

20631

891.99(082)
Գ-13

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԿԻ. ՏԷՐ-ՄԻՆԱՍԵՐԵ.

Սուրբ Լուսնի Գրական Թիվ 14

1907

ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

1. ՓՆՋԻԿ, Նախապատասխան օտարի հայերէն ա
նութեանց: Գին 3
2. ՓՈՔԻՐԻ ԸՆԹԵՐՅՈՐԱՆ, Հետևողութեամբ ՆԷԷ
քերցում եւ գիր, Մանկական հանրագիտակ, Իրագի
բազմաթիւ պատկերներով: Գին 3
3. ԾԱՂԿԱՔԱՂ, Հաւաքածոյ աշխարհիկ լեզուաւ
Գին 4
4. ԲՍԲԵԿԻՐԹ ԱՂՋԻԿ, Աղջկանց յատուկ միակ
ցարան: Գին 5
Անգլ. լաթակազմ 7 1/2
Լաթակազմ ոսկեգոծ 10
5. ՀՍԻԱՔԱԾՈՅ քնիւր զրուածոց, Պատկերազարդ,
Ա. Մասն, Ե. իւր: Գին 5
6. — Նոյն, Բ. Մասն, Դ. իւր: Գին 7 1/2
7. ՆԱՄԱԿԱՆԻ ԱՌՋՈՒՆ: Գին 7 1/2
Լաթակազմ 9
Լաթ. ոսկ. 12
8. ԳՐԱԲԱՐ ԳԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ: Գին 7
9. ՆՈՐ ԲԱՌԱԳԻՐԻ ՀՍԵ. ԼԵՋՈՒՆ, Պատկերազարդ
գործ վարձատրեալ Իզմիրեանց Գեական մրցանակով, կ
րունակէ նախնեաց բառեր, նորաբանութիւններ, գաւա
բառեր, հանրագիտական հատուածներ: Գին 35, լրկ. 40

ՄԱՍԼՈՅ ՏԱԿ

ՆԵՍԱՆԱՌՐ ԴԷՄԵՐ, Պատկերազարդ. — Գեղարու
գրականութեան եւ այլ ապագեղներու մէջ առաջնակարգ
գրաւոր անձանց կեանքներ մեր հայախնայեմ առնուած:

ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ ՀԱՍՅԷՆ

درعليه ده حاجوبولو خاندۀ ٢٤ نومروده سيمون قاجاجيان

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Հաճօփուլօ Խան, Թի

SIMON KAPAMADJIAN

24, Haçzopoulo,

CONSTANTINOPLE

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

891.32(08)
Գ-13

ՀԱԻԱՔԱԾՈՅ

ԸՆՏԻՐ ԳՐՈՒԱԾՈՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՑ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵՋՈՒՆ

ԱՐՁԱԿ ԵՒ ՈՏԱՆՈՒՈՐ

ԲԱՐԵԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՅԱՐՄԱՐՑՈՒԱԾ

Ա. Ընթանիք	Դ. Անհատ. պատշաւորութիւնք
Բ. Դպրոց	Ե. Ընկերական
Գ. Եկեղեցի	Զ. Բնութիւն
Առաձգ. — Շարադրութիւնք.	

Մասն Ա. — Ե. Տպագրութիւն

ՀԻՄՆՈՂԻՆ ԲԱՐԵԿՐԹՈՒԹԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐ. ՏԷՐ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Սուրբ Լուսին Գրատար Թի 14

1907

2003

9-5 76

11339

ՅԱՌԱԶԱԲԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԵՐԱԳՐԱՏՈՒՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ

Վ. ՏԼԻ - ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Մուլրան Համամ, Թիւ 14

4951
47

Փափաքը՝ զոր այնքան ջերմապես կը սածիկ ՀԱՒԱ-
ՔԱԾՈՅՑ լաւագոյն ձեւի մը վերածելու համար, որով
Միեւնոյն ասեմ իր զսած քաջալերութեան լաւ պիտի հա-
մեմատէր, ահա կը պսակուի այս նոր սպագրութեան
տարի: Ամբողջ հասունածները բարեկրթութեան ծրա-
գրի համեմատ դասաւորել՝ ինձ աւելի նպասակայարմար
թուեցաւ եւ այս մասին առաջնորդ ունեցալ Julien
Boitel անուն հեղինակին La Récitation գործը՝ որ
լաւագոյններուն մէջ առաջիններէն է, եւ անոր համե-
մատ դասակարգեցի նախորդ սպագրութեան հասունա-
ծներէն մաս մը, անոր միացնելով ուրիշ աւելի բարձր
հասունածներ, նշանաւոր հեղինակներու առածներ, եւ
ընտրանով ցոյց տալով շարադրութեան նիւթեր:

Փափաքեցալ նոյնպէս ներմուծել այս հասորիս մէջ
լեզուի միութիւնն. ջանացի լեզուի միօրինակութեան
վերածել գրուածները, զրչի բերել հպումներով փո-
փոխութիւններ ընելով անոնց մէջ, բացի մի քանիներ-
է, որոնց մասին բառերու կարգին մէջ ծանօթագրու-
թեամբ պարզել բաւական համարեցալ:

Քաղցր է ինձ հաւատալ քէ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅՑ իր այս
բարեփոխումներով պիտի կրնայ արժանանալ նորանոր
համակրանաց եւ աւելի ջերմ ընդունելութեան եւ այ-
սուհեմեւ աւելի իրաւամբ պիտի նկատուի անհրաժեշտ
պիտի մը մեր ամեն դպրոցներուն համար:

Ս. Գ.

1900. Իւսկիւսար

معارف نظارت جلیله سنک ۳۱۳ نومرولی و ۱۷ تشرین اول ۳۲۲ تاریخی
رخصتنامه سیمه استانبولده میناسیان مطبعه سنده طبع اولمشدر

ՀԱՌԱՔԱԾՈՑ
ԸՆՏԻՐ ԳՐՈՒԱԾՈՑ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՅ

ՔՆՏԱՆԻՔ. — Ի՞նչ ֆաղցր է երեկոյին վերադառնալ հայրենի տունը՝
իւրաքանչիւր ո՞ր օրական աշխատութիւնները կատարելէն ետքը:

Ա. ԸՆՏԱՆԻՔ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՔԱՂՑՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՅԱՐԿ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ յարկն օրեկան մըն է նուիրական՝
որ իր մէջ կ'ամփոփէ ինչ որ սիրելագոյն է մարդկային
սրտին: Ի՞նչ բան աւելի սիրելի քան հայր, մայր,

եղբայր, քոյր, ամուսին, զաւակ, աւելի հեշտալի քան
ասոնց սիրոյն փոխադարձ վայելումն, եւ աւելի սրբա-
զան քան այն յիշատակներ՝ որոնք ասոնցմէ կուգան։
Ընտանեկան յարկն կը բովանդակէ եւ կը բացատրէ այդ
ամէն անոյշ բաներն։ Բոյն մըն է այն սիրալոյս մարդ-
կային էակին համար իր ամէն հասակներուն մէջ. անոր
մէջ կը վայելէ խնամք՝ զոր ոչ մէկը դուրսը կարող է
տալ անոր, սէ՛ր անսահման՝ որուն հետ չէ կարող բաղ-
դատուիլ այդ յարկին օտար էակի մը յաճախ կեղծու-
պատիր բարեկամութիւնը։

Հո՛ն կը հանգչի մարդ, հո՛ն կ'տիտիտի։ Հաճոյք-
ներն՝ զորս կը վայելէ մարդ անոր մէջ՝ անհամեմատ
քաղցրութիւն մը ունին, եւ անրիժ անարատ են, մինչ-
դեռ արտաքին զուարճութիւններ յաճախ պղտոր են եւ
կը ձգեն իրենց ետեւ տխուր յիշատակներ։

Ռ. Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ՌԱՏԱՏՐԵԼԻ ՌԱՌԵՐ. — Օրէն, բնակարան. — Սէր-Սէր,
սիրով սափցած։

ԸՆԹԱՅՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — [Բարեկարգ տուն մը. — Հա-
րուտ չեն Արեւեանք. բայց Արեւեանք մայրն ամենէն հոգածու կրնն է։
— Երեք բան առատօրէն կը վատնէ (օդ, ջուր, աշխատութիւն)։ Օդոյ
փոփոխում. — Մաքրութիւն խոհանոցի. — Դարանք շփում, փայլուն
ապակիք. — Արեւուն լոյսը կը թափանցէ այն փայլուն առարկայից
վրայ. — Աղբատիկ է տունդ, հա՛յր Արեւեան, բայց ամէն մարդ զոհ է
հոն ապրելուն։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐ

ԸՆՏԱՆԻՔ

Մինչ գարուն է, բնութիւն չըքեղ,
Լըսե՛ս թռչնոյն զըւարթ գեղգեղ.

Հաստատած է իր նոր բունիկ,
Իրեններուն սիրուն տընիկ։

Մինչ կը հսկէ մայրիկն ըզգոյշ,
Իր ձագուկներ ճճուեն փնփռշ.

Մօր թեւի տակ յետոյ ննջեն՝
Որոնք թռչիլ դեռ սորված չեն։

Դիտէ թռչուն աչքով անբարթ
Իր ձագուկներն այն անհանդարտ.

Սրտիկն հանգիստ չունի երբեք,

Այլ հռչակ ննջէ մայրն անձկաբեկ։

Տեսէ՛ք, հանգչի, պատկե՛ր չըքնաղ,

Բայց յուզուած է իր քունն, աւա՛ղ,
Խոկայ քընոյն մէջ յաւիտեան

Իրեններուն երանութեան։

Առտուն երբ մայրն կը թողու բոյն

Աշխատելու ինքն օրն ի բուն.

Անոնք ամէն երգեր երգեն՝

Երբ բաժնը ին այն մօր գրկէն։

Մանկի՛կ, դուն եւս ունիս մի բոյն՝

Ուր վայելես երանութիւն.

Հոն կը ննջես իբրեւ հրեշտակ

Քու մայրիկիդ թեւերուն տակ։

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Քէշէշ, երգ. — Քէշէշ, փափուկ.
— Անթրէ, առանց գոցելու (աչիւր). — Հէշէշ, վերջապէս. —
Պէշէշ, մտածել:

ԲՆԹԱՅՔ ՇԱՐԱԿՐՈՒԹԵԱՆ. — Թռչնոց Դոյնը. — Ձար և ան-

զուծ տղայ մը բոլոր ցանկերուն մէջ բոյ-
ներ կը փնտռէր եւ կը սպաննէր խեղճ
ձագուկները:

Կիրակի օր մը, փոխանակ եկեղեցի
երթալու, անտառ գնաց իր անզուծ սո-
վորուծիւններուն անձնատուր ըլլալու:

Եւ անա տեսաւ շատ բարձր կաղնիի մը
զաղաթը թռչնոց մեծ բոյն մը. իսկոյն
ծառին վրայ սողոսկեցաւ, բոյնին հա-
տաւ, պզտիկներէն մէկը յափշտակեց եւ գայն գետին նետեց: Միւսներն
ալ պիտի բռնէր, երբ յանկարծ հայրն ու մայրը՝ որ մեծ գիշակեր թռչ-
նուկներ էին՝ անոր վրայ յարձակեցան եւ կտուցի հարուածներով անոր
աչքերը փորեցին: Ոչ միայն կոյր եղաւ, այլ նոյն իսկ թշուառացաւ իր
կեանքին բոլոր, փնացած ժամանակը իր ծնողքին մօտէն վերջը՝ տեսնուե-
ցաւ որ ստիպուած է մօտալ ապրելու համար, վասն զի քիչեր անոր վրայ
կարեկցուծիւն ունեցան:

ՀՕՐ ՏՈՒՆԸ

(ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՇԻՈՅ ՄԸ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ)

Ա. Ո՛րչափ ընդարձակ է աշխարհս. գիւղեր, քա-
ղաքներ, լեռներ ու դաշտեր բազմամարդ են բնակիչ-
ներով, բայց ինձ համար միմիայն այն տեղն՝ ուր օտար
չըլլամ, իմ հօրս տունն է:

Բ. Սիրելի է ինձ զամենքը ուրախ տեսնել իմ
չուրջս. իցի՛ւ փոքր տղայք, գեղեցիկ եւ կայտառ,
իրենց ծնողաց խնդութիւնն ըլլան, երիտասարդներ ա-
նոնց նեցուկը, ծերունիներ խնդալից գգուեն իրենց բա-

զուկներու մէջ իրենց թոռնեակներն եւ բնութիւնն ա-
մենուն ժպտի. սակայն ինձ համար մի միայն այն տեղն՝
ուր ուրախ կարենամ ըլլալ, միշտ հօրս տունն է:

Գ. Տե՛ս սա ծիծառները, որոց բոյնը մեր տան-
եաց խնին անկիւնն է. ինչպէս խնդալից են, ամբողջ
ընտանիք մ'են անոնք. բարի հայրը կանուխ կ'երթայ
պարէն փնտռելու, մինչ մայրիկը կը խնամէ բոյնին մէջ
իր սիրուն ձագերը. ահա անոնցմէ մին, որուն թեւերն
արդէն զօրաւոր ըլլալու են, որովհետեւ կ'երթայ կը
թառի մօտաւոր ծառին մէկ ճիւղին վրայ ուր իր հա-
սակակից թռչնիկներ կը կանչեն զինքը գեղգեղան-
քով, հոն վայրիկ մի կ'երգէ անոնց հետ, յետոյ իւրա-
քանչիւրը կը վերադառնայ իր մօրը: Այն սիրուն էակ-
ներուն համար իրենց բոյնը իրենց տունն է:

Դ. Այո՛, մենք ալ այդ պզտիկ արարածներուն
պէս ենք, որովհետեւ, կ'ըսուի թէ, մենք ալ անոնց
պէս հիւր ենք աշխարհի վրայ: Ահա՛ մեր հայրը գնաց
իր աշխատութեան պարապելու մեզի համար. մինչդեռ
մեր մայրիկը առանձին հոգն ունի իրեն բաժին. նա կը
զբաղի օրն ի բուն պատրաստելու ինչ որ պէտք է իր
զաւակաց համար. նոյն միջոցին ես պիտի ընեմ, ինչ-
պէս կ'ընեն այն նորաթի ծիծառներ, որոնք իրենց ըն-
կերներուն կ'երթան իրեւ ժամադրեալ տեղ մը մօտա-
ւոր ճիւղին վրայ: Այո՛, ես ալ ունիմ գեղեցիկ ճիւղ
մը, ուր սիրելի է ինձ յաճախել. այդ՝ մեր դպրոցն է,
ուր ընկերներս հիմա իսկ ինձ կ'սպասեն: Աշխարհիս
մէջ այդ է միմիայն ընտանեկան յարկէն դուրս ապա-
հով տեղ իբրեւ իմ հօրս տունը:

Ե. Հոն կայ անձ մը պատկառելի իր հասակովը եւ
աւելի եւս իր իմաստութեամբը եւ առաքինութեամբը,
կին մը ամէնէն քաղցրագոյնը ու ամէնէն հաւրարար

աշխարհի վրայ . ասոնք ծնողք են աշակերտներու եւ
աշակերտներ իբրեւ անոնց զաւակներ , հոն կան ամէն
տեսակ ուսուցիչներ , ո՛րչափ լաւ բաներ կը սորվին հոն ,
մանաւանդ ամէն բանէ առաջ կը սորվին սիրել ամենա-
բարին Աստուած , ծնողք եւ զամենքը իբրեւ եղբայր
եւ քոյր : Ո՛հ , ո՛րչափ գոհ կ'ըլլան ուսանողներ , երբ
իրենց պարտականութիւնը լաւ կատարեն . այն ատեն
կ'ոսոսեն անոնք եւ կ'երգեն , եւ յետոյ երեկոյին լի
ուրախութեամբ իբրեւ թոշնիկներ դէպ ի բոյն , իւրա-
քանչիւրը կը դառնայ իր հօրը տունը :

Զ . Իցի՛ւ , երկնքի օրհնութիւնը տարածուի աշ-
խարհիս վրայ իբրեւ ցօղ մարմնակիր վրայ , իցի՛ւ հե-
ռանաւն բոլոր ձախողակի եւ բօքաբեր ամպեր , որպէս զի
առաւ հունձքեր եւ կոռքեր իրար յաջորդեն եւ փոխա-
րինեն մշակին աշխատութեանը , ինչպէս բարի եւ ջա-
նասէր ուսանողներ իրենց ուսուցիչներու խնամոցը .
իցի՛ւ այսպէս բարի տղաք կարենան ըստ կարգի նե-
ցուկ ըլլալ իրենց բարի ծնողքին եւ մէն մի պատանե-
եակ օգտակար ըլլալով իր նմաններուն՝ իր բարի վար-
մունքովը պատուէ իր հօրը տունը :

Յ. ՈՍԿԱՆ

ԲՍՏԱՏՐԱՆԻ ԲՍՈՒՐ . — Իէ՛ւ , երանի քէ . — Նեշ-ի , օգնական .
— Քէ- , քանեաց (սաշակ) . — Հ-իւր-տա- , համբերող . — Ուր-տա- ,
ցանկութիւն . — Մ-իւր-տա , հովասուն տեղում . — Բ-իւր-տա , գու-
ծարէր . — Կ-իւր , այգեկութ :

ԸՆԹԱՑԻ ԶԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ . — Տարբեր կերպով շարտորեցէք
վերի գրուածքը :

ՈՐԴԻԱԿԱՆ ՍԷՐ

ՆՈՒԷՐ ԵՐԱԽՏԱԳԷՏ ՍՐՏԻ

Մի՛ թողուք զիս , յուշե՛ր քաղցրիկ ,
Տարէ՛ք , տարէ՛ք մօտ որբանիս ,
Ուր խոնարհած կին գեղեցիկ
Սրտի մեղրով դիեցնէ զիս :

Մայրիկս է ան , հոգի՛ բարի ,
Էա՛կ վրսեմ , քա՛ղցր արարած ,
Թէպէտ տըկար , բայց սիրտն արի .
Ժըպտի փոխէ արցունքս ու լաց :

Որբանիս քով իր երգն անուշ ,
Զըւարթ շեշտերն աղու ձայնին ,
Իր անձնըւէր խնամքնիւր քնքուշ ,
Զիս կը յուզեն բոլորովին :

Գորովանքի իր դերին մէջ
Հայրիկս միայն է իր ընկեր .
Նոյն սիրտն ունի , նոյն սէրն անշէջ .
Լաւ կ'ըմբռնէ ամէն պարտքեր :

Հուժկու ձեռքով , ո՛ հայր , դու միշտ
Բանաս ակօս աշխատութեան ,
Գուկիններուդ օրեր անվիշտ
Կ'ընծայես դու մինչ յաւիտեան :

Բի՛ւր օրհնութիւն , մաղթանք այնքան
Հոգւոյս խորէն կ'ուղղեմ յաւէտ
Ձեզ , ո՛վ ծնողք իմ սիրական ,
Մաղթեմ ձեզ կեանք երանաւետ :

Փոխան խնամքին ձեր անձնուրաց
Զեզ նըւիրեմ սէր անսահման .
Թող ձեզ խնայէ բախտն իր հարուած ,
Բաղդըրի՛կ ծընողք իմ աննըման :

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ . — Յ—ւ, յիշատակ . -- Դէէջէւ, կար Տալ-
— Աւ—, քաղցր :

ԸՆԹԱՅՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ . — Նամակ առ ծնողս . — Կա-
ղանդի օրը . — Բարեմաղթութիւնք նոր տարւոյ . — Յայտնեցէք ձեր սէրն
եւ երախտագիտութիւն . — Բարի վարուց եւ աշխատասիրութեան խոս-
տումներ ըրէք : — Վերջաբան :

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ՍԷՐ

ՄԱՅՐԸ

Մայրն է վիշտերու , դժբախտութեանց միակ ցա-
ւակիցը , հրճուանքներու , յաջողութեանց միակ խնդա-
կիցը , որ զմեզ կը սիրէ առանց փոխարինութեան , որ
կուլայ եւ կը ժպտի մեզի հետ եւ կը զոհէ իր կեանքը
ամէն օր մեզի , գիտնալով որ մենք գէթ օր մը չպիտի
նուիրենք իրեն :

Ամէն մարդու համար կարելի է ըսել թէ գերազոյն
երջանկութիւնը սրտակից մը ունենալու մէջ կը կայա-
նայ , եւ ամէն անոնք որ կը գանգատին կեանքէն ու
անհամ կը գտնեն զայն , գտած չեն կեանքի մոգական
գաղտնիքը , ճշմարիտ մտերմութիւնը , զայն՝ որուն հետ
կարելի ըլլայ տանիլ բոլոր դժբաղդութիւնները անառք-
տունջ եւ ճաշակել բարձրագոյն վայելքները :

Ի զո՞ւր մարդ կը փնտռէ այդ հաղուադիւտ սիրտը
որ պատասխանէ իրենին . աւա՛ղ , ճերմակ կեռնեխն է ,

որ ամպերէն վար կ'իջնէ գիշերները , երբ կը քնանանք
եւ առտուն կը թռչի երազներու հետ : Եւ մինչ մեր
շուրջը մեր ներքին կեանքին մէջ , տերեւները կը թա-
փին , շողերը կը մարին , յոյսերը կը նուաղին , հոն է
մեր սրտին մօտիկ՝ մեր ճշմարիտ բարեկամը , պաշտելի
իր աշխոյթին մէջ , իր անչէջ գորովանքովը յաւիտենա-
պէս խանդավառ՝ թեւերը բաց զմեզ սփռփելու համար ,
եւ իր անսպառ ներողութեամբը եւ գուրգուրանքովը
ներշնչելու մեզի հաւատքը անմահ սէրերուն :

Մատիս

ԶԱՊԷԼ Ն. ԱՍԱՏՈՒՐ (Սիպիլ)

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ . — Կէ—էի , քույրն մը (գարա քառզ) .
Աւ—ւր , ծերութիւն :

ԴԱՐՁԵԱԼ ՄԱՅՐԸ

Երբ որդին մեռնի՝ հայրը կուլայ ծանրաթախիծ ,
այլ ժամանակը անոր այս ցաւը միւս ցաւերէն աւելի
չյարգեր . բայց տարիներով ետքը նայէ՝ մօր սիրտը՝
դեռ նոյն վէրքն արիւնհոս է : Արաւգագործութեան
մէջ այն սիրոյն նմանող բան մը չկայ . մէկ վայրկեանի
մէջ կը ծնի սուրբ՝ անհուն՝ աննուաճ . այնչափ բուռն
որ զայն զգացողը կը տանի նիւթական բնութենէն ան-
դին , որ ցաւն իրեն հեշտութիւն կ'երեւցնէ , զրկումը՝
վայելք , եւ այս ոչ թէ դիպուածով անցողական իմն՝ այլ
անդրոջ՝ անյեղի . անոր համար ոչ նուաղիլ կայ եւ ոչ
ալ աւելնալ , վասն զի այսպիսի փոփոխութիւնք անկա-
տարութեան նշաններ են : Եւայ զգաց իր Արելի ան-
շունչ մարմնոյն վրայ փառելով՝ ինչ որ Հեկարէ տեսնե-
լով իր Հեկտորին գետնաքարչ դիակը , եւ ինչ որ մին-
չեւ աշխարհի կատարածը պիտի զգայ վերջին մայրը :

Աբրահամու հաւատարմութիւնը պանծացնելու համար երէց մը կը պատմէր թէ երբ Աստուած իրմէ մինչեւ իսկ իր միամօր որդին խնդրեց՝ Սուրբ Նահապետը զայն չզլացաւ. «Ա՛հ, աղաղակեց ունկնդրաց մէջէն մայր մը, Աստուած այսպիսի զոհ մը կ'ընար մօրմէ մը խնդրել»:

Թ. ԹԵՐԶԵԱՆ

Վիկտոր Հիւկօ այսպէս կը բացատրէ մայրական սիրոյ զգացումներն.

«Գիտէ՞ք, ինչ է մայր մը ունենալն. գիտէ՞ք ինչ է ըլլալն խեղճ փոքրիկ, տկար, մերկ, թշուառ, անօթի, աշխարհի վրայ մինակուկ եւ զգալ թէ ունիա քու քովը, քու վերեւն, քալող երբ դու կը քալես, կեցող երբ դու կը կենաս, ժպտող երբ դու կ'արտասուես. կին մը, ինչ կ'ըսես, հրեշտակ մը, որ հոն է, որ քեզ կը նայի, որ քեզ խօսիլ կը սորվեցնէ, որ քեզ կարդալ կը սորվեցնէ, որ քեզ սիրել կը սորվեցնէ, որ քու մատներդ ձեռքին մէջ կը տաքցունէ, մարմինդ՝ ծունկերուն վրայ, հոգիդ՝ սրտին մէջ, որ իր կաթը կուտայ քեզի՛ր երբ փոքր ես, իր հացը՝ երբ մեծ ես, իր կեանքը միշտ, որուն դուն «մայրիկ» կ'ըսես եւ նա կ'ըսէ քեզ. «զաւակս», այնպէս քաղցր կերպով մը որ այս երկու բառերը զԱստուած կ'ուրախացնեն»:

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Մաշակ-իւն, աստուծոյ տաճար. — Անշուշտ, անցնող. — Անշուշտ, անգողար. — Անշուշտ, անփոփոխ. — Փառել, փաթար. — Պաշտօն, փառաւորել:

ԸՆԹԱՏՔ ՇԱՐԱԿՐԱԹԵԱՆ. — Նամակ. — Մօր մը հիւանդութիւնը. — Իմացուցէք ձեր քրոջ՝ որ ամուսնացեալ է, թէ ձեր մայրը հիւանդ եղած է, այլ այժմ վտանգն անցուցած է. յայտնեցէք ձեր երկիւղն՝ զոր նախ ունեցաք եւ ապա ձեր ուրախութիւնը, երբ բժիշկն յուսարեց ձեզ. — Խնամքներ՝ զորս նուիրեցիք ձեր մօր. անմիջապէս չգրեցիք անոր վիճակը, որպէս զի ձեր քոյրը չհառովէք. — Խնդրեցէք ձեր քրոջմէն զալ:

ՇԱՐԱԿՐԱԹԵԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐԱԼ

ՔՈՒ ՄԱՅՐԴ

1. Նա զիւր մեծցուց:

4. Ասիական՝ անոր համար:

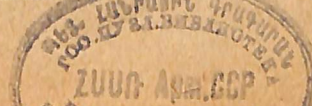
2. Զիւր խնամեց:

5. Խնամէ՛ զայն:

3. Ասիականցաւ քեզ համար

6. Միտ պատուէ՛ զանի:

2
4951
47

ՖԼՈՐԱՆՍԻ ԱՌԻԻԾԸ

Մօտ Ֆլորանսի պարիսպներուն կուգային
Ամէն տարի կատարել տօն գեղջկային.

Հոն դիմէին գարնան դարձը ողջունել՝
Խումբ խումբ եղած մօտ դաշտերու գեղջուկներ՝
Ո՛հ, ի՛նչ սոսկում, յանկարծ անեղ մոռնիւն
Անտառակին խորէն հանէ մեծ հնչիւն,

Հոն կ'երեւի առիւծն, հուր է հայեցում.

Փախչին ամենքն, մայր մը շփոթ եւ յուզում

Տանի որդին, ո՛վ Տէր, այն բռնն անուշիկ

Կ'իյնայ գրկէն եւ կը պոռայ հէք մայրիկ:

Որդին գեշ գեշ պատուող ժամեաց մէջ ահա

Մայրն ոգեսպառ, տըժգոյն դիտէ եւ դողայ.

Աչքն ուշադիր, բազկատարած, անվրդով,

Նա վերստին կ'առնու իսկոյն իր կորով:

Սարսափն ընկճէր զինք բայց իրեն տայ նոր կեանք.

Ահ, ի՛նչ վրսեմ ցընորք, սիրոյ ի՛նչ պատրանք:

Ծունըր զըրած գոչէ. տո՛ւր տուր իմ որդեակ:

Անոր ձայնէն յուզուի առիւծն այն վայրագ:

Անոր նայի, կննայ, նայի եւ նորէն.

Թուի գուշակել թէ խնդրէ մայր մը իրմէն.

Հանդարտ եւ քաղցր կ'ուզէ անոր մի հայեաց,

Տայ այն քաղցր ինչք, զընէ առաջ մօր ծընկաց.

Ուշիւ դիտէ մանկան ժրպիտն անխըռով

Եւ անտառաց խորն երթայ յառն ընթացքով:

ՄԻԼՎՈՒԱ

ԲՍՏԱՏՐԵՒԻ ԲՍՈՒՐ. — ԳԷԼԷԼ ԲԳԻԿ ԲԳԻԿ. — ԿԵՐԷԼ, յոյժ.
— Ո՛ՒՅԷ, ուսողութեամբ. — ՅԵՐԷ, կամայ:

ԸՆԹԱՏԵ ՀԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Ծերունի մկնարը. — Ձկնորս
մը տեսաւ՝ մրրկի մէջ իր որդւոյն կորսուիլը. Յշուառ հայրը վշտէն խեն-
թեցաւ: Այնուհետեւ ամէն օր իր նաւակով կ'երթար հեռուն ծովուն մէջ
եւ իր զաւակը կը կանչէր: Ի դարձին կ'ըսէր նա. «Վաղը աւելի հեռուն
պիտի երթամ. որդիս ինձի չլսեց»:

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ծ Ի Ծ Ե Ռ Ն Ա Կ

Դասը հետաքրքրա-
կան է: Մայրը կ'երնէ իր

թեւերուն վրայ: Պզտիկը

ուշադրութեամբ կը նայի

եւ նոյնպէս քիչ մը վեր

կ'երնէ: Յետոյ կը տեսնես

որ կը թռչի. կը նայի, իր

թեւերը կը շարժէ, այդ

ամէնը աղէկ կ'երթայ եւ

բոյնին մէջ կը կատարուի

... Դժուարութիւնը կը

սկսի, երբ պէտք է անկէ

դուրս ելնել: Ան զանի կը

կանչէ եւ կը ցուցնէ մէկ

քանի մանր կենդանիներ.

անոր վարձք կը խոստանայ. կը փորձէ հրապուրել ճան-

ճիկով մը:

Պզտիկը տակաւին կը վարանի. իր տեղ

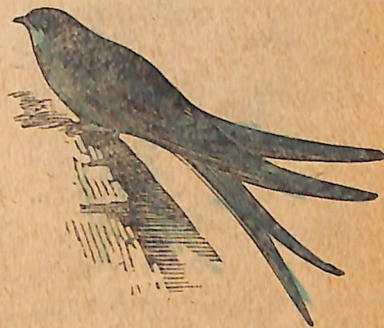
դինքնիդ. հոս սենեկին մէջ քայլ մը առնել չէ մօր եւ

դայեկին մէջտեղ, որպէս զի իր սրունքներուն վրայ իյ-

նայ: Եկեղեցւոյն այս ծիծեռնակը՝ որ իր աշտարակին

բարձրէն կը սորվեցնէ թռչելու առաջին դասը, հաղիւ

համարձակութիւն կուտայ իր որդւոյն, ինքն իսկ այն-

չափ չհամարձակիր այս վճռական պահուն, Երկուքն, վստահ եմ թէ նայուածքով մը կը չափեն անդունդը եւ

Միտլէ:

ըիչ ձայներէն ոյժ առնելով ... ամէն բան լմնցաւ ... այսուհետեւ պիտի թռչի՝ անտարբեր ըլլալով հովերուն եւ մորիկներուն:

ՄԻՇԼԷ

ՄԱՍԱՂ ԱՂԶԱՆ ՊԱՐՏՔԵՐ

Ա Ն Տ Ի Ո Պ Է

Անտիոպէ քաղցրաբարոյ է, պարզ եւ խելացի. նա չարամարներ աշխատութիւնը. կանխատես է ամէն բանի եւ նախահոգակ. գիտէ լուել եւ գործել առանց աճապարանքի. միշտ զբաղած է եւ ոչ երբեք կը տագնապի. որովհետեւ ամէն բան ժամանակին կ'ընէ. հօրը

ուշադիր գետինը կը նային: Իսկ ես կը յայտարարեմ թէ տեսարանը մեծ է եւ յուզիչ: Պէտք է որ պըզտիկը հաւատայ իր մօրը, պէտք է որ սա նորածինին թեւերուն վստահի: Երկու կողմէն ալ Աստուած կը պահանջէ հաւատքի, քաջութեան գործ մը . . . բայց նա հաւատաց, թուաւ եւ չինկաւ: Դողդալով կ'երթայ իր մօր քաջալե-

տան բարեկարգութեանը փառքն իրենն է եւ անով աւելի կը փայլի քան թէ գեղեցկութեամբը: Եւ թէպէտ ամէն բանի հոգ կը տանի եւ իրեն յանձնուած է խրատել, մերժել, խնայութիւն ընել, բաներ՝ որոնցմով գրեթէ ամէն կանայք առելի կ'ըլլան, ինքը՝ բոլոր տնեցւոց սիրելի եղած է. որովհետեւ վրան ոչ կիրք կ'երեւայ ոչ յամառութիւն, ոչ թեթեւամտութիւն եւ ոչ անձնահաւան կամք՝ ինչպէս ուրիշ կանանց վրայ. մէկ նայուածքով միտքը կը հասկըցնէ եւ ամէն մարդ կը վախնայ անոր տհաճութիւն տալէ. որոշ հրամաններ կուտայ եւ կարելին միայն կը հրամայէ. քաղցրութեամբ կը յանդիմանէ եւ յանդիմանած ժամանակը սիրտ կուտայ միանգամայն: Հօրը սիրտն իր վրայ կը հանգչի: Միտքն,

Ֆեհելոն

ինչպէս նաեւ մարմինը, ոչ երբեք սնոտի զարդերով կը զարդարուի. երեւակայութիւնը թէպէտ վառվռուն՝ խոհեմութեամբը սանձուած է, հարկ եղած ժամանակը միայն կը խօսի. եւ եթէ բերանը բանայ՝ քաղցր համողութիւնն ու անպաճոյճ շնորհ չթուենքներէն կը վազեն:

ՖԵՆԵԼՈՆ

ԱՅՅԱՏՐԵՒԻ ԲԱՌԵՐ. — Նախահոգի, առաջուց հոգացող. — Աչնահոգ, ինքզինքին հաւնող. — Անպաճոյճ, անզարդ:

ԸՆԹԱՏՔ ԾԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Ընտանեաց հրեշտակներ. — Ո՛րքան սրտեղիչ է առանց արեւու օրն, որքան անհրապոյր՝ առանց ծաղիկ պարտէզը, որքան Թափուր՝ տունն առանց մանկան եւ որքան տխուր՝

ընտանեկան յարկն առանց մատուց աղչկան : Աղջիկը տան զուարճութիւն
կը բերէ : Երբ մայրն հիւանդանայ, աղջիկը կ'ստանձնէ տան հոգերն , կը
դարմանէ զմայրն , կ'սփոփէ զանի : Ձմրան զիշերներն վէպեր կը պատմէ
եւ կ'սմ աշխոյժ երգեր կ'երգէ , վերջապէս այնպիսի քաղցրութիւններ կը
սփռէ շուրջը , որ իրաւամբ կը կոչուի ընթանիֆին հրեղջատկը :

ՊԱՊԻԿՆ ՈՒ ՀԱՆԻՆ

ՄԵՍ ՄԱՅՐԵՐ

Սիրեցէ՛ք դուք , մանկո՛ւնք , ձեր մեծ մայրեր միշտ .
Շուրջ պատեցէ՛ք , ծերոյրն ունի դառըն վիշտ .

Ո՛հ , կազմեցէ՛ք թուխտիկն մօտ զուարթ ժողով ,
Երբ գայ մամիկն այն չըջանակն առտընին ,
Որ կըրակէն տաքցընէ զիւր ցուրտ մարմին ,
Եւ զիւր սիրտ՝ Ձեր սիրով :

Ձեր բաղձացեալ անկեղծ ժըպիտ պաշտելի՛
Ձմրան շող մ'է որ անոր տայ նոր ոգի .
Իւր թարմ կանանչ կարծես փթթումն է գարնան ,
Երբ իր թռռիկ ճռռողել գայ դէպ ի նա ,
Ձուարթ թռչնոյ պէս որ թրթռայ , բարձրանայ
Չորցած ծառի մը վրան :

Խաղալիկով եւ գգուանքով լի ձեռք իւր
Պէտք է սեղմել գորովանքի խաւնդով բիւր .
Ճերմակ մազերն համբուրեցէ՛ք , օրհնեալ՝ պսակ .
Թող իր ցամաք ճամբաներէն չնչէ սէր .
Մանկան համբոյր մը պարզէ քսան խորշումներ .

Ճակտին տայ փայլ համակ :

ԱՆԱՅԻՍ ՍԷԿԱԼԱ

ԲԱՅԱՅՐԵՆԻ ԲԱՌԵՐ . ԾԷՐԴՔ , ԾԵՐՈՒՅԻՆ . — ԲԵՒԵՐԷԻ , ՎԱ-
ՆԱՐԱՆ . — ԽԵՂ , ԵՆԱՄԳ :

ԸՆԹԱՅՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ . — Պապիկն ու Հանին . — Կէս դարէ
ի՛շկեր կը բնակին այն տունը եւ նոյն սենեակները : Հոն ամուսնացան ,
ի՛նչ մաքուր է տունն եւ ի՛նչ զուարթ , ի՛նչ բարեմասնութիւններով կը
փայլին պապիկն ու հանին : Նկարագրեցէր երկուքն ալ՝ Երջանի՛կ եր-
կուքն ալ եւ սակայն հանին տխուր է եւ մերթ ընդ մերթ կուլայ իր վա-
ղամեռիկ թռռիկին համար :

ՈՐԴԻԱԿԱՆ ՀՆԱՋԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

ԱՒԱՆԴԱՎԷՊ

Խումբ մը քարեր կան Վանայ մօտ Ագրիու քարեր ըստած ժայռին կից, որ հեռուէն եւ մութի մէջ նայողները կը կարծեն թէ խումբ մը մարդիկ են այն տեղ. ասոնց անուն կուտան հաւաք ու փեւայ: Բայց որովհետեւ երկու չեն, այլ շատ, միւսներն ալ կը համարուին հարսնեւորները, եւ անոնցմէ երկուքը՝ որ թեւ թեւի՝ դէմ դէմի են, ասոնք են հարսն ու փեսան, եւ որոնք որ գլուխը կըրածու է՝ փեսայն նա է. իսկ միւսը որ ուղիղ է վերէն վար, քոշաւոր հարսն է նա եւ իրենց առջեւը մեծ կըրագլուխ մ'ալ կայ, այն ալ քահանան է, կ'ըսուի: Ասոնց քարանայու մեղքն ու պատճառը այսպէս կը պատմուի թէ՝ Ասոնք առանց իրենց հօր մօր կամքին պատկուեր են, եւ սովորութեան ու կրօնական աւանդութեան հակառակ՝ արեւու ծագումէն առաջ ժամէն ելեր են. ասոր համար Աստուած եւ ծնողք զիրենք անխօս են եւ այսպէս քար կտրեր են:

Գրոյց ու Բրոյց

Գ. ԵՊԻՍԿ. ՍՐՈՒԱՆՁՏԵԱՆՑ

ԸՆԹԱՅՔ ԶԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Նամակ առ ընկեր. — Շմաւոն իր ծնողքին խրատներուն հակառակ մօտեցաւ փեթակին եւ հոն նետեց յարդի շիւղ մը: Մեղունքը յարձակեցան անոր վրայ եւ սոսկալի կերպով խայծեցին զանի. Հիւանդ երկար ատեն, երկիւղ՝ աչքի տեսութիւնը կորսուելու. բժիշկը բժշկեց զանի ծեփելիքով եւ կակղեցուցիլ լուացումով: Շմաւոն իր զօրախոսութիւնը կը գրէ մէկ ընկերոջը եւ կ'երդնու անոր, թէպէտ ուշ,

Երբեք չմօտենալ փեթակի:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԵԿ ՀՈԳԻՆ

Ուրախութեան ձայներով կ'ողջունեն նորեկ հոգին. հիացմամբ կը շրջապատեն խաճախուս հրեշտակը. ձեռքէ ձեռք կուտան զայն. կը ժպտին անոր, աղու բառերով կը խօսին անոր, ու բարի բախտ, երջանկութիւն, մեծ մարդ ըլլալ կը մաղթեն անոր, որ խոշոր զարմացած աչեր բացած կը նայի արդէն ու կը թուի ժպտիլ արդէն: Իսկ հայրն ու մայրը վսեմ բան մը կ'ղգան իրենց մէջ. իրենք, հէք արարածներ, կեանք մ'արտադրեցին, քաջուն արարչագործ զօրութեան օժանդակ կամ գործիք մ'եղած ըլլալու գիտակցութիւնը վեհ ու սուրբ հպարտութիւն մը կը ներշնչէ իրենց: Ուրիշ էակի մ'որ իրենցմէ բղխեցաւ՝ ածանցեցին իրենց կեանքն, իրենց հոգին, անա՛ վերածնան, մանկացան նոր էակի մը մէջ որ ուրիշ է եւ որ այնքան նման է իրենց: Երբ կը լսուի մանկիկին առաջին ձայնը, ծնանելու դժնդակ ցաւերուն կը յաջորդէ անպատմելի ուրախութիւն մ'որ ամէն բան կը մոռցնէ մասադաժիկ մօրն: Այդ երջանիկ ազատումէն, այդ ծնունդէն յետոյ, ծնողաց աչեր, երախտագիտութեան արցունքով լցուած, բնազդաբար կը դառնան դէպ անհուն երկիրքն ուր կ'ղգան՝ ինչ անուն ալ տրուի իրեն՝ կենաց Աղբիւր մը, կենաց Հայր մը, եւ իրենց սրտեր կ'օրհնեն զայն:

Ռ. Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԸՆԹԱՅՔԵՆ ԲԱՌԵՐ. — Խաճախուսով պատած. — Թառ, գաղտնի. — Գէտ, — Մտաւոր, նոր գաւի ծնող:

ԸՆԹԱՅՔ ԶԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Նամակ. — Գրեցէք ձեր կնքաճոր ձեր եղբոր ծնունդն. նկարագրեցէք երախտն թէ ինչ բնուշ և սիրուն է:

Շարադրութիւնք Պատկերաւ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ԱՌՍՋԻՆ ՄԱՆԿՈՒԹԵԱՆ

1. Լաւ խնամեալ մանուկն: | 1. Գէշ խնամեալ մանուկն:

2. Արժակ կտաներ: | 2. Սեղմուած կտաներ:

3. Առաջին քայլերն: | 3. Հէ՛ր մանկիկ:

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. — Այս պարսկանութեան մէջ պէտք է քիւ առ քիւ բաղդաստրիւն քնել լաւ եւ գէշ խնամեալ մանուկներու մէջ. — *Ի՞նչ պէտք է նորածններուն.* Իրենց մօրք, կամ սննուին կաթը, կամ կովու ջրախառն կամ շաքարահամ սալ եւ մաքրութեան խնամք քանիկ. լացող տղայ մը նեղութիւն մ'ունի անուրէ: — *Ինչ որ պէտք չէ անոնց.* զուտ կաթ, արեւայ, բան: — *Կտալ:* Ազատ բողոքեմ գտնում, եթէ սեղմեմ տղան, անոր զարգացման արգելի կը լինի: — *Շատ զօրաւոր պնտնդի մը յառաջ եկած հիւանդութիւններ.* Նիքի (-հէշ), որ կը լացնեն մանուկները, ողմաքեմութիւն (ողմայարի խտորում), մկնա-ձգստութիւն, մկնասալ (meningite), ուղեղի հիւանդութիւն:

Ա Ր Փ Ի Ն Է

Արդեօք շուշան գարնանային
Թէ պատկերն է լուսնկային.
Հո՞վ թէ մետաքս է մաղին թել
Ես չեմ կրնար զանազանել:

Իր բերանը քնքուշ՝ կըլոր
Ծաղկի բաժակ մ'է գոգաւոր՝
Երբ նա ձայնը ձգած սիրուն,
Կը սկսի շարքն իր երգերուն:

Ու նուրբ՝ խարտեաշ յօնքերուն տակ
Խայտ աչքերը թուխ կապուտակ՝
Գոցուն բացուն համեստօրէն
Մինչդեռ զինքը ծափահարեն:

Իր գիրգ ձեռքին եղայ գերի,
Որ պատառիկ մ'է համբուրի.
Բայց այն ձեռքը չարածձի
Զիս կ'ապտակէ առանց խղճի:

Մերկ սըրունգն ինձ ցոյց տայ լկտի,
Ես կը սաստեմ՝ նա կը ժպտի.
Բայց ի՞նչ, կ'ուզէ՞ք որ ամաչէ,
Արփիսէն դեռ տասն ամսու չէ:

Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Խոյր, խոսուիկ. — Գէշ, փափուկ:

ՇԱՐԱԴՐՈՒՅԻՆԻՓ ՊԱՏԿԵՐԱԼ

ՍԻՐՎԱՐԴ, ՓՈԲՐԻԿ ՏՆԱՇԵՆԸ

1. Սեղանը կը դնէ:

2. Խնամք կը տանի բոջր:

3. Կը կարկէ իւր ձորձերը:

4. Կը նայի կերակրոյն:

5. Կարանաց վրայ:

6. Գիտէ արդիւնէ:

7. Իւր վարձը:

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. — 1. Սեղանը դրուած է միջ, խօսեցէ՛ք Սիրվարդի նաշակին վրայ. — 2. Սիրվարդի փոքրիկ բոյն երեխամայ փոքրիկ հնոցին մէջ պիտի այրուէր: — 3. Մանկունի մը՝ որ իւր բոջր գետնէն ինք կը կարկէ, իւր մօրը մէծ հաճոյք կը պատճառէ: — 4. Սիրվարդի հայրը ինչպէս գոն պիտի մնայ այս երեկոյ, երբ արգասակը նաշակէ: — 5. Պէտք է աւելն կարանաց վրայ եւ անկիւնները: — 6. Սիրվարդ զայդ գիտէ: — 7. Երեկոյն մայրը կը պատուարէ զՍիրվարդ եւ զայն կը գրկէ (խօսակցութիւն մօրն եւ աղջկան մէջ):

Ո Ր Բ Ը

Ո՛րք ըլլալ. ո՛հ, քանի՛ տխուր է որք ըլլալը: — Ո՛րք ըլլալ, չունենալ ո՛չ հայր, ո՛չ մայր. մանուկ ըլլալ, մատաղ տունկ քնքուշ նորաբոյս եւ չունենալ իւր շուրջը, զինքը պատող, զինքը տածող պահպանող, ընտանեկան յարկին կակուղ ջերմին միջնորոտը, ըլլալ ճիւղած, տկար, ամենայնի կարօտ եւ ապիկար, եւ զըրկուած ըլլալ այն երկրային նախախնամութենէն որ ծնողի կ'անուանի. իւր բունէն խլուած հողմավար տերեւի մը նման, մատնուած ըլլալ՝ անոխիկ փոքրիկ՝ տխուր բաղդի մ'ամէն հովերուն, բռնքին ու մրրկին. իւր անխորշոմ՝ այլ նսեմ ձակտին վրայ չգալ այլ եւս անկնիւն մայրենի ժպտին որ կը գգուէ ու կը պարարէ հոգին, լալ ու չըգանել ապաւէն ծնողական ծոցն այն գործվագութ ուր կը ցամքին արտասուք եւ ուր թէ չցամքին ալ՝ քաղցր է թափել մեր աչաց ցօղեր, եւ չլսել ձայնն այն սիրահնչիւն որ կ'ըսէ քեզ «Մի՛ լար, զաւակս»: — Ո՛րք ըլլալ, աղքատ որք. «Նօթի եմ» գոչել եւ չունենալ աջ մը խնամոտ՝ պատրաստ կարկառեղութ քեզ հացը, դողալ մերկ. անպատասպար, ցուրտին, ձմեռին եւ չտեսնել խորըներ այն էակներն, որք իրենց մարմնոյն մէջ իսկ չ'զգային մտիւղ եւ որք յօժարակամ կը մերկանային, երբ հարկ լինէր, որպէս զի զքեզ ծածկեն, որք պատրաստ էին իրենց մարմնն ալ ծածկոյթ մ'ընելու քեզ: — Ու զուրկ դռնէ դուռ չըլիլ, պատա՛ւ մը հաց, կայծ մը արակ մուրալու համար, անհամարձակ, արտասուագին, անկարելի մարդերէ, գուլպայազիրկ անկօշիկ փափկիկ տներն, զոր քիչ յառաջ կաղապարէ է ձեռն Արարչին,

փողոցաց ցեխին մէջ թաթխուած աղտոտ, ու քարերուն վրայ կոշկոճուած արիւնոտ, ու ցուրտէն խածուած խոցոտ, այնպիսի հասակի մը մէջ ուր իւր իւր նմանեաց համար ձուռողիւն մ'է կեանքը, ուր խաղալ, երգել, կայտառել միայն կը խնդրէ մարդը, հէ՛ք թիթեռնիկ՝ ոյր երկնեանց թեւերն սեւ գարշահոտ ձիւթի կոյտի մը վրայ են բռնուած, կառչած . . . : Ճակատագրային թըշուառութեան ամենէն տխուր, ամենէն աղետաբեր, ամենէն խռովիչ զոհը չէ՞ որբը, ընտանեզուրկ մանուկը եւ ի վեր քան զամենայն՝ աղքատ որբը :

Ռ. Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Զեբէ, ամուկ. — Տեւէ, ցեղ. — Անգի, միմակուկ. — Կալուէ, երկնցնել. — Աւելուէ, բովր, մօսր. — Աւելուէ, անգուր. — Կալուէ, ամուկ. — Երգելուէ, ցեղ. — Կալուէ, կեմալ, մնալ :

ԸՆԹԱՏԻ ԶԱՐԴԱՐԱՐԹԵԱՆ. — Որբ. — Պարգեւաբաշխութեան օր մը, ուրախութիւն մանկանց, միայն մէկն է տխուր, թէպէտ շահած է ամէն մրցանակ : Մայրն Աննա կը հարցունէ իր Յակոբ որդւոյն թէ ո՞վ է այս տղան . որդին կ'ըսէ թէ ան Սիրուն կը կոչուի եւ կը գովէ զանի : Տիկինը կը խօսի Սիրունին հետ եւ կը հասկնայ թէ որբ է. յուզում տիկնոջ : Դպրոցին Տնօրէնը թոյլ կուտայ տիկնոջ՝ Յակոբը տանիլ Սիրունին հետ : Բարեկամութիւն մանկանց : Սիրուն այլ եւս տխուր չէ :

ՊԱՆԴԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՆԴԻՏԻՆ ԴԱՐՁԸ

Ահա մայրս կուգայ : Սրտի թնդումէն կակաւարարն կուլայ, եւ թեւերը բացած կը թռի ինձ հասնելու, զիս գրկելու, կրծոց վրայ պրկելու եւ համբուրելու . . . : Երթամ ձեռքը պազնեմ, ետեւէն եկողներն ալ եղբարքս

են, եւ այն երամով թռվաացող կանդուղուղները եղբարցս զաւակներն են :

Թո՛ղ : Ներէ՛ ինձի վայրկեան մը ծնողական եւ ընտանեկան երանութիւնը վայելեմ, բարեկամ : Ա՛հ, բաւական չատ միջոց եղաւ, կարօտի եւ անձկութեան կրակը սիրտս կը լափէ . . . մի քանի պոստ արցունք ալ իմ աչերէս . . . Թող կաթին . . . որ հովանայ հոգիս :

Յո՛ւշ, առհասարակ պանդուխտները . . . : Յո՛ւշ հեռացելոց եւ մնացելոց սրտի վիճակը, մորմոքումը ու լացը :

Ես, թէպէտ ամենուրեք մարդասիրաբար ու պատուասիրաբար հանգիստ գտած եմ, այլ սակայն չէի կրնար մոռնալ ոչ մեր փողոցի ծառն ու ձիւղ, ոչ ջուրն ու հող, ոչ շոգն ու հով, ոչ ծառն ու խաղող, ոչ տանձն ու խնձոր, ոչ ծիրանն ու սալոր, ոչ աղբիւրն ու ջրհոր, ոչ դաշտն, ոչ սար եւ ոչ ձոր : Երբ ուտէի հաց ու կեր, կը յիշէի մօրս եփածները, երբ պարտէզ եւ բուրաստան մը հրաւիրուէի, կը յափշտակուէի հոս :

Չկրցի երբեք գոհ ընել զիս, եւ մոռնալ տալ սրտիս ու մտքիս այս հողաչէն անշուք խրճիթը, որ իմ հայրենական տունն է, ուր ես առաջին անգամ աչերս բացած եւ արեւ տեսած եմ : Չկրցի մոռնալ տալ այս շուքերը, որոց ներքեւ իմ օրօրոցս օրօրուեր եւ իմ ծնող մօրս սրտաբուլիս ձայնով խաղեր եւ դարձարներ եմ լսել, մոռնալ այս ձղերը, որոց վրայ ելլելով ձեռքս միրգեր եմ քաղեր եւ կերեր, մոռնալ այս դալարաւէտ եւ ծաղկաբոյր վայրը, ուր ծնողացս, եղբարցս, եւ հիւրերու ու ընկերաց հետ նստած հաց կերեր, ծաղիկ փնջեր, մանկան խաղեր, ու զուարճութիւններ անցուցած ենք :

Ո՛ր մանկական երանաւէտ օրեր եւ ժամեր, այսօր

ձեզ կը հանդիպիմ վերստին եւ շատ դիւրութեամբ մէկէն կը մոռնամ իմ տեսած սքանչելի շէնքեր, պալատներ, պարտէզներ, ջրեր, ճոխութիւնք եւ վայելչութիւնք պայծառ մեծամեծ քաղաքներու, որք իրենց ամէն պերճութեամբ եւ շքեղութեամբ չկրցան մոռցնել տալ զձեզ ինձ, այլ յաւէտ ձեզ մօտ կը գտնուիմ յաւիըշտակուած :

Եղան թերեւս ծնողքէս աւելի խնամածուններ ինձ, եղան եղբայրներէս ու մանկական ընկերներէս առաւել սիրող եւ մոտերիմ ինձ, այլ չեղաւ հնար որ մի եւ նոյն յարգանք ու համակրանք գրաւէին, ինչպէս այս պառաւ մայրս, այս հասարակ մարդ երեւցած ընկերներս ու եղբարքս :

Գ. ԵՊԻՍԿ. ՍՐՈՒԱՆՁՏԵԱՆՑ

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Կաթնաբեր, հուլիս. — Պրիւս, պիւնդ կապել. — Կաթնաբեր, որդիներ. — Պաշ, կաթիլ. — Հաւաւ, զովանալ. — Եւ, արեւու տալ. — Ժամ, չհասած խաղող. — Կեր, կերակուր. — Ծաղկապսակ :

ԸՆԹԱՑԻ ՇԱՐԱԲՈՒԹԵԱՆ. — Արտյոններ. — Ձմեռ է. մի քանի արտոյտներ կ'ուզեն թողուլ իրենց ծննդավայր երկիրը, երթալու համար ծիծեռնակներուն գացած տեղը. — Տարեց արտոյտ մը կը հակառակի անոնց. — Անոնք պիտի թողուն իրենց զիտցած երկիրը, անստոյգ երջանկութիւն մը փնտռելու համար, ուրիշ տեղ անոնք չպիտի ունենան հաճոյք. — Վերջապէս արտոյտները կ'անսան իրենց տրուած խորհրդոյ :

Ն Շ Ա Ն Ի Կ

Իր այրի մօրն անդրանիկն ու միակն էր, ուխտի զաւակ, զոր Սեբաստիոյ Ս. Նշանէն առած էր իր Աննա մայրն եւ անունն ալ դրած՝ Նշան : Երբ տասներկու տարեկան եղաւ : Աննա խրկեց զանի Պոլիս : Գաւառացի ամէն մօր հաւատքն է այս — տղաս Պոլիս երթայ եւ բան մը սորվի ուսանելի տարիքը չկորուսած : Այս համոզման մէջ երկու բան նկատելի է — զաւկէն զրկանք, զոր յանձն կ'առնու ապագայի խորհրդով. — բան մը ունենալու մտածումը : Իսկ եթէ ոչ, ո՞վ է այն, ո՞ր կինը, ո՞ր անգութը որ չխռովի մինչ աղիքներն իր սրտէն դուրս կը քաշուին. դիւրին է բռնել 12 տարեկան զաւկին ձեռքէն ու ըսել թէ. « Գնա՛, զաւա՛կս, այս այն ճանապարհն է, ուրկէ անցաւ զնաց հայրդ ու ա՛լ չդարձաւ... » : Այսպէս ըրած է Աննա, իր ձեռքովը ճամբու դրած սիրուն գգուելի Նշանիկը, եւ իբրեւ վերջին պատուէր ըսած էր որ ամէն բանէ առաջ երթայ Պալլադիէ Հայոց գերեզմանատունը, իր հայրիկը գտնէ հոն ու օրհնել տայ . . . :

Նշանիկ եկած էր Պոլիս, Սեբաստացի ծանօթներ, որոնց յանձնած էր Աննա իր զաւակը, կը տեսնեն, կը նային անոր վրայ. տակաւին մատղշուկ էր, մօր մը կուրծքին վրայ սնած շոյուած մանուկի պէս. կակուղիկ ոսկորներ, արեւէն, ցուրտէն պահուած դաստակներ, սիրուն, սեւուկ, անմեղ աչքեր, որոնք շատ կանուխ սկսած էին պանդխտութեան արցունքը թափել աղի ու լեղի : Երկա՛ր բարակ մտածումներէ ետքը, կ'որոշեն Ս. Փրկչի որբանոցը դնել, եւ իրաւ ալ, ասկէ աւելի

լաւազոյն որոշում կարելի չէր ընել Սեբաստացի մատաղ տղեկի մը համար, որ թողած էր մայրն հայրենի տանը մէջ եւ եկած էր օրհնել տալու իր վաղամեռիկ հօր գերեզմանը:

Պալըգլըի գերեզմանոցը կ'երթան նախ եւ առաջ. Նշանիկ մոռցած չէր իր Աննային վերջին պատուէրը. — տեսնել հօրը գերեզմանն ու օրհնել տալ զայն: Գտան. Նշանիկ տեսաւ իր հայրը. հողը տակաւին գետնի հաւասար եղած չէր, վայրի ծաղիկներու հետ՝ փուշեր կը փաթթուէին անոր վրայ: Վանցի գեղջուկ տէրտէր մը եկած մօտեցած էր անոնց. օրհնել կուտան, եւ Նշանիկ, տակաւին տասներկու տարեկան, մօրն աղի արցունքը բերած էր ու արտասուած հօր մը վրայ, զոր բնաւ տեսած չէր: Դուրս կ'ելնեն մեռելներու մտածութեան տակ ճնշուած ճմլուած, եւ կը շտկուին դէպ ի հիւանդանոց, ուր Նշանիկ կը տարուէր:

Մ. ԿԻՐՃԵԱՆ (Հրաւն)

ԱՌԱՅՆՆԵՐ ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՎՐԱՅ

Պատուեցէ՛ք ձեր ծնողքը ձեր խօսքերով, ձեր գործերով եւ ամէն ճեսակ առաքինութիւններով:

Ինչ որ ալ պատահի ինձ, քէ բարեյաջող եւ քէ խլուր, մտածումս կը դառնայ մօրս: Կը կարծեմ ճեսնել զինքը, լսել, խօսիլ: Այսպիսի մէկը՝ զոր մարդ այդքան կը յիշէ, բացակայ չէ:

ԼԱՍԱՐԴԻՆ

Նմանիլ մօրս, անոր պէս հրաժարիլ ոչ միայն չար գործելէ, այլ միևնույն անգամ չար բան մտածելէ:

ՄԱՐԿՈՍ ԱԻՐԵԼԻՈՍ

Որդիական գուրք կը բաղկանայ յարգանքէ, խանդավառանքէ, երախտագիտութենէ:

ՊԱՌՌՈ

Ձեր եղբայրներուն կը պարտիք գոնէ այնչափ մեծարանք. որչափ կը պարտիք ամէն մարդոց:

ՍԷՆ-ԼԱՆՊԷՌ

Ինչպէս չկայ կրօնք առանց քանգի, նոյնպէս չկայ բնականիք առանց առանձին մտեմուքեան:

ԺԻԻԼ ՍԻՄՈՆ

Տան տիկինը մայր մեղուն է, ուր ուր կը գտնուի նա, հոն կը գտնուի նաեւ փեթակը. եթէ հեռանայ, մեղուններ կը ցուին, բջիջներ կը խանդաւորին, մեղրն անգամ իր անուշ համը կը կորսնցնէ:

ՍՈԿՐԱՏ

Կնոջ հոգին մէկ թել մ'ունի, մէկ կեանք մը ունի, բնականին է. մէկ կոշում մ'ունի, մայրութիւնն է եւ իր էութեանը մէջ գաղտնի խորք մը կայ ուր կը պահուի անսահմանելի զգացում մը՝ գոյութիւնը ամէն քուտաութեանց համար եւ զանոնք կրելու համբերութիւնը:

ՋԱՊԷԼ Շ. ԱՍԱՏՈՒՐ

ԴՊՐՈՅ. — Մարդ իր կեանքի առաջին օրերուն մէջ իսկ իրեն
երջանկութիւն մը կ'ապահովէ, եթէ խղի մօտ կ'առնէ իր այդ
հասակին մէջ դպրոցական ամէն պարսկանութիւնները :

Բ. ԴՊՐՈՅ

ՈՒՍՄԱՆ ԴՃՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՇԱԳԱՆԱԿՆ (Մաշկամիրգ)

« Ուսումնս որչափ տայ ձանձրոյթ,
Այսքան ջանքեր ինչ օգուտ » :
Կ'ըսէր տղայ մ'յօրանջելով շարունակ՝
Որ ման կուգար ուսուցչին հետ միասնակ :
Ինչ պատասխան կ'առնէ : — Ոչինչ : Իսկ տղան
Մի փակ փոճով գտնէ ոտքին տակ կոխան,
Որ սպառնալից սուր սլաքներով է ծածկուած :
Ձեռք երկնցուց որ առնու զայն գետնէն ցած :

— « Մի' մօտենար, քվ խեղճ պըզտիկ » :
— « Ի՞նչու համար » : — « Տե՛ս աւատիկ
Անագորոյն խոչերն ու փուշ
Կրնան խայթել մատդ անըզգոյշ » : —
— « Բայց մէջը միբք կայ պատուական » :
— « Ձեռք չարիւնած չըխըլուիր ան » : —
— « Պարապ խօսք է, զիս կը ծաղրէք,
Անակընկալ շահ մը չունի՞ մեծ արժէք,
Լաւ է կրել քիչ մը նեղութիւն
Եւ քիչ մ'ալ խայթ տալ մատներուն » :
— « Այո՛, որդեա՛կ, այս քեզ ըլլայ դաս մը թող,
Տաղուկներուն դէմ յաղթող,
Ձորոնք կ'ըզգաս՝ երբ մօտդ ըլլան գրիչ ու գիրք :
Անոնց փուշերն ալ ծածկեն թարմ մաշկամիրգ » :

ԱՌՆՈՅ

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Մաշկամիրգ, շաղկապ :

ԸՆԹԱՑԻ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Վերոգրեալն արձակի վերածեցէք :

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԷՐ ՏՂԱՆ

ՏԻՏՈՍ

Բաղէշի չըջակայքէն հողագործի մը զաւակ էր ան :
Չկար անկէ աւելի օրինակելի աշակերտ մը : Ինքզինքը
տուած էր ուսման՝ այնպիսի բնական ու զօրաւոր հա-
կաւիտութեամբ՝ որ երբեք չթուլացաւ :
Այն գիտելիքները որ գրքերու տողերուն մէջէն սեր-
մանիքի պէս կը թափէին ուղեղին մէջ՝ ապագային պիտի
բողբոջէին եւ ո՛վ գիտէ ինչ պտուղներ պիտի հանէին :

Եւ աղնիւ փառասիրութիւն մը կը խթանէր զանի միշտ յորդորելով աշխատութիւնը չպակսեցնել, խղճի խայթ տալով անոր երբ զբօսանքը կ'երկնցնէր:

Պարտէզին մէջ խոշոր ծառ մը կար՝ պատին մթին մէկ անկիւնը բուսած, խաղի ժամանակ ինքը շատ հեղ հող կը մեկտռասնար եւ ձեռքին գիրքը կը կարդար վեր վար պտըտելով՝ թափթփած տերեւներուն խոնաւ կապերուն վրայ: Երբ աշնան գիւղ կ'երթայինք՝ այն տեղ հասարակաց ննջարանին կանթեղին լոյսէն ալ կ'օգտուէր եւ մինչեւ ուշ ատեն չէր քնանար կարդալու համար: Իսկ քաղաքը՝ պառկելու խցիկներուն մէջ լոյս վառելու հրաման չկար, որպէս զի կարդալու անյադ տենչը գոհացրնէ, պատուհանէն դուրս կը կախուէր եւ կը ջանար փողոցին լապտերին աղօտ մէկ ճառագայթովը շահանալ:

Այսպէս անդուռ եւ անխոնջ աշխատելով բռնի ախնածութիւն կը հրաւիրէր իբր կարողագոյն աշակերտ մը: Ինքն ալ իր փառասիրութեան բուրգը կանգնել կը յուսար առաջին մրցանակը ստանալով: Քննութեանց օրերը մօտեցեր էին, ամառուան օթագին օրեր, յոգնութեան եւ սրտադողի օրեր: Պարտէզին մէջ կը ճռճաւր ճպուռներու շունչանը, եւ աշակերտները քնաթաթախ գլուխնին կը խոնարհեցնէին քրտնաքորմ գրքերուն վրայ: Բայց Տիտոս իր ջանքը կը կրկնապատկէր, երկու ձեռքով ալանջները խցած եւ անձայն շրթները երերցնելով:

ՎԱՆՐԱՍ ՍԸՎԱՃԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՌԵՐ. — Հ-ի-ի-ի-ի-ի-ի, jodurnipին. — Խի-ի-ի-ի-ի-ի-ի. — Մի-ի-ի-ի-ի-ի-ի, առանձնապա. — Շա-ի-ի-ի-ի-ի-ի, բաւականապա. — Քի-ի-ի-ի-ի-ի-ի, frshինին prչում:

ԸՆԹԱՅՔ ԶԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ. — Չանձոյր. — Պետրոս արձակուրդի մէջ է. — կը խաղայ առտուընէ մինչեւ երեկոյ. ուժ օրուան մէջ կ'ապառէ իր ամեն խաղեր: կը ձանձրանայ: Յուցըցէք զանի դժգոհ:

անհոտոյ, որ անկարելին կ'ընէ զբօսելու համար: — Հայրը խորհուրդ կուտայ անոր քիչ մը աշխատիլ. Պետրոս կ'առարկէ Թէ արձակուրդի մէջ է. — Վերջապէս կ'որոշէ աշխատիլ, դառնալ դպրոցական աշխատութեանց, օգնել առտնին գործոց. ձանձրոյթը կը փարատի. — կը զուարթանայ Պետրոս եւ կը վայելէ գեղեցիկ արձակուրդ:

Ո Ի Ս Ա Ն Ո Ղ Ն

Վառուած խանդով նա դպրոցին վազեց գին,
Ձեռդ դիպցիկ մ'որ կը գիմէ մօր կաթին.
Տեսէ՛ք, փայլի լոյս մը պայծառ ու անշէջ
Աչքին մէջ

Այնքան ձիրքեր են իր հոգւոյն չքնաղ դարդ,
Նա կ'աշխատի թիթեռնիկի պէս զըւարթ,
Չունի երբեք ծոյլի ձանձրոյթն ու զանգատ,
Անվըճատ:

Աշխոյժ է նա, ըզգօն, արթուն, ուշադիր,
Ծաղկէ ծաղիկ թռչող իբրեւ մեղու ժիր.
Սրտին խորշերն լի են մեղրով բովանդակ
Ձերդ փեթակ:

Քեզմով, մանո՛ւկ, ուրախ է տունդ հայրենի,
Անոր ճակտին դրուած պըսակ մ'ես դափնի,
Եւ քու դպրոցըդ խանդակաթ մօր մը պէս
Սիրէ զքեզ:

Ծընողքդ յաւէտ են գոհ, ուրախ, երջանիկ,
Երբ կը լսեն անուշ երգերդ, ո՛վ թռչնիկ.
Քեզ կը մաղթեն որ կեանքդ երկար ու անվիշտ
Սահի միշտ:

Բարի հրեշտակը՝ քայլերուդ առաջնորդ
Թող քեզ բանայ լուսոյ ճամբան դիւր ու դոռոյ,
Եւ իբրեւ վարձք տայ քեզ շնորհներ մըշտական
Ապագան:

ԲԱՑԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Զէրբ, իբրեւ, պէս. — Դէեջէ, կաթ
ուսող. — Դէ-բ, հանգիստ. — Դէ-բ, շիսակ:

ԸՆԹԱՏՐ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Նկարագրեցէք ծոյլը:

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԻՔՆԵՐԸ

ՊԱՐՏԻՋՊԱՆԸ

Պարտիդպան մը պատին տակ կը մշակէր շատ աղ-
նիւ տեսակէ թուի մը: Այս թուփը տարուէ տարի կ'ա-
ճէր եւ զօրաւոր ճիւղեր կ'արձակէր. բայց պարտիդպա-
նը ամէն գարնան անոնցմէ շատը կը կտրէր: Կ'ըսէր.
վայրի փայտ էր՝ որ կը վնասէր լաւ պտուկներուն, ա-
նոնց հիւթը կը քաղէր եւ ստուերով կը ծածկէր զանոնք:
Տղաքը կը զարմանային եւ չէին կրնար հասկընալ այս
պատճառը: Սակայն, քանի մը տարի մշակելէ վերջ
թուփը յառաջ բերաւ իր առաջին պտուղները՝ որ սղո-
ցը համեղաճաշակ երեւցան:

Թուփը տղան է. պարտիդպանը հայրը, ուսուցիչն է:
Տղան Աստուծոմէ կ'ընդունի լաւ յարմարութիւններ եւ
ընտիր տրամադրութիւններ: Եւ սակայն այս վերջին-
ները դիւրաւ չարի կը փոխուին եւ կ'ապականեն մար-
մինը եւ հոգին: Հայրը եւ ուսուցիչը պէտք է որ ան-
դադար ուղղութեան բերեն, խրատեն, պարսաւեն եւ
մինչեւ իսկ պատժեն տղան: Այն ատենն է որ զարգա-

ցումը կը տեսնուի սիրուն պատանիի մը, կարող անձի
մը կամ բարի աղջկան մը:

ԲԱՑԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Պարտի, ժիլիգ:

ԸՆԹԱՏՐ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Բարի աշակերտը (կենդանագիր).
— Սկսուած, բարի դպրոցական մը ծանօթ է ինձ իմ դասարաններու մէջ:
Ի՞նչ բանով կը զանազանուէր ուրիշներէն: Քանի մը բառերով իր բարե-
մասնութեանց մեծ մասը ցուցնել:

Ա. Ի՞նչպէս էր դասարանին մէջ . . . ուշադիր ուսուցչին դասե-
րուն . . . պարտականութեանց օրագրութեան արձնութեամբ հետեւող
. . . դասին մէջ լաւ տեղեակ:

Բ. Ի՞նչպէս էր դասերու պատրաստութեան ատեն . . . աշխա-
տութեան միշտ փութալան . . . միշտ ճշգրտապէս, երբեք չուշացող . . .
ոչ շաղակրատել գիտէր եւ ոչ ժամանակը պարապ բաներու վատնող:

Գ. Ի՞նչպէս էր զբօսանքի ժամանակ . . . բարի աշակերտակից,
զուարթ եւ ուրախ, ըստ պարագային հաճոյակատար, միշտ անձնուէր
. . . խաղերու մէջ շատ աշխոյժ:

Եզրակացութիւն. — Մրցանակաբաշխութեան ատեն անոր յաջողու-
թիւնները կը յիշեմ, ուրախութիւն իր եւ իր ծնողաց. — Ո՛րչափ կ'ըշ-
ձամ անոր նմանող ըլլալ:

Ք Ի Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԿՈՒՆԷՆԱՅԻ ՍԵՒԵՐՈՒՆ ԶՐՈՅՑԸ

Նախածնողաց երկու զաւակն՝
Որոնց մին սե'ւ՝ միւսն էր ճերմակ՝
Կանչեց Աստուած ու՝ անոնց առջեւ
Գիրք մ'ու ոսկի դըրաւ պարգեւ,
Հրաման տալով որ զայն ընտրեն:
Սեւն՝ անդրանիկն այդ երկուքէն

Նախապատիւ սեպեց ոսկին,
Գիրքը թողլով իր կըրտսերին,
Որ իրեն հետ առնելով զայն
Գնաց ցուրտ երկիր մը հեռաստան.
Բայց այդ գըրքին շնորհիւն էր որ
Եղաւ գիտուն եւ զօրաւոր:
Մինչդեռ սեւուկն իր ոսկիով
Չունեցաւ կեա՛նք մը ապահով:
Յետոյ ըզգաց թէ գիտութիւն
Քան ճոխութիւնն է գերագոյն:

ԵՆԻՇԷ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԳՈՒՐԵԱՆ

ԸՆԹԱՅՔ ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ. — Մասեմադարան. — Ընտիր գիրքերն են մեր բարեկամները: Որ եւ է անհատի մը սիրած գրքերէն կը հասկցուի նոյն անհատին նկարագիրն. ընթեռնելն ուսնիլ է, ուսնիլն լստաւորուիլ: Եզրպտացի նախնի վեհագետ մը մատենադարանը կոչած է « գեղ հոգւոյ »:

ԲԱՐԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆԸ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԵՐԻՆՈՅ

Փաղաքուշ երազներ կը հաւաքուին որրանի մը շուրջ. ապագան ա՛յնքան չափ է քաղցր խոստմամբք նորածին մանկան մը համար, զի անհար է առանց խորին տխրութիւն մը գգալու խորհիլ այն ակնկալութեանց վրայ՝ որք կ'անցրեւութանան մեռնող մանկան դագաղին հետ: Այո՛, ծերունւոյ մը կեանքը գոնէ գիտենք թէ ի՛նչ եղաւ, մինչդեռ չենք կրնար ըսել թէ սղան ի՛նչ պիտի ըլլար:

Աշխարհս աւելորդ օգտակար քաղաքացիներ չունի, եւ ասոր համար կ'արտասուէ վաղամեռիկ արարածոյն վրայ որ կը շիջանի իբրեւ ջահ եւ որ թերեւս պիտի լուսաւորէր զայն: Հանճարեղ մարդոց արժէքն իմանալով է որ կը ցաւինք ա՛յն մանկան վրայ որ բարեբաստիկ տրամադրութիւններ ցոյց կուտայ իր վրայ, որպէս թէ իր ընտանեաց համար ա՛յնքան ողբալի եղող կորուստն անդարմանելի պիտի ըլլար նաեւ մեզ համար. եւ արդէն պատանեկութենէն աւելի ի՛նչ գեղեցիկ բան կայ, եւ մօր մը կսկիծէն աւելի ի՛նչ տաժանելի վիշտ:

1502 յունիս ամսոյ օր մը պատանւոյ մը դագաղը կ'անցնէր Հռովմայ մէջէն. երեք հազարէ աւելի անձինք անոր կը հետեւէին: Այդ նշանաւոր մայրաքաղաքին բոլոր գիտուններ եւ նշանաւոր անձնաւորութիւններ գլխաւաց կը քալէին դագաղին ետեւէն, զոր կը շրջապատէին Հռովմի բոլոր դպրոցներու ուսանողներ: Նա որ վերջին քունը կը ննջէր եղբրական պատտաւին արծաթեայ խաչին տակ՝ վսեմ մանուկ մ'էր արժանի ամէն աղեկէզ ցաւոց: Մահը տիրած էր այն ազնիւ սրտին՝ յորում բոլոր առաքինութիւններ ապաստան մը գտած էին կարծես եւ սառեցուցած էր այն ամբիժ ճակատն՝ որ արդէն բազում փառապանծ պատկներով պննուած էր:

Կը կոչէին զանի ուսումնասէր մանուկ, հրաշալի մանուկ, եւ բոլոր այն տիտղոսներէն ճշմարտաւէր մանուկ մականունէն միայն կ'ախորժէր ինքն: Երբեք ստախոսութիւնը չաղարտեց անոր շրթներն, չէր գիտեր նա թէ ի՛նչ է ներողութիւն գտնել յանցանքի մը համար, կամ աւելի ճշմարտութիւն խօսելով՝ պարտինք ըսել թէ չէր գիտեր ի՛նչ ըսել է յանցանք գործել: Ութ տարեչէր գիտեր ի՛նչ ըսել է յանցանք գործել: Հռովմ զրկուելով՝ կան հասակին մէջ Փլորենտիայէն Հռովմ զրկուելով՝ երկու տարի միայն պէտք եղաւ անոր աւարտելու հա-

մար իր դպրոցական ուսումը: Միքայէլ Վերինոյ ա'յն-
չափ սուղ ժամանակի մէջ սորվեցաւ իբր հրաշքով: Դեռ
տասնեւչորս տարեկան չկար երբ տպագրել տուաւ Բա-
րդախան Մաաքուածի վերնագրով գիրք մը որ ընդհուպ
դասական եղաւ եւ թարգմանուեցաւ եւրոպական լեզ-
ուաց, եւ ճեմարանաց բազումք ընդունեցին զայն իբ-
րեւ բարոյականի լաւագոյն ճառը մանկանց համար: Լոկ
օգտակար եւ հանճարեղ մատենագիր մը չէր, նաեւ
բարեկրօն մանուկ մը: Իր սրտին ամբօթութենէն կը քա-
ղէր իր ոճոյն մաքրութիւնն. շատ ճշմարիտ է թէ հան-
ճարի լաւագոյն առաջնորդն առաքինութիւնն է:

Անոր բարձր իմացականութիւնը չէր խափանած ա-
նոր մէջ իր համարի մանկանց սովորական զուարթու-
թիւնը. թէպէտեւ իր դասընկերաց մէջ առաջինն էր,
նուազ ծիծաղկոտը չէր անոնցմէ եւ լուրջ կերպարան մը
այն ատեն կ'առնուր, երբ անոնք խաղի ժամանակ պատ-
շաճից սահմանէն դուրս կ'ելնէին. այն ատեն կ'արձա-
կէր անոնց վրայ տխուր ակնարկ մը կը հեռանար, եւ
այս պատկառոտ լրջութիւնն ընդհուպ զգաստութեան
կը յորդորէր յանցաւոր աշակերտները: Պառլոյ Լասսիա
գիտունն՝ որ Վերինոյի դասատուն ըլլալու փառքն ու-
նեցաւ, ուսման ագահ ուրիշ աշակերտ մը եւս ունէր,
այլ անոր ըմբռնումն այնքան զօրաւոր չէր: Պէլվիսինոյ
(այսպէս կը կոչուէր Լասսիայի երկրորդ աշակերտն)
գիշեր ցորեկ կ'աշխատէր գերազանցելու համար իր մա-
տաղատի ախոյեանն, բայց առանց յաջողելու գէթ հա-
ւասար անոր: Նախանձն՝ որ ո'չ թէ անիրաւ ըլլալուն
համար միայն մոլութիւն մ'է, այլ վասն զի կը թշուա-
ռացնէ նաեւ իրմով վարակեալներն եւ վերջապէս կըր-
նայ սպաննել զանոնք, նախանձը տիրեց Պէլվիսինոյի
սրտին: Հիւանդացաւ, եւ նոյն իսկ մեռնելու վտանգին

հասաւ. չէր ուզեր յայտնել մէկուն իր ծիրառքեան պատ-
ճառն. Վերինոյ գուշակեց զայն, եւ որովհետեւ կը սի-
րէր իր աշակերտակիցը եղբայրական սիրով, սկսաւ
հարեւանցի կերպով պատրաստել իր դասեր: Այսպէս
տաժանելի աշխատութեան ենթակայ կ'ըլլար ան՝ որ ա'յն-
չափ դիւրաւ կը պատրաստէր լաւ կերպով: Շատ օրեր
գործածեց այս ազնիւ խորամանկութիւնն: Պէլվիսինոյ
առաջին թիւն ընդունեց եւ այնպիսի հակառակորդ մը
գերազանցած ըլլալու ուրախութիւնն բռնկեց զանի:

Ոչ ոք կրնար բան մը գիտնալ այս գեղեցիկ գործին
նկատմամբ: Իր դաստիարակը շատ ստիպեց զանի հար-
ցումներով, վասն զի չէր կրնար ըմբռնել թէ ինչպէս
Վերինոյ շատ անգամներ կրցած էր ընել ա'յնքան խոշոր
սխալներ: Ան որ չէր գիտեր ստել, պարզութեամբ խոս-
տովանեցաւ ճշմարտութիւն. իր վարժապետէն գաղտ-
նապահութիւն խնդրեց եւ աղաչեց զանի տակաւին եր-
կար ժամանակ առաջին թիւը տալ Պէլվիսինոյի:

Տասն եւ հինգ տարեկան էր. իր անուան համբաւը
կը հնչէր գիտնական աշխարհին մէջ: Իտալիա ուրախու-
թեամբ կը դիտէր անոր հասակին աճումը իբրեւ իր երկ-
րին պատուաբեր հանճարն, բայց մանր խլեց զայն:
Վշտաց առարկայ մը եղաւ նա Փլորենտիոյ համար որ
ծնած էր զանի եւ Հռովմայ համար որ կը հպարտանար
զայն ժառանգելուն համար, իւրաքանչիւր ոք լացաւ
զանի. իր կորուստը հասարակաց աղէտ մը եղաւ:

Թարգմ. Ե. Տ. Ա.

ԲԱՅԱՏՏԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Պէնսիլ, զարդարում. — Արիւստ, հալաւակորդ. — Ծէր-բէն, հալում, մաշում:

ԸՆԹԱՅՔ ԶԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ. — Յարսէւռոքիւն. — Պիտի խօսիք
երկու աշակերտաց համար՝ որոց մին յարատեւող է, եւ միւսն չէ այն-
պէս: Առաջինը քննութեան կ'ընդունուի. երկրորդը կը մերժուի. —
Յցուցէք թէ յարատեւութիւնը միշտ օգտակար է:

ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

Աշխատութիւն, աշխատութիւն,
Ո՛րչափ բարիք կուտաս մարդուն.
Կեանք երջանիկ, մեծութիւն, գանձ,
Բու պարգեւներդ են գերազանց:

Ճարտարագործ ձեռքերուդ տակ
Այս մեծ երկիրն է հրպատակ.
Բեզմով բացուի անոր արգանդ
Տալ մեզ հունձքեր եւ աղամանդ:

Հոս կը կանգնին բուրգեր հսկայ
Բու զօրութեանդ իբրեւ վըկայ,
Հոն դիւթական ճոխ ապարանք
Կը հռչակէ փառքդ ու պարծանք:

Երբ առաջին մարդն առ յաւէտ
Թողուց իր դրախտը ծաղկաւէտ,
Մենութեան մէջ քեզ գըտաւ լոկ
Մըխիթարող իր վիշտն ու հոգ:

ԸՆԹԱՅՔ ՇԱՐԱԲՈՒԹԵԱՆ. — Աշխատեալն օրեկը. —
Գէորդ իր փոքրիկ սենեակն է. փոխադարձ ծարգմանութեան հրահանգներ
առջեւ առած կը պարապի. տասներկու տարու է. ծոյլ է. ինչ ինչ
խորհրդածութիւններ կ'ընէ:

Յանկարծ կը բարկանայ, կը նետէ զրբեր եւ տետրակներ եւ դաշտ
կ'երթայ... մայիս է... ինչպէս լաւ կ'գրօսնու:

Բայց կը տեսնէ աշխատող մշակներ... ձիեր որ արօրը կը քաշեն
այգեգործներ՝ որ որթիւն խաղող կը քաղեն... մեղուններ՝ որ ծաղիկ
կը ժողվեն... մարդիկ եւ կենդանիք կարծես կը ծաղրեն զանի եւ կը
գարմանան անոր ծուլութեան վրայ:

Այն ատեն խելքը զլուխը կը ժողվէ... ինքնիրեն կ'ըսէ թէ պէտք
է ուրեմն աշխատիլ... տուն կը դառնայ... լաւ պարտականութիւն
մը կը կատարէ եւ ապագային համար լաւ որոշումներ կ'ընէ:

ԻՆՋՊԷՍ ՊԷՏԲ Է ԸԼԼԱՅ ԲԱՐԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՄԸ

1. Դուն պիտի սիրես բու դպրոցդ, որովհետեւ այն փառաւոր
տունն է, ուր կ'աշխատին զրեզ ուսեալ եւ պարկեշտ անձ մը ընել:

2. Պիտի սիրես ուսուցիչդ, պիտի ըլլաս անոնց հետ անկեղծ եւ
բարի, որպէս զի անոնք ալ քեզ հետ ըլլան անկեղծ եւ բարի:

3. Պիտի սիրես ընկերներդ, պիտի ըլլաս անոնց հետ անկեղծ եւ
բարի, որպէս զի անոնք ալ քեզ հետ ըլլան անկեղծ եւ բարի:

4. Պիտի ըլլաս ճշդապահ. եթէ մէկը ուշ հասնի դասին, հետեւ
ւանքը գէշ է:

5. Մտիկ պիտի ընես ուշադիր եւ միշտ. գիտես թէ երբ դուն կը
խօսիս ընկերոջ մը հետ, ուսուցիչը չսորվեցներ այն բանը՝ զոր դուն չը-
գիտնալուդ համար վերջը պիտի ցախի:

6. Պիտի գիտնաս դասերդ եւ պիտի կատարես պարտքերդ կրցածիդ
չափ լաւ, ուսանողի մը ջանքը պարզ բան մըն է, եւ մանկութենէ պէտք
է յարգես այն բան՝ որ է պատճախ:

7. Հոգ պիտի տանիս տետրակներուդ. երբ առաջին էջերը մեղա-
նոտ են, եւ գէշ գրուած, հոգ չես տանիր միւսները լաւ գրելու:

8. Հոգ պիտի տանիս զրբերուդ. զրբերդ կը բովանդակեն գիտու-
թիւնը. պէտք է յարգես գիտութիւնը:

9. Պիտի պանծաս բու դպրոցիդ յաղողութեանց վրայ. պիտի ուրա-
խանաս, երբ ընկերներդ բնութեան մէջ ընդունուին, եւ դուն իսկ պիտի
ուզես բերել բու ուսուցչիդ՝ ուսմանց վկայագիրդ:

10. Երբ թողուս դպրոցը, յաւէտ պիտի սիրես զայն ու պիտի պա-
հես արտիդ մէջ ուսուցչիդ յարգելի յիշատակը:

Շարադրութիւնք Պատկերաւ

ԲԱՐԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱԲԷԼԻ ԶԻՐՔԵՐՆ

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. — Համեմատեցէք Աբելի արարքը այն մանկանց հետ՝ որք չունին անոր բարեմասնութիւնները: Աբելի յանապաճ դպրոցն ունի դպրոցական խնայողական արկղ, եւ մանուկը կ'ափսոսէ իր սորվի խնայողութեան: Աբել չիպար առակներ մըն է:

ԸՆԹԱՏՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Թե ի՞նչ կ'ուզէի ըլլալ. — Քանի մը օր առաջ իմ ծնողքս ինձ հարցունցին թէ ի՞նչ կ'ուզէի ըլլալ, թէ որո՞նց հետ այդ մասին խօսած եմ եւ ի՞նչ խորհրդածութիւններ ըրած եմ:

Ա. Եթէ վաճ առական ըլլայի, պիտի աշխատէի միշտ ուղղութեամբ գործել. եւ այնպէս վարկ շահելով յառաջդիմել եւ բարի անուն մը շահիլ առեւտրական հրապարակին վրայ:

Բ. Եթէ բժիշկ ըլլայի, իմ կեանքս պիտի նուիրէի ուրիշին ցաւերը ամոքելու. . . ինքզինքս կը տեսնեմ ապագային մէջ տղու մը կեանքը ազատող:

Գ. Եթէ ուսուցիչ ըլլայի, պիտի սիրէի տղաքը, պիտի բերկրէի մատաղ իմացականութեանց բացուիլը տեսնելով. . . ո՞րչափ պիտի սիրէի տղոց շաղակրատելը, պատանիներու խորհրդածութիւնները, եայլն:

Եզրակացուրիւն. — Բայց ի՞նչ պիտի ըլլամ, տակաւին բանի մը նախապատուութիւն չեմ տուած եւ որով ճաշակ մը չունիմ:

ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՕԳՈՒՏԸ

ՓՈՔՐԻԿ ԾԱՌԸ

Գեղամ կը դիտէր իր հայրը՝ որ վայրի մատաղատունկ մը տնկելու զբաղած էր:

— Ի՞նչ կ'ուզես ընել այդ անպիտան փուշը, ըսաւ տղան, արժանի չէ տեղւոյն՝ զոր կը շնորհես անոր:

— Կը ճանչնամ ուրեմն այս փոքրիկ ծառը, հարցունք հայրը ժպտելով:

— Ի՞նչպէս չեմ ճանչնար, կրկնեց Գեղամ, բայց շատ լաւ կը տեսնուի ի՞նչ ըլլալը, դաժան փոշուր:

— Է՛յ ուրեմն, այդ գէշ փուշը մեծ ծառ մը պիտի ըլլայ: Քանի մը տարիէն զեղեցիկ ծաղիկներ պիտի տայ եւ ազնիւ խնձորներ յառաջ պիտի բերէ:

Քանի մը շաբաթ ետքը Գեղամ կը դիտէր իր հայրը

Համարձայ Ա.

որ մատաղ խնձորենին կը կապէր գետնին մէջ մխուած ցցի մը :

— Ինչո՞ւ համար այդպէս կ'ընես, հարցուց դարձեալ փոքրիկ մանչը :

— Ծառին աճումը ուղղելու եւ թող չտալու համար որ հովը զայն բեկանէ . այս ցիցը նեցուկ մըն է : Յետոյ կտրեց բունէն ելած քանի մը բողբոջներ, հողը քրքրեց անոր բոլորտիքը, եւ խնձորենին փուշերով պատեց, որպէս զի անասունները չմօտենան :

Հետեւեալ գարնան հայրը նորէն Գեղամը ծառին քով տարաւ, որուն գագաթը փոքրիկ սղոցով մը կտրեց ձգեց :

— Ո՛հ, վա՛յ, գոչեց մանուկը . ահա բոլոր մեր յոգնութիւնները պարապը գացին :

Բայց հայրը սկսաւ ծիծաղիլ : Կոճղը ձեղքելէն ետքը ձեղքին մէջ մացուց փոքրիկ ճիւղ մը, զոր ուրիշ խնձորենիէ մը կտրած էր, ձիւթով պատեց զայն եւ խնամով փաթթեց կտաւէ երիզով մը : Մատաղատունկը արագապէս աճեցաւ, ամէն կողմ տարածելով իր ճիւղերը : Ծառ չանցած ծածկուեցաւ պտուկներով եւ ծաղիկներով, եւ աշնան ճիւղերը կը ծռէին իրենց կրած վարդագոյն եւ ոսկեփայլ խնձորներու ծանրութեան տակ :

— Հիմա ի՞նչ կ'ըսես ասոր, հարցուց հայրը Գեղամին : Ահա մեր խնամքին փոխարէնը լիուրի : Տե՛ս, ի՞նչպէս այս գեղեցիկ ծառը քեզի կ'ընծայէ գեղեցիկ պտուղներ :

— Ո՛հ, ի՞նչ գեղեցիկ է, ըսաւ տղան ծափ զարնելով :

— Է՛ ուրեմն, որդեակս, որովհետեւ այս խնձորենին այսչափ հաճելի եղած է քեզ, այսօրունէ քեզի կուտամ զայն :

ՈՐԹԱՏՈՒՆԿԸ ԵՒ ԱՅԳԵԳՈՐԾԸ

Օր մ'այգորդին որթը կ'ընէր այս գանգատ .
Թէ կը կտրէր իրմէ ուռեր շատ ու շատ,
Ոյց տերեւներ թանձր եւ փայտն իսկ անպէտ
Ոչ միայն զայն չէին ըներ պողաւէտ,
Այլ զո՛ւր անոր կը սպառէին զօրութիւն :
Կ'ըսէր անոր . «Ինչո՞ւ ուրեմն, ո՛հ, այսպէս
«Ծառ խստութեամբ ինծի հետ միշտ վարուիս դուն .
«Աղէկութեանս համար եռանդ ցուցնես,
«Քրտինքներուդ այնչափ կ'ըլլամ առարկայն,
«Կը սիրես զիս, արցունք ինձմէ խլես սակայն .
«Արդեօք ա՛յդչափ ա՛յդչափ միթէ խիստ է սէր» :
— Իմ դիտումիս դուն թափանցող չես բընաւ .
Խոհեմ այգորդն այս պատասխանը տըւաւ .
«Բարկութենէս կարծես թէ տամ հարուածներ :
«Ա՛հ, դուն աղէկ հասկըցիր իմ նըպատակ .
«Այն վընասուն մէջ, զոր կրցայ քեզ ընել,
«Առաջնորդեց ձեռքիս քու շահըդ միակ :
«Թէ չը կըտրեմ քու բոլոր փայտը անպիտան,
«Դուն ի վերջոյ պիտի ըլլաս շատ խոպան :
«Քիչ մը թափած արցունքներուդ փոխարէն
«Քեզ պտղատու կ'ընեմ ահա ես այնքան .
«Եւ կ'ընդունիս բուն Բաքոսի շնորհներէն : »

Ձեզ կ'ուղղուի առակս դուք որ մանուկ էք,
Իմաստութիւնն եւ սէրն ասկէ հասկըցէք
Անոնց՝ որ միշտ կը հսկեն ձեր բարքերուն :
Թէ կ'զգացնեն երբեմն իրենց խստութիւն,
Պատճառը սէր չունենալնին չէ երբեք,
Հապա կ'ուզեն որ դուք ըլլաք լաւագոյն :

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Այժմ, այգեգործ. — Ուր, նդիկ,
(Փիլիզ). — Բառ, դիք զիմույ :

ԸՆԹԱՑԻ ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ. — Նամակ. — Ձեր ուսուցիչին ա-
նուան տօնն է. յայտնեցէք ձեր շնորհաւորութիւններն, նաեւ ձեր սէրն
եւ երախտագիտութիւն իր նուիրած այնքան խնամքներուն համար :

ԱՌԱՇՆԵՐ ԴՊՐՈՑԻ ՎՐԱՅ

Կարդալ սիրելի, կեանքի մէջ ունենալիք ձանձրութեան ժամեր
փոխանակել է հեշտալի ժամերու հետ :

ՄՈՆԹԷՍՔԻԶՈ

Անկեղծութեամբ եւ փութով յառաջ տարուած ուսումը սիրտը
կը բարձրացնէ եւ կը մաքրէ, մինչ միանգամայն միտքը կը հսկացնէ
եւ կը զինէ կեանքի ամէն ասպարէզներու համար :

ԿԻՋՈՅ

Գաղափարներ ունենալով ամէն բան չլընցնար, կարելորդն է
զանոնք պահել :

ԺԻՒԼ ՍԻՄՈՆ

Պատմութեան ուսումը ամենէն հարկաւորն է մարդոց, ինչ որ
ալ ըլլայ իրենց տարիք եւ իրենց սահմանեալ ասպարէզը :

ՏԸ ՍԷԿԻՒՌ

Պէտք է ուսման նուիրել զանձն եւ պատշաճապաշտեալ զանձով
զարդարել մեր հոգին, անով զոր մարդ չկրնար մենէ յափեցակել եւ
որ կը պահպանուի քէ՛ կեանքին մէջ եւ քէ անկէ յետոյ :

ՎԻԼՍԷՆ

Ձկայ բան մը որ աւելորդապատշաճութիւնը արմատախիլ կ'ընէ
կամ կը խափանէ այնչափ լաւ կերպով, որչափ հաստատուն կրքու-
թիւն մը :

ՖԵՆԵԼՈՆ

Միտքը կը սնանի եւ կը զօրանայ այն վսեմ հումարսութիւննե-
րով՝ զորս ուսումը կուտայ անոր :

ՌՕԼԷՆ

Աւելի լաւ է երկու անգամ կարդալ լաւ գործ մը քան քէ մէկ
անգամ յոռի երկ մը :

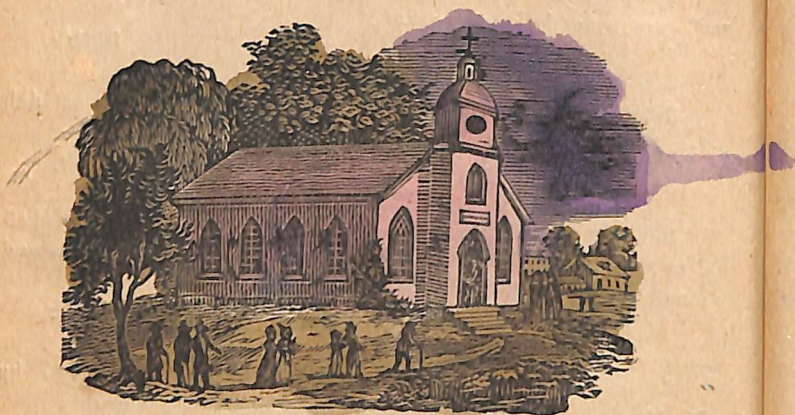
Ժ. Պ. ՍԷ.

Ամէն վայրկեան կրթութիւնն ունի բարոյական ազդեցութիւն
մը՝ որ վերին աստիճանի բարեկրթիչ է, որ միտքը լուսաւորելով
կ'ուղղէ նաեւ հոգին :

ՄԻՇԼԷ

Ուսումը կը վանէ ձանձրոյթը, կը փառաւէ տրամաբանութիւնը, կը
քմեցնէ ցար, կը կենդանացնէ եւ կը շնչացնէ ամառութիւնը :

ՏԸ ՍԷԿԻՒՐ

Գ. Ե Կ Ե Ղ Ե Ց Ի

Ա Ս Տ Ո Ւ Ա Ծ

- Ո՛վ լուսափայլ արեգին
Ճառագայթներ է տըւած,
Եւ անթափանց գիշերին՝
Լուսին, աստղեր թանկագին.
- Մեր արարիչ Հայրն Աստուած :
- Անհուն երկնի կապոյտ գոյն,
Եւ խոտին ո՛վ է տըւած
Այն կանանչն ուր փալփուռն
Ցօղերն հանգչիլ գան այգուն.
- Մեր արարիչ Հայրն Աստուած :

- Ո՛վ հոտաւէտ պուրակին
Շուք, եւ թռչնոյն է տըւած
Այն փետուրներ փափկագին,
Որով սլանայ նա երկին.
- Մեր արարիչ Հայրն Աստուած :
- Ո՛վ աշխարհիս մինչեւ ցարդ՝
Ամէն պիտոյքն է տըւած,
Մերկ դաշտին իսկ՝ իբրեւ զարդ՝
Տալով շուշան, յասմիկ, վարդ.
- Մեր արարիչ Հայրն Աստուած :
- Ո՛վ քեզ գըգուող բարի մօր՝
Այն վեհ գորովն է տըւած,
Որով վըրադ, ամէն օր,
Կը գուրգուրայ սիրով նոր.
- Մեր արարիչ Հայրն Աստուած :
- Ո՛վ քաղցրահամ, գեղունակ
Քեզ պըտուղներ է տըւած,
Եւ այն ճաշն որ շարունակ
Լընու փոքրիկ քո պնակ.
- Մեր արարիչ Հայրն Աստուած :
- Երբ սուրբ սիրով, ջինջ մըտքով,
Գիշերն երթաս՝ պատրաստուած
Մահիճդ հանգչիլ անխըռով,
Ո՛վ կը հսկէ գլխուդ քով.
- Մեր արարիչ Հայրն Աստուած :

Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԲԱՅԱՏԵՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Արիւ, արեւ. — Գեղեցիկ, գեղեցիկ,
— Մահիճ, անկողին :

ԸՆԹԱՅՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Գոյուքիւն Աստուծոյ. — Հոյա-
կապ շէնք մը, մերենայ մը տեսնելով, իսկոյն կը խորհիւնք Թէ անոնք շի-
նող մ'ունին: Այսպէս պէտք է մտածենք տիեզերքի համար: Դիտենք եր-
կիրը, ցորեկուան եւ գիշերուան, չորս եղանակներու կանոնաւոր յաջոր-
դութիւնը, եւ անոնց արդիւնքը եւ պիտի գոչենք Թէ. « կայ Աստուած »:

Ո՞ՒՐ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՆ ՀՈԳԻՔ ԱՐԴԱՐՈՑ

Վարդն անոյշ հոտ մ'ունի, փուշով պատած է.
դաշտին շուշանն ալ հոտաւոր է, ու դմնիկներու մէջ կը
բուսնի:

Գարունը զուարճալի է, բայց շուտով կ'անցնի.
ամառն աղուոր օրեր ունի, ձմեռն ետեւէն կուգայ
մոռցնել կուտայ:

Ծիրանի գօտին գոյնզգոյն կը փայլի, բայց մէկ
քանի վայրկեան:

Կեանքն ալ անուշ է, բայց մահը կը դառնացնէ:

Կայ երկիր մը, որուն վարդերը փուշ չունին, ծա-
ղիկները գէշ խոտերու մէջ չեն բուսնիր. անոր դա-
րունն անանց է, օրերն միշտ պայծառ: Հոն կ'աճի կե-
նաց ծառն անթառամ ծաղիկներով: Հոն անթիւ ան-
համար հողիք Աստուծոյ աթոռին շուրջ հողեւոր երգեր
կ'երգեն. հրեշտակներն ոսկի քնար կը զարնեն. քերով-
քէները կրակէ թեւերով կը թռչին:

Այն երկիրն է արդարներուն հայրենիքն. գէշ բան
մ'ալ չկրնար հոն մտնել:

Հոն ոչ ոք հիւանդութիւն եւ ցաւ կը քաշէ. ոչ ա-
մառուան տաք կայ հոն, ոչ ձմեռուան ցուրտ. ամենքն
ալ զիրար կը սիրեն: Երբ մեր մէկ բարեկամն կամ ազ-
գականը մեռնի եւ հողով ծածկուի, ալ չենք տեսնիր

զինքը, բայց դարձեալ պիտի գտնենք զիրենք երկնից
մէջ, ու այլեւս պիտի չզատուինք. հոն միայն սուրբեր
ու առաքելնի մարդիկ կը կենան:

Իրաւ է որ երկրիս վրայ զԱստուած կ'օրհնենք ու
սիրենք. բայց երկինքն ա'լ աւելի ու կատարեալ կեր-
պով պիտի սիրենք եւ օրհնենք: Հոն պիտի տեսնենք
զՅիսուս, որ մեզի համար երկնքէն իջեր էր ու մեզի
անոր ճամբան բացաւ: Պիտի տեսնենք զԱստուած իր
փառքին մէջ: Երկրիս վրայ չենք կրնար զինքը տես-
նել, բայց կրնանք սիրել:

Ձենք կրնար երկրիս թողուլ, բայց պէտք է զԱստ-
ուած մտածենք:

Այս աշխարհիս մէջ անցաւոր ենք, մէկ մ'որ ան-
դին անցնինք՝ հոն պիտի բնակինք յաւիտեանս յաւի-
տենից:]

[Շ. Ղ. ԱԼԻՇԱՆ

ԲԱՑԱՏՐԵՆԻ ԲԱՌԵՐ. — ԴԻԷԼԻ, փուշ. — Յանց, յաւիտե-
ան կան:

ԸՆԹԱՅՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Մեղաւորին մահը. — Նկա-
րագրեցէք Թէ ինչ խղճի տազնապններ կը խռովեն օրհասականին վերջին
րարկեանները. — Նա բարիք մը գործած չէ, արցունք մը սրբած չէ,
վայրկեանները. — Նա բարիք մը գործած չէ, արցունք մը սրբած չէ,
իր բարոյական պարտքերուն մէջ թերացած է. հետեւաբար ոչ մէկ վարձ-
քի մը կ'սպասէ: Սոսկումն է որ իր մահուան քնով ծանրացած աչքերուն
առջեւ կ'երեւի:

ԽԱՉ ՕԳՆԵԱ՝ ԻՆՉ

Օրօրանիս մօտ նստած՝

Մայրըս անուշ երգելով

Ինձ չատ անգամ քուէն էր ըրած՝

Խաչանըչան կնքելով :

Այն ու խաչը քեզ պահապան՝

Անթիւ անգամ կրկնել էր ,

Խաչն իր սիրոյն միշտ ապաստան՝

Ամէն ժամում կանչել էր :

Երբոր թոթով լեզուս բացաւ ,

Խաչի դասըն աւանդեց .

Խաչ օգնեա՛ ինձ , կրկնի՛ր , ըսաւ ,

Գլթոտ սիրով պատուիրեց :

Քանի՛ տարի այս սիրուն դասն

Ես չարունակ կրկնեցի ,

Մօրս հետը ժամ գընացի

Խաչելութիւն սիրեցի :

Ուխտատեղի թէ մատուռներ

Ուր որ ես ուխտ գնացի ,

Համբուրեցի ես խաչքարեր ,

Խաչ օգնեա՛ ինձ , կրկնեցի :

Երբոր փոքր ինչ ես մեծացայ ,

Մայրըս տրւաւ քերական ,

Խաչ օգնեա՛ ինձ , կրկնի՛ր , ըսաւ ,

Խաչն է ուսման օգնական :

Խաչն օգնական ինձ կանչելով

Այբուբենէն ըսկըսայ ,

Ամէն դասում միշտ կրկնելով

Շուտով կարդալ սորվեցայ :

Քերականն աւարտեցի ,

Յետոյ մըտայ վարժարան ,

Եօթը տարի ես կարդացի ,

Ուսմունք առի զանազան :

Քանի՛ քանի՛ շարադրածներ

Որ ես ինձմէ գրեցի ,

Դեռ չսկսած՝ ճակատներն

Խաչ օգնեա՛ ինձ դրոշմեցի :

Աստուածաշունչ , Աւետարան

Որչափ սիրով կարդացի ,

Այնքան խաչին սիրոյ նըշան՝

Սըրտիս մէջը ըզգացի :

Ձգացի որ խաչի ճառըն

Մեծ ուսմունք է մարդկութեան ,

Մեր փրկութեան դրօշն է նա ,

Ճշմարտութեան սուրբ նշան :

ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ ԱՐՔԵՊԻՍԿ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆՑ

ԸՆԹԱՅՑ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ . — Ո՞վ ստեղծեց երկինքը . — Նեւտոն երբեմն կ'ընդունէր զիտունի մը այցելութիւնն՝ որ դժբախտաբար անաստուած մըն էր . օր մը այցելուն կը նշմարէ Նեւտոնի ստոլին վրայ գեղեցիկ երկրագունտ մը . . . կ'սքանչանայ . . . ի վերջոյ կը հարցունէ . Թէ ո՞վ յօրինած է զայս : Ոչ որ կը պատասխանէ Նեւտոն : Գիտունը սըրտաբեկ կը հեռանայ , իւրովի ըսելով . . . :

ԳԻՒՂԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ԱՆՈՐ ՔՍԶԱՆԱՆ

Մեր գիւղի եկեղեցին հողակերտ ու փայտաշէն է , որ մի քանի տարի առաջ հազիւ հազ նորոգուեցաւ . տե՛ս , սեղան պարզ , անպաճոյճ , փայտակերտ , կոպիտ

չինուած մի խաչկալ ունի, վէմ-քար ու մոմակալ աս-
տիճաններ անշուք մըջոտած կտաւով ծածկուած են.
պատարագի ժամանակ հազիւ թէ երկու մոմ վառուին,
ուրիշ ժամանակ բաւական է մի փայտէ ճրագակալ եւ
վրան հողէ ճրագ բոլորովին ձիթոտած ու մըջոտած.
Սեղանի տէրունական պատկեր տե՛ս ի՛նչ անձեւ եւ
անարուեստ է: Եկեղեցւոյ յատակ եւ սեղանի վրայ
միայն փախածներ փռուած են: Գեղական եկեղեցիներ
մեծ մասամբ վերնատուն չունին, այր մարդիկ առաջ
կը կանգնին՝ կիներ ետեւի կողմ:

Թողունք այս նիւթական անշքութիւն, որ Աստու-
ծոյ տիեզերական փառաց առաջ նշանակութիւն չունի,
որոյ աթոռ երկինք է եւ ոտքին պատուանդան՝ երկիր:
Գանք բարոյական մասի նկարագիր հանել: Մի ծերուկ
քահանայ ունինք, ցուպը ձեռքը դողդոջելով հազիւ
եկեղեցի կուգայ. աչքեր Խահակ Նահապետի պէս վա-
տատեա եղած է ի վաղուց, բայց ինքն եկեղեցւոյ ժա-
մերգութեան շատ բաներ գոց ըրած է եւ կը կարդայ.
ինքն երկիւղած, բարի եւ ժողովրդասէր քահանայ
մըն է:

Խ. Շ.

ԸՆԹԱՏՔ ԶԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ . — Նկարագրեցէք ֆաղսֆի եկե-
ղեցին:

ԱՒԱԳ ՈՒՐԲԱԹ

Գամուած, պրկուած իր խաչին վրայ,
Սուր սուր փուշերով գլուխն արիւնշուայ,
Ամէն չարչարանք, կակիծներ անհուն
Յիսուս անորտունջ կրեց ու լացաւ:

Բայց երբ իր հոգին մարմնէն կը քաղուէր,
«Հայր, աղաղակեց, ընդէ՞ր, զիս թողեր:»
Եւ յանկարծ արեւը ծածկեց խաւար,
Կայծակն որոտաց անեղ ու երկար,

Զի Աստուածորդին՝ աւանդէր հոգին,
Մինչ աշակերտներն վախնալով փախան.
Գըթասէր կիներ, իւղ ու բալասան
Բերին օծեցին Յիսուսի մարմին:

Եւ ամփոփեցին զայն գոգը չիրմին.
Բայց չիրմին խորէն նոր լոյս, նոր հաւատ,
Օրէնքներ սիրոյ բղխեցան առատ,
Եւ երկրիս վրայ սուրբ խաղաղութեան
Շունչը սրփռեցաւ յուռթի անսահման:

Ս. ԱՃԷՄԵԱՆ

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ

Զ Ա Տ Ի Կ

Զատիկ է այսօր. միտքս կը բերեմ հին օրերը, մեր
ատենի Զատիկի օրերը, երբ ողջ էին մեր հայրերն ու
մայրերը: Առջի գիշերուընէ կը սկսէին հնչել ուրախու-
թեան ձայները, վառ ձայնը կոչնակին, ու դուռներնուս
առջեւ դաշն ու ռոռո ձայն մը որ մեզ եկեղեցի կը հրա-
ւիրէր. վեր կը ցատկէինք. ի՛նչ զուարթ է զարթնումը,
եւ այր ու կին, ծեր ու տղայ, ամենքն ալ եկեղեցի կը
վաղէին. տունները կը պարպուէին, եկեղեցիները կը լե-
նային, ու կը սկսէր ժամերգութիւնը բարձր ու խորհր-
նային,

դաւոր շեշտերով և հանդիսաւոր նուագներով, որ կար-
ծես թէ ամբողջ տիեզերք պիտի հնչէին, եւ այն սեւ-
ցած կամարներուն ներքեւ կը գոռային ալելուք և օրհ-
նութիւնք ու փառաբանութիւնք եւ տաղեր ու շարա-
կաններ իրարու կը յաջորդէին մէկ մէկէ աւելի հոգեւոր
եւ կ'երգէին դպիրներ: Ո՛չ մէկ աւետեաց ձայն, այն-
չափ հզօր եւ այնչափ քաղցր չէ հնչած, որչափ այս
բառերը «Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց», որուն աղա-
ղակը եկեղեցւոյ գմբէթն ալ կը պատուէր կ'անցնէր: Ու
խոռոն բազմութիւն մը հեւալով կը մնար խոր զմայլ-
ման մէջ՝ լուսով ու խոռնկով՝ ողորուն եկեղեցւոյն մէջ:
Եւ ահա կը դառնայինք եկեղեցիէն ու կը բազմէինք
նահապետական սեղանի մը շուրջը: Մեր հայրը կը փա-
ռաւորուէր այն օրը, եւ մեր սրտերը լի էին անպատու
ուրախութեամբ ու բնութիւնն ալ կը խայտար մեզի
հետ որ նա ալ իր վերածնութեան տօնը կը կատարէ այս
օրերուս: Մարդիկ ամէն օրուան մարդիկը չէին, տար-
ւոյն մէջ այն օրը միայն այն օրն ալ ըլլար, մեծ եւ եր-
ջանիկ կ'զգային զիրենք: Ա՛լ մեղաւոր չկար, ամենքն
ալ առաքինի...: Ոչ խեղ մնացած էր, ոչ ատելութիւն,
այլ ընդհանուր եղբայրսիրութիւն: Իրարու կ'երթային,
իրար կը շնորհաւորէին, կը համբուրէին: Անհուն սիրոյ
ծուղակի մէջ բռնուած մոռցեր էին առջի օրուան աշ-
խատութիւնները, հետեւեալ օրուան հոգերը եւ ինչ
որ երկրաւոր կիրք է ու չա՛հ՝ զայն մէկդի թողեր էին:
Աստուծոյ կիրքը միայն ունէին:

0.

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Վաւ, ծանր. — Դա՛ն, մեղմ. —
Որո՞ւ, որո՞ւցոյդ, — Նո՞ւս, երգ. — Խե՛ւ, ասեղութիւն:

ԸՆԹԱՏՔ ԶԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ. — Գրեցէք թէ ի՞նչ հաճոյքներ վա-
րելեցիք Ձատկի տօնին:

Չ Ա Տ Ի Կ

Մաղկած են դաշտեր ծիլ ծիլ խատուտիկ,
եւ կոչնակ ժամուն աւետէ զատիկ.
Ձատիկն է եկել եւ աշխարհ ցնծայ,
Կարմիր հաւկիթներ բերել է ընծայ:

Ջըւարթ ու պայծառ թէ ծագէ արեւ,
թէ ամպոտ ըլլայ եւ տեղայ անձրեւ.
Ի՛նչ փոյթ, զատիկն է միշտ ուրախ զատիկ,
Ուրախ ցատկոտեն միշտ մեծ ու պզտիկ:

Ժողովրդային այս պարահանդէս՝
Կը տօնուի տարին միանգամ այսպէս
Ջըւարթ երգերով՝ խաղերով անմեղ.
Եւ ոչ մուտք դնեն՝ ոչ դիմակ տգեղ:

Փող՝ թմբուկ հնչեն ժիր՝ միօրինակ,
Եւ թնդայ երկիր այն պինդ ոտից տակ.
Մածանի հովէն գոյնզգոյն եազման,
Արեւէն ցոլայ չափաւանին սուրման:

Տարւոյն մէջ թափած քիրան իրենց ճակտուն՝
Կրկին, բայց ուրախ այսօր կը հեղուն.
Եւ հետզհետէ պարն ոգեւորի,
Ու անկեղծ պագ տայ ընկեր ընկերի:

Բայց թմբկին ձայնէն երբեմն ալ յուզուած
Օղիին խառնեն կաթիլ մ'արտասուաց,
Եւ իրենց զարիպ գլուխ գլխի մօտ
Կնոջ ու զաւկի կը քաշեն կարօտ:

Մ. ԱՃԵՄԵԱՆ

Ա. Ղ. Օ. Թ. Գ.

Ճերմակ պատերով գերեզմանատան
Մէջ, ուր ոչ ոք կայ թաղուած տակաւին,
Քշած են ցորենի հասկք հողմաստան,
Որոնք աղքատաց համար հընձուին:

Օր մըն ալ, ո՛վ Տէր, մէջ այս պատերուն
Ըշտեմարանացո՞ւ համար պիտ' հնձեն,
Մեր մեռեալք պիտի ըլլան հասկքն հասուն,
Հնձողք ալ՝ հրեշտակք, հողաքեր, հրեղէն:

Քու կապոյտ կամար երկնից խորերէն
Գալով մարդկային հունձքն ընեն պիտի,
Քեզի բերելով ինչ որ կայ ցորեն,
Նետելով հասկերն տըհաս սընոտի:

Ճերմակ պատերով գերեզմանատան
Մէջ, հաճէ՛, Տէ՛ր, երբ ըլլամ խոտին տակ,
Որ՝ իր որային համար բաւական
Հասուն գտնէ՛ զիս մի բարի հրեշտակ . . . :

Թարգմ.

Բ. Պլանշմէն

ԱՂԵՔՍ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Հողմորդան, հովէ տարած, — Հո-
ւթի, քեւերը մերկ:

Շարադրութիւնք Պատկերաւ

ՍՈՒՐԲ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

Հատարանք Ս.

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ

Երկինքն է սեւ, երկիր՝ սպիտակ,
Թող հընչեն ձայնք զանգակներուն.
Ծընաւ Յիսուս. կոյս վայրահակ
Ձայն կը դիտէ դէմքով սիրուն:

Հոն սրահակներ չըկան զարդի
Պահել ցուրտէն մանկիկը գիրգ,
Ու միմիայն ոստայնք սարդի
Գերաններէն կը կախուին պիրկ:

Ձով յարդին վրայ կը սարսուռի
Սիրուն փոքրիկ Յիսուսն ու զայն
Տաքցընել մէջն իր մըսուրի
Էչն ու եզը չընչեն վըրան:

Ձիւն իր ծոպերն կախէ գունդ գունդ,
Բայց տանեաց վրայ երկինքն է բաց.
Հոգիներուն «Ծընո՛ւնդ, Ծընո՛ւնդ»
Կ'երգեն սպիտակ դասք հրեշտակաց:

Թ. 408ԻԷ

ՔԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Վայրահակ, վառ ծռած. — Սըհակ,
վառագոյր. — Գէրգ, փափուկ. — Ծող, (առէ, էն-օր-ը):

ԸՆԹԱՅՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Երկու որդեր. — Երկու անշա-
փահաս տղաք ձիւնին վրայ նստած կը մուրային Ծննդեան գիշերը. բայց
աղոնց ձայնը ոչ որ լսեց. — Հոն վերջապէս սառեցան այդ խեղճերը եւ
առաւօտուն մօտ երբ քահանայն եկեղեցի կ'երթար, առաջին անգամ տե-
սաւ զանոնք եւ հասկըցաւ թէ անոնք Թշուառութեան զոհեր են,
մինչդեռ միւս կողմէ քրիստոնեայ աշխարհը կը պատրաստուի իր տօնա-
կան ուրախութիւնները վայելելու:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԾԻԻ ԵՒ ԱՐԵԻ

Լերան ծայրէն օր մը Արծիւն այսպէս ըսաւ Արեւուն.
— «Ինչո՞ւ դուն լոյսըդ սըփռես ցած քան այս սարերս
վարդագոյն.

«Ճառագայթներդ կը կեղտոտեն խոտերն անշահ բո-
վանդակ.

«Ի՞նչ է քու գործ. լուսաւորե՛լ խոր հովիտներ, նեղ
ծըմակ.

«Թող կորսուին խաւարի մէջ ճաւուղ մամուռն եւ ցած
սէղ »:

— «Թընչո՛ւն, ըսաւ Արեւն Արծուին, « եկո՛ւր թընչի՛ր
ետեւէս »:

Եւ բարձրացան մէկտեղ երկուքն՝ ամպերէն եւ ըս շատ
վեր,

Մինչ այնքան որ գետնին հաւասար զոյգ եղան բար-
ձրը սարեր:

Երբոր Արծիւն նայեցաւ վերէն վայր,
Լեռ ձոր տեսաւ հաւասարած միաստոր.

— «Նայէ՛, ըսաւ Արեւն՝ հըպարտ թռչունին,
«Տե՛ս, իմ դիմաց լեռն հաւասար է խոտին.

«Հըսկայատես աչքիս առաջ չիկայ ո՛չ մեծ ոչ փոք-
րիկ.

«Ովկիրանոսն նոյն ինձ համար, ինչպէս կաթիլ մ'է
ջըրիկ.

«Հասարակաց լուսաբեր աստղն եմ ամենուն կենսատու,
«Ինչպէս խոտին անտառաբոյս, նոյն եւ մայրին Լի-
բանանու:

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ՄԸ

Այն ատեններ Յիսուս չրջէր Պետրոսին հետ
 Լըճին եզերքն՝ որուն մօտն էր Գեհենեսարէթ .
 Երբ դէպ հարաւ կը առաւունդէր կիզիչ արեւ ,
 Հոն այն ատեն տեսաւ խեղճուկ հիւղի մ'առջեւ ,
 Ձըկնորսի մը սըգոյ երկայն քօղով այրին ,
 Որ հոն սեմին վըրայ նստած էր տխրագին :
 Կը բռնէր լացն՝ որ թրջէր իր ակաւնդիւր ,
 Որպէս զի տղան որրէ , մանէ իր մանելիք :
 Խիտ թըզենեաց ետեւ ծածկուած քիչ մը անդին՝
 Տէրն եւ իրեն ընկերն անտես կը դիտէին :

Յանկարծ ձեր մը մօտելու մօտ իր գերեզման ,
 Մուրացկան մը գըլխուն վրայ կրելով աման ,
 Եկաւ անցաւ , մանող այրւոյն ըսաւ այսպէս .
 «Կի՛ն դու , պէտք է ամանս կաթով լի տանիմ ես
 «Հոն մօտակայ գիւղը բնակող մէկու մը տուն .
 «Բայց տըկարեմ , մէջքս է կտորած , կը տեսնես դուն
 «Մինչ սա տուններն աւելի կայ քայլ քան հազար ,
 «Եւ կ'ըզգամ թէ ինձ միայնակ է անհընար
 «Այս գործ , որուն դանկ մը միայն վըճարուի գին» :

Առանց բընաւ բառ մ'ըսելու ոտք ելաւ կին ,
 Թողուց առանց վարանելու կտաւէ մանոց
 Եւ լաց ձըգող որբ մանուկին ուռի որրոց ,
 Առաւ ամանն եւ թշուառին հետ գնաց հեռու :
 Պետրոս ըսաւ . «Պէտք է ըլլալ միշտ ձեռնառու ,
 «Ո՛վ Տէր , սակայն այդ կին շատ խելք չունի այնքան
 «Երբ իր զաւակն այսպէս թողու եւ բնակարան ,

«Ուր ճառագայթքըս տաքցընեն մըրջիւն , եւ կեանք
 անտառին
 «Կուտան , ծաղկանց բուրումն անուշ կը տարածեն
 ամէն դին » :
 Այսպէս Աստուած , որ ինքն իրեն է միայնակ չափ
 սահման ,
 Հասարակաց կը տարածէ վերէն խընամք հայրական :
 Թարգմ.
 Հ. ԲԵՐ. Վ. ԲՈՒՇՆԵՐԻԱՆԻ

ԼԱՄԱՐԴԻՆ

Լամարդին

Տըլիլ Գաղղիացի բանաստեղծն Աստուծոյ մեծութիւնն
 այսպէս կը բացատրէ .
 «Մեծ է նա թէ միշտ իր ամենէն ազնիւ
 գործին մէջ , թէ մանկան
 բնագոյն մէջ եւ թէ իմաստ-
 նոյն մտքին մէջ , թէ տգէտ-
 ներով շրջապատուած տկար
 մահկանացուներուն մէջ եւ
 թէ ճոխութեամբ պատկուած
 անբիծ իմացականութիւննե-
 րուն մէջ , թէ ամենէն բարակ
 մագին մէջ եւ թէ նոյն իսկ
 հողւոյն մէջ : Իր գերագոյն մե-
 ծութեան առջեւ ամէն ինչ
 կ'ոչնչանայ . ոչ մէկ բան տկար
 է եւ հզօր , ոչ մէկ բան մեծ
 է եւ փոքր : Նա ամէն ինչ կը միացնէ , ամէն ինչ իր մէջ կը բովանդակէ ,
 ամէն ինչ անոր մէջ կը խորատուգի , ինչպէս ովկէանու անհունութիւնը
 չգանազաններ զետի մը կամ գետակի մը ջուրը » :

ԲԱՅԱՏԱՐԱՆԻ ԲԱՌԵՐ. — ԿԵՂՈՐԵԼ , աղսնսել . — ՏԻՆԻՍ , խոմալ :

«Ճամբէն եկող որեւիցէ մէկուն համար :
«Ծեր մուրացկանն ոչ շատ հեռու պիտի երթար ,
«Եւ անցորդ մը առնուր տանէր անոր աման » :

Բայց Պետրոսի Յիսուս կուտայ այս պատասխան .
«Անշուշտ երբ խեղճ մ'աւելի խեղճ մարդու գըթայ ,
«Տանը հսկէ հայրս եւ կ'ուզէ որ մեծնայ դա ,
«Երբ այս կին շուտ գընաց , աղէկ գործեց իրաւ :

Տէրն այս խօսքերն ըսելուն պէս , վըրայ նստաւ
Փայտէ հինցած նստարանին , հիւղին առաջ .
Վայրիկ մը նա աստուածային կարկառեց աջ ,
Աղեկասով մանել , որրեւ փոքրիկ տըղան .
Ելաւ մեկնիլ , երբ Պետրոսին ըրաւ նըշան :

Եւ երբ այրին դարձաւ եկաւ դէպ իրեն խուց ,
Որուն Աստուած իր բարութեան կուտար այս ցոյց ,
Չգիտնալով որո՛ւ շնորհիւ քնացած գըտաւ
Փոքրիկ մանուկն , նաեւ մանուած իրեն կըտաւ :

ՅՈՒՆՍՈՒԱ ԳՈՓԷ

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ / — Սաւառէլ , տարածուիլ , — Այնպէս ,
այլ . — Այլաւ , մանեղիփ (եօրեօր) :

Կ Ա Ղ Ա Մ Ա Խ Ը

Գերեզմանատունին մօտ , կանգուն , մի'ս մինակ ,
Կաղամախն հինաւուրց — սըգաւոր , լո՛ւռ վըկայ —
Աղօթքի մրմունջներ վեր ուղղէ շարունակ :

Անսասան , անխըռով հսկո՛ղն է անիկայ ,
Որ տեսնէ գալն՝ հեռուստ՝ մահուան սեւ թափորին ,
Դէպ ի հոն , պատին քով , ուր բացուած փոս մը կայ . . . :

Եւ իր թաւ կատարէն , տխրամած ու խորին ,
— Չանգաւկին ղօղանջող ձայնն հնչէ երբ գուժկան
Հառաչներ բարձրանան , արցունքներ կը թորին . . . :

Իսկ երբ փոքր , ըսպիտակ դագաղիկ մը մանկան
Գերեզման կը բերեն , սըգաւոր , լո՛ւռ վըկայ ,
Անմըռունչ ցնցելով իր գըլուխն յաղթական ,
Հինաւուրց կաղամախն ա՛լ չիլար . . . կը խոկայ :

ԱՆԵՔՍ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԱՌԱԾՆԵՐ « ԿՐՕՆԻ » ՎՐԱՅ

Գիտութիւնն օգտակար , իսկ Կրօնն հարկաւոր է :
Երանի՛ մարդոյ՝ եթէ աջ ձեռքը կրօնի կարկառէ , իսկ ձախը
գիտութեան :
Կրօնը միշտ լուրջ անմեղութեան մէջ է , երբեք չի ծերանար .
Իսկ գիտութիւնն՝ արդէն բարին ու չարը հանչցած ալեւոր մի է :
Գիտութիւնն վառած ջահ կը բռնէ , իսկ կրօնն Աստուծոյ փողը
կը հնչեցնէ :

Ամենայն ինչ Աստուծոյ :

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆՔ. — Աճանուէր եղիք առանց բանի մը սպասելու : Ուրիշ անձնու իրութիւն չկայ : Ձձեզ ձեր դրացոյնն ինքեզ անոր սիրոյն համար :

Դ. ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԲԱՐԵՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՐԺԱՆԱՊԱՏՈՒԹԵԱՆ ՋԳԱՅՈՒՄ

ԿՆԳՈՒՄ ԵՒ ՄՈՒԿ

Երկրի մը վրայ ապառաժուտ
Կնգում եւ մուկ կեանք վարէին .
Բայց երկուքն ալ կըրեցին չուտ
Ըսպառնալիքն անգութ սովին :
Դուրս ելնելով մուկն իր ծակէն

- «Նայէ՛ անդին այս լըծակէն .
«Ի՛նչ հարուստ է դաշտագետին .
«Ագարակ , ծառ , թռչուն ամէն
«Եւ պըտուղներ կը ծածկեն զայն :
«Եկո՛ւր , անցնինք , օ՛ն , այս ջըրէն ,
«Սույն այս երկրին մէջը խոպան
«Հողակ մեզ պիտի մահացընէ » :
— Կ'ըսէ կնգում . « Պէ՛տք է միթէ ,
«Որքազտոտէ զիս այս տղմուտ » :
«Կը կշտանանք , ուրեմն ի՛նչ փոյթ » :
— «Բանըդ գընա՛ , կ'ըսէ , ոչ բնաւ .
«Այլ ես մաքուր կ'ուզեմ մընալ :
«Աղքատութիւն ու մահ ի՛նչ լաւ ,
«Քան թէ արատ մը ունենալ » :

ԼԱՇԱՄՊՈՏԻ

ՌԱՅԱՏՐԵՆԻ ԲԱՌԵՐ — Կնգում , սպիտակ կզափիս , որուն մար-
քը յարգի մուսակ է , գագում . — Հո՛ւն , վերջապէս :

ԸՆԹԱՅԻ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ . — Երկու վնակներ . — Մի եւ նոյն
լեռնէն կը բղխէին երկու վտակներ . . . Եկարագրել իրենց առաջին ըն-
թացը լեռան կողերուն վրայ եւ իրենց ծփանուտ ջուրերը :

Ա. Ժամանակ մը միեւնոյն ընթացքին կը հետեւին , կը սնանին ու-
րիշ պզտիկ վտակներէ . . . Ինչ որ կ'անցնի անոնց եզերքին վրայ . . .
Կարծես թէ մինչեւ ծով պիտի երթան :

Բ. Պիտի անցնին լեռներով բաժնուած երկրէ մը , աջ կողմը գե-
ղեցիկ եւ անհուն հովիտ մը . . . : Անոնցմէ մին կ'ըսէ . « Հեռի՛ ըլլան
զժուարուծիւնները » . . . Եւ կ'երթայ հովտին մէջ , ուր կը բաժնուի հազա-
րաւոր վտակներու եւ իր անունը կը կորսնցնէ :

Գ. Երրորդը կը կուռի զժուարուծիւններուն գէմ , կը դիզէ իր
ջուրերը , . . . Կ'անցնի բնական արգելքներէ , աւելի ուժգին կ'ըլլայ ,
միշտ յառաջ կ'երթայ , մեծ գետի մը անունը կ'առնու եւ կ'երթայ մինչեւ
ծով :

Հ Ր Դ Ե Հ

Ամէն ինչ կը լափէր, ամէն ինչ տեղի կուտար անոր
անարկու գորութեան առջեւ:

Գիշերին լուսեան մէջ անոր հանած ժխորը շատ
մեծ էր. անոր ազդած սոսկումը ամէն սիրտ կը գրաւէր:

Հազարաւոր օգնութեան փութացողներու մէջ միայն
մէկը կար, որ ամենէն աւելի չէր սոսկար եւ կարծես
թէ անոր հոգիին մէջ անհուն կորով մը մթերուած էր
հրդեհին կատաղութիւնը սանձելու:

Սա ջրհանկիրներու տասնապետ մըն էր. կեցած էր
հոն, այն խորխուռ պատին վրայ, որուն պահանգները
արդէն այրած էին եւ վայրկեանէ վայրկեան պիտի կոր-
ծանէր, իր փլատակներուն տակ թաղելով այն քաջին
մարմինը:

Եւ երբ վարէն ամէն ձայներ կը գողային. «վա՛ր
իջիր», նա այդ ձայները չէր լսեր, միայն մէկ ձայնի
մը մօտիկ կ'ընէր, իր պարտաւորութեան ձայնին:

Անոր կեցած տեղին դիմացը շէնք մը կ'այրէր եւ
տասնապետը իր պարտքը կը կատարէր, չնայելով իսկ
շուրջն՝ ուր ամէն բան կը կործանէր:

Եւ անա քիչ յետոյ պատը կործանեցաւ եւ տաս-
նապետը անոր փլատակներուն տակ գտաւ իր դիւցազնի
մահը, ձգելով իրմէ վերջ իր պարտաւորութեան անձ-
նուէր եղող մարդու փառաւոր անունը:

ԲԱՏԱՏՐԵԱՆԻ ԲԱՌԵՐ. Պահպան, հարբ:

ԸՆԹԱՅՔ ԶԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Նկարագրեցէր հրդեհը:

ՀՈՂՄԱՂԱՅԻՆ ՈՒ ԱԲԵՂԱՆ

(ԶՈՒԻՑԵՐԱԿԱՆ ԱՌԱԿ)

Քաղքէն հեռու, բըլուրի մը կողմն ի վեր,

Հողմաղացք մը կը ցցուէր,

Որ, արեւին տակ, թեւաբաց շարունակ

Իր կազմածքով պարզունակ

Մըղուած հըզօր չորս հովերուն շունչէն յար

Կը դառնար ու կը դառնար:

Այր ու կիներ, գիւղէն, դաշտէն ու ձորէն

Կը բերէին հոն ցորեն.

Եւ կ'արտադրէր պարկերու մէջ շար ի շար

Հացալիւրի ճօխ պաշար:

— Շաբաթ օր մ'որ իր դարձդարձիկ թեւերուն

Ճըռինչքն երթար խիստ հեռուն,

Քանդի այն օրն ունէր շատ բան աղալու,

Յանկարծ, անկոչ այցելու

Վանքին մէջէն, նորապըսակ արեղայ

Սեւազգեստ մը, դեռ տըղայ,

Մօտն երեւաց...: Զեռքն հաստ գիրք մը,

Թուղթ, գըրէն:

Շուքի մը տակ կաղդուրի

Նստեցաւ ու աչքերն ուղղած ամպքն ի վեր

Բա՛ն մը փնտռել կը թուէր,

Բան մ'որ անգայտ անհունին մէջ ծըփծըփար:

— Մինչ անդադար, թեւապար

Հողմաղացքը, ժիր, կը դառնար իրեն քով

Խըլացուցիչ ճըռինչքով...:

«Ո՛հ, սա՛ անվերջ, անտանելի աղմուկէդ .

Ազատէի՛ պահ մը գէթ ...

Գոչեց կղերը, դադրէ՛ քիչ մը լուռ կեցիր

«Որ չըլլամ ես մըտացիր

«Ու գտնեմ պերճ վերջաբանը — տանջո՛ղ զի՞»

«Վաղուան տալիք քարոզիս... »

Հողմաղացքը պատասխանեց. «Վարդապե՛տ,

«Քարոզն ալ պէտք մ'է թէպէտ,

«Բայց քարոզը մտիկ չընեն մարդ երբոր

«Անօթի է իրեն փոր :

«Ես քեզ նման, քարոզ չեմ տար, կը դառնամ .

«Եւ ալիւրէն քաղցրահամ

«Զոր կ'արտադրեմ, ժողովուրդ մը բովանդակ

«Շինէ հաց ու կարկանդակ : »

ԱՂԵՔՍ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Ա Ռ Ա Ծ Ն Ե Ր

ԽՆՃԻ ԵՒ ԱՐԺԱՆԱՊԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Ի՞նչ են մարմնոյ ցաւերը հոգւոյ ճանջանքներուն եով . [խղճի
կրակին եով ո՛ր կրակը կրնայ բաղդատուիլ :

ՇԱԹՈՐԻԱՆ

Մարդու համար մէկ նեմարիս դժբախտութիւն միայն կայ , որ է
յանցանքի մէջ գտնուիլ եւ ունենալ բան մը յանդիմանուելու :

ԼԱՊՐԻՅԵՒ

Հանգիստը ոչ ուրեք է, երբ մարդ զայն արհիւն մէջ չունի :

ԺԻՒԼ ԳԼԱՐՍԻ

Խիղճը զմեզ չխաբէր , մարդու նեմարիս առաջնորդն է, ինչպէս
նկատմամբ այն է , ինչ որ է բնագոյր մարմնոյ նկատմամբ :

ՎԻՆԵ

Ուզեմ չուզեմ , խիղճը մեզ մէջ , ի նպաստ մեր եւ մեզի դեմ
վճիռներ կ'արձակէ , որոնց դեմ անհնարին է մեզ բողոքել :

ԼԱՄԱՐԴԻՆ

Գնա՛, ուր որ ուզես , հոն պիտի գտնես բոլոր խիղճը :

ՏԻՏՈՒՅ

Քիչ խօսք եւ բազում բարի գործ , անա աղէկութիւն ընելու
միջոց :

ԼԱՆՏՈՒԷՕՅ

Լաւ գործէ՛, նախանձսներ պիտի ունենաս . լաւագոյն գործէ՛,
ամօքահար պիտի ընես զանոնք :

ՅՈՒՆԻՔԵՆ

Երբ բոլոր խիղճը զմեզ կ'ամբաստանէ , զմեզ կը դատապարտէ ,
զմեզ կը պատժէ , ամբողջ տիեզերք ոչ իրաւունք ունի ոչ իշխանութիւն
մեզ արձակուրդ տալու :

Ա. ԳՈՐԸՈՒԼ

Զգուշացի՛ր որ արեւը երկիրը դիտելով , մի՛ գուցէ կարենայ
ըսել . Ահաւասիկ վաս մը որ կը քննայ :

ՅՈՒՆԻՔԵՆ

Շարադրութիւնք Պատկերաւ

ՅԱԿՈԲԱՅ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1. Յակոբ ծոյլ է :

2. Անհնազանդ է :

3. Դարեր կը նետէ :

4. Անառակ է :

5. Կախերես է :

6. Գող է :

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. — Այս տեսարանին մէջ եղող անձինքը խօսեցուցե՞ն : Ինչպէս որ կը տեսնե՞նք, այս պատկերներու անձեր կը խօսին :

ԱՌԱՄՆԵՐ ՊԱՐՏՈՒՅ ՎՐԱՅ

Քայլ մը պարտաւորութենէ դուրս կրնայ զմեզ շատ հեռուները տանիլ :

ԳՈՒՆԷՅԼ

Մարդուս կեանքին այն միակ գործը՝ որ միշտ իր նպատակին կը հասնի, պարտոյ կատարումն է :

ՏԻԿԻՆ ՏԸ ՍՅԱԼ

Կատարեալ արժանաւորութիւնն է ընել առանց ակամաստ վկայի, ինչ որ մարդ կարող պիտի ըլլար ընել ամէն մարդու առջեւ .

ԼԱՌՈՇՅՈՒԳՈՅ

Լաւ վարմունք մը աւելի կ'արժէ քան լաւ պատճօն մը :

Ա. ՎԷՍՍԻՈՅ

Աղէկ ընթացք ունենալ պարտ է առ մեր անձն եւ առ այլս :

Ա. ՎԷՍՍԻՈՅ

Լաւագոյն ճանաչ ստութիւնը զոր կ'ստանանք ընել այլոց մասին անոնցմէ աղէկ վարուիլն է :

Ա. ՎԷՍՍԻՈՅ

Եթէ շուրջ մը մտնէ ձեր աչքին մէջ, իսկոյն կը համէ՞նք : Եթէ մտութիւն մը մտնէ ձեր հոգւոյն մէջ, կ'ըսէ՞ք. գալ տարի կը մտածեմ ինքզինքս բռնելու :

ՈՐԱՏԻՈՍ

Հնազանդէ՛, եթէ կ'ուզես որ օր մը քեզ հնազանդին :

ՎՈԼԴԵՌ

Բարի օրինակը լաւագոյն դասն է :

Ա. ՎԷՍՍԻՈՅ

Պէտք է ընել ոչ թէ այն զոր մարդ կ'ախորժի ընել, այլ ինչ որ ընելով զո՞ն պիտի ըլլայ մարդ :

ԿՈՄՍՈՒՅԻ ՏԻԱՆ

Հնազանդիլը բան մըն է, բայց աւելի արժանիք կ'այ յօժարութեամբ հնազանդելուն մէջ :

ԺՈՒԱՌԴԷՆ

ԽՈՂԵՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՅԱՐԱՏԵՒՈՒԹԻՒՆ

Դպրոցական մը իր շրթունքին մէջ կը սեղմէ կեռաս մը եւ անոր կուտը դուրս կը նետէ. ծերունի մը կ'առնու զայն եւ կը թաղէ հերկուած հողի մը մէջ տղուն աչքին առջեւ՝ որ կը ծիծաղի այդպիսի հոգածութեան մը վրայ: Ժամանակ մը ետքը նորէն կ'անցնի նոյն տեղերէն եւ կը տեսնէ կուտը թուփ եղած: Ծերունին դարձեալ հոն է՝ որ կը կտրէ, կը պատուաստէ, կը պաշտպանէ զայն ամէն վրասու դէմ:

Ինչ բանի օգուտ ունի այդչափ յոգնութիւն, կ'ըսէ մտքէն պատանին: Բայց երբ չափահաս կ'ըլլայ, անցնելով փոշոտ ճամբէն, նորէն կը գտնէ ծառը պտուղներով ծածկուած, որ իր ծարաւը կ'անցընեն եւ վերջապէս հասու կ'ըլլայ ծերունիին խոհմութեան:

ԸՆԹԱՑՔ ԶԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Օգտակարն ու հաճելին. — Հօրեղբայրն Զարեհ կուզէ վարձատրել Ատրինէն եւ Էօժէնին իրենց շահած մրցանակներուն համար: — Անոնցմէ իւրաքանչիւրին կուտայ 5 ֆրանք եւ կ'ըսէ որ ընտրեն վաճառանոցին մէջ իրենց հասելի եղած բանը: Ատրինէն կ'ընտրէ վզնոց մը եւ ծեւոցներ. — Էօժէն ձմեռնային հագուստ մը, Ահա Ատրինէն կը զարդարուի տօնի օրն: — Էօժէն կը տխրի: — Զմեռը կուգայ: — Էօժէն կը հագնի իր հագուստն ու Ատրինէն կը տխրի Ո՛վ լաւն ընտրեց:

Դ Ա Տ Ո Ղ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ՄԱՆԿԻԿՆ ԻՐ ԿԱՏՈՒԻՆ

Հո՛ս եկուր, փի՛սիկ, եկո՛ւր որ աղուոր մ'քեզ չախեմ ես,
եկո՛ւր, ա՛նառակ,
Քեզ համար կ'ըսեն թէ՛ ո՛վ որ ըլլայ՝ ուժգին կը ճանկեայ,
երեսըդ ճերմակ . . . :

Է՛հ, ըսէ՛ նայիմ, այդպէս խոտուած ո՛ւսկից կուգաս արդ,
Ուռուցած քու ճար. . . :
Խեղճ մուկիկներուն տըւի՛ր մահաբեր սոսկալի մի ջարդ...
Վիրաւորուեցա՛ր . . . :
Եւ կամ կաղաւա՛րս արդեօք շրջեցիր, եւ՝ արագընթաց՝
Վազելով շիտակ,
Միթէ թաթի՛կըդ իմ թղթերուս վրայ գըծագրել փութաց
Մի սեւուկ գետակ . . . :
Տեսնե՛նք, պատասխան տո՛ւր, ես բընութեամբ քաղցր
եմ եւ հեղ.

Յանցանքներդ ի՛նչ են:
Զի՛ պիտի չախեմ, փի՛սիկ, առաջուց ես կը ներեմ քեզ
Ոճիրներդ ամէն:
. . . Ի՛նչ, ակնարկ մ'անգամ, կամ գգուանք մ'անգամ
ինձ չե՛ս ուղղեր դու,
— Զարսի՛րտ կենդանի . . . :
— Մե՛ղք որ ամէն տեղ ա՛յնքան գովեր եմ, անպիտա՛ն
Դէմքըդ գեղանի: Կատու,
Ո՛հ, բայց ի՛նչ է այն, գետնին վըրայ, քովդ, որ կը
թաւալի . . .

Թռչնի՛կս. . . Աստուած իմ. . .
Դո՛ւն խոդխոդեցիր զայն, ակռաներովդ սուր եւ ահռելի,
Ընկերս մտերի՛մ,
Այն որ իր անուշ դայլայիկներով՝ ինձ հրճուանք կուտար,
Քեզ՝ նախանձ առա՛տ,
Վանդակէն խըլուած ա՛ա կը մեռնի՛ մահուամբ չարաչար,
— Վա՛յ քեզ, ապիտա՛ն. . . :
Փախի՛ր, հեռացի՛ր շո՛ւտ, իմ դիմացէս կորսըէ տեղին
— Մըտադրեցի՛ր լաւ՝
Ըղքեզ չի տեսնել, եւ այլ եւս ոչինչ ըստ երեւոյթին
Զի դատե՛լ բընաւ:

ԱՂԵՔՍ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ . — Զոր, մազ . — Գեղաւի, գեղեցիկ . — Խոշոր, սպաննել . — Աղբար, զէշ :

ԸՆԹԱՅՔ ԶԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ . — Վերոգրեալն արձակի վերածեցէ՛ք :

Ա Ռ Ա Ծ Ն Ե Ր

ԽՈՂԵՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԴԱՏՈՂՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Դասելու համար լաւագոյն կանոնն է սպասել :

ԿՐԷՍՍԷ

Ով որ հետու հանապարհորդել կ'ուզէ, կը խնայէ իւր հետածած անասունին :

ՌԱՍԻՆ

Լաւ է իրաւախոն ըլլալ քան թէ ժամանակը կորսնցնել դաս վաւերելով : Խոհեմութիւնը կը կայանայ լուսաւորեալ բանականութեան մէջ, անյեղի իմաստութեան մէջ, եւ արդար խորհրդածութեամբ ինկզիմ վարելու արուեստին մէջ :

ՏԷՔԱՐԹ

Պէտք չէ մարդերը դասել քս երեսօթի, եւ պէտք է միայն կապուիլ անոնց հետ, որոնց վեհանձն եւ մտնոր հոգին ծանօթ է ձեզ :

Աղեղն ի գո՛ւր կը խղնայ երբ նետն արդէն արձակուած է :

ՏԷՌՈՒԼԷՏ

Երկու անգամ խորհի՛ մէկ խօսելէ առաջ, եւ այսպէս երկու անգամ աւելի լաւ պիտի խօսիս :

Ծանօթ զեւզ

Գ. ՊԷՆ
Դեղփեան պատգամ

Մարդ երբեք միջակ մէկը չէ, երբ ունի շատ ողջմտութիւն եւ բազում բարի զգացումներ :

ԺՈՒՊԷՌ

Ես մէկ գործ միայն ունիմ, որ է ինկզիմն ուսումնասիրել, խոր մտնել եւ մանաւանդ յաղթել ինկզիմիս, զիս արժանի ընելու համար հեմարտութեան հասնելու :

ՖԵՆԵԼՈՆ

Մեծ առաւելութիւն մը չէ աշխոյժ միտք ունենալ, եթէ արդարաւոր չըլլայ : Ժամացոյցի մը կատարելութիւնն է ոչ թէ արագ բանիլ, այլ կանոնաւոր :

ՎՈՎՆԱՐԿ

Կրպակէ մը բարձրանալ ապարանք մը, գեղեցիկ է եւ սակաւաղէպ, վերպանքէ բարձրանալ հեմարտութիւն, աւելի սակաւաղէպ է եւ աւելի գեղեցիկ :

Վ. ՇԻԿՈ

Ա Շ Խ Ա Տ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Կ Ա Խ Ա Ր Դ Ա Ն Ք

Հին Հռովմայեցւոց ժամանակ Կրեոնիսոս անուն հռչագործ մը փոքրիկ արտէ մը շատ աւելի գեղեցիկ հունձք կ'ստանար քան իր դրացիներն իրենց մեծամեծ կալուածներէն : Ասոնք անոր վրայ նախանձելով մաքատանեցին թէ կախարդութիւններ ի գործ կը դնէ ուրիշին հունձքերը իր արտը քաշելու համար : Կրեոնիսոս ժողովրդեան առջեւ դատի կոչուելով եւ դատապարտութեան մը սպառնալիքին առջեւ առեան բերաւ իր բոլոր մշակական կահուկազմածը, իր հովիտ, լաւ մնած, լաւ հագուած ծառաները, իր լաւ չինուած գործիները, ծանր շնորհներ, ծանր խոփեր, պարարտ եւ փայլուն մազերով եղջեր : «Ահաւասիկ, ըսաւ, իմ կախարդանքս . ես չեմ կրնար իմ տքնութիւններս ու քրտինքս միեւնոյն ժամանակի մէջ ձեզ ցոյց տալ եւ ձեր առջեւ բերել» : Միաձայն վճռով անպարտ արձակուեցաւ :

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ . — Կահաւաւ, ունեցած գործիք, — Մարեւ, (շախ) :

ԸՆԹԱՅՔ ԶԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ . — Հիւանդ աշխատողը . — Քաղաքի մը մէջ կ'ապրէր շատ նշանաւոր մարդ մը : Նա դժբախտ ծնած էր եւ կա-

նուխէն կորսնցուցած էր քաշելու կարողութիւնը : Բայց կրցաւ թշուառութենէ ազատիլ եւ նոյն իսկ օգտակար ըլլալ աշխատութեան շնորհիւ , իր անկողին մէջ զբաղեցաւ մերենագիտութեան : Կը շինէր ժամացոյցներ եւ երաժշտական գործիներ :

Հինգ տարուան մէջ իր անկողնէն երեք անգամ միայն ելաւ ողողումի եւ հրդեհի պատճառաւ :

Մեռաւ նա մեծ հարստութիւն թողլով՝ զոր իր աշխատութեամբ շահած էր :

ՀՈՂԱԳՈՐԾՆ ՈՒ ՈՐԴԻՆԵՐԸ

(Ա. Ռ. Ա. Կ)

Հարուստ հողագործ մ'իր մահուան մահճին
Մօտ կանչեց իր մանչ զաւակներն առի,
Եւ ըսաւ անոնց. «Միակ եւ վերջին
Պատուէրս է որ՝ Մի՛ երեք օտարի
Վաճառի հանել, յանձնել հաւանիք
Հողն այն զոր թողած է ձեզ ձեր հայրիկ .
Ձի անոր ներքեւ մի գանձ կայ քախուն :
Ո՛ր կողմ գտնուիլն աղէկ չեմ գիտեր,
Բայց քիչ մ'աշխատանք եւ կամք աննըլուն
Կըրնան այն գանձին ընել ըզձեզ տէր :
Ուստի այս տարի, երբ գայ օգոստոս,
Առէ՛ք ձեր գործիքն — արօր, բրիչ ու բահ —
Բացէ՛ք, փորեցէ՛ք ամէն տեղ ահօս,
Ձի ջրորոտած խորչ մ'անգամ չի մնայ . . . » :
Մեռաւ հողագործն, իր որդիքն ուժեղ,
Ջրապինդ բազկով գետինն հերկեցին,
Տակնուլրայ ըրին հողերն ամէն տեղ . . .
Եւ թէպէտ հեռքն իսկ չի գտնան գանձին՝

Սակայն ա՛յնքան լաւ հերկուած հողերէն
— Երբ սերմանեցին — խիստ առատորէն
Գաղեցին ցորեն, հաճար ու գարի,
Եւ լաւ հասկըցան թէ՛ իրենց բարի
Հայրն ուզած էր նախ — մեռնելէ առաջ
Իր զաւակներուն սորվեցընել քաջ
Թէ՛ Աշխատութիւն գանձն է աշխարհի :

ԱՂԵՔՍ. Գ. ՓԱՆՈՍԵՄՆ

ԲԱՅԱՏՐԵՒԻ ԲԱՌԵՐ. — Արի, քաջ. — Թագ, ծածկուած .
— Առջիւն, անյաղքելի . — Տրոս, քայլալուծ . — Զաւակ, քիչ
քիչեր հաստատուն :

ԸՆԹԱՏՐ ՇԱՐԱԿՐՈՒԹԵԱՆ. — Աղօրէ՛ եւ աշխատե՛. — Բարեպաշտ եւ յաջող երկրագործ մը զարնան տտեն աշխատեցաւ իր դաշտին մէջ, աղբ դրաւ, մշակեց, սերմանեց եւ ցաքանով հողերը հաւասարեցուց : Երբ այս ամէնը լմնցուց, զլխարկը հանեց, ծունր դրաւ եւ վստահութեամբ աչքերը երկինք վերցընելով ըսաւ. « Աստուած իմ, ես իմ գործս կատարեցի, քուկդ ըրէ՛ք : Եւ Աստուած խրկեց իրենց ժամանակին ցօղ եւ անձրեւ, տաքութիւն եւ քաղցր արեւ : Գոռութեամբ պահպանեց զայն երաշտութենէ, խոնաւութենէ, կարկուտներէ եւ սառոյցներէ եւ ծածկեց արտը հարուստ հունձքով մը :

ԲԱՐԻՔԻ ՓՈԽԱՐԷՆ ԲԱՐԻՔ

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ՏԱՔԷՍ

Երջանկայիչատակ Ղազի Սուլթան Սէլիմ Գ. ի թա-
գաւորութեան օրով՝ Չըպրաֆ Հիւսէյին փաշա 10 տարի
պաշտօնադուրկ ըլլալով՝ ամբողջ այս տասնամեայ մի-
ջոցին հացագործ Տաքէս անոր ապարանքին հաց կու-
տայ եւ երբեմն ալ դրամական փոխատուութիւններ
կ'ընէ, որով փաշան 15000 զրուշի պարտք մը կ'ունե-
նայ, երբ Տաքէս կը պատրաստուի հայրենիք դառնալ։
Ուստի օր մը կ'երթայ փաշային եւ յայտնելով թէ
8—9000 զրուշ հաւաքած ըլլալով կ'ուզէ փաշայէն ու-
նեցած պահանջքն ալ գանձել եւ այնպէս երթալ հայ-
րենիք։ Փաշան կ'ըսէ. « Տաքէս, դուն ինչ խնդիրք
կ'ընես, մինչդեռ ես ինչ կը մտածեմ. մէկ երկու օրէն
Գոշրպան Պայրաւի է եւ իմ զիրքիս համեմատ պէտք է
որ երկու, երեք ոչխար առնուազն զոհեմ, մինչդեռ
ես հիմայ ոչինչ ունիմ »։ Տաքէս այն ատեն փաշային
այս յայտնութենէն զգածուած՝ կը հանէ իր կամարը,
անոր առջին կը թափէ իր հաւաքած ամբողջ դրամը եւ
կ'ըսէ. « Ա՛ւ, փաշա՛ս, դուն օրդ օր ըրէ, այս դրամը
ուզածիդ պէս գործածէ. ես վեց ամիսէն հայրենիք
կը դառնամ »։ Փաշան շատ կ'ուրախանայ անոր այս
ազնիւ վարմունքին համար։ Վերջապէս 3 օրէն երբ
թէ՛ պաշտօնի վրայ եղող եւ թէ՛ անպաշտօն փաշանե-
րը կը ներկայանան թագաւորին՝ իրենց յարգանքը մա-
տուցանելու, Սուլթան Սէլիմ տեսնելով հոն Հիւսէյին
փաշան, զանի իրեն եպարքօս կ'ընէ։ Հիւսէյին փաշա՛
որ չէր մոռցած Տաքէսի ազնիւ վարմունքը, երբ սո

կուգայ իրեն շնորհաւորութիւնները ընելու, իր քով կը
կանչէ եւ կ'ըսէ. « Տաքէ՛ս, հայ սեղանաւորները ո՞ր
խանին մէջ գրասենեակ ունին »։ Տաքէս կը պատաս-
խանէ. « Գոսկայի ճամբուն վրայ Հասան Փաշա խանը ».
— « Օ՛ն, գնա՛ եւ հոն սենեակ մը վարձէ՛. այսուհե-
տեւ իմ սեղանաւորս ես »։ Տաքէս այնուհետեւ սեղա-
նաւոր մը կ'ըլլայ եւ եպարքօսին շատ սիրելի ըլլալով՝
անոր շնորհիւ շատ գործեր կը կատարէ, որով կը հա-
րժստանայ եւ կը կոչուի Տաքէս Ամիրայ։

Օր մը փաշան Տաքէսի սիրուն անակնկալ մը ընել
ուզելով կը հարցընէ անոր թէ, « Հայ սեղանաւորները
ո՞ր գիւղին մէջ կը բնակին »։ Նա եւս կ'ըսէ. « Խաս-
գիւղի մէջ »։ Ուստի փաշան կը հրամայէ Տաքէսին՝ որ
երթայ Խասգիւղ եւ հոն օգասուն տուն մը գնէ իր
հաշուոյն։ Տաքէս հրամանը կը կատարէ. փաշան այս
տունը եւ տեղը Տաքէսի վրայ փերալ կ'ընէ գաղտնա-
բար. յետոյ հրաման կը խրկէ Ակնայ կուսակալութեան՝
որ առանց վնաս մը հասցընելու, շատ զգուշութեամբ
Տաքէսի ընտանիքը ամբողջութեամբ Պոլիս բերուի իր
ապարանքը. հրամանը կը կատարուի եւ անվնաս Պոլիս
կուգայ անոր ընտանիքը, որ փաշային ֆեհեային միջո-
ցաւ Խասգիւղ կը շրջուի այն գնուած տունը, որ ա-
մէն կերպով կահաւորուած եւ ամէն ճոխութիւններով
լեցուն էր։ Օր մը փաշան Տաքէսը կը կանչէ եւ կ'ըսէ.
« Տաքէ՛ս, գիտես որ Խասգիւղ տուն մը առի՛ որպէս զի
հոն երթանք երբեմն եւ ժամանակ անցունենք։ Օ՛ն,
այսօր երթանք »։ Տաքէս կ'ընկերանայ անոր եւ Խաս-
գիւղ կ'երթան այդ տունը։ Եւ երբ տանը առնուել
հասնին, Տաքէս կ'իմանայ ներսէն Հայերու խօսքեր եւ
կ'ըսէ փաշային. « Փաշա՛ս, ներսը ընտանիք կայ, ինչ-
պէս մտնանք »։ Բայց փաշան, « Հոգ մի՛ ընեմ, կ'ըսէ,

օտարական չեն» : Դուռը կը բացուի եւ Տաքէս ապշուեցաւ : Կը նայի եւ մտիկ կ'ընէ . իրեն այնպէս կ'երեւայ թէ ծանօթ են իրեն ու վերջապէս կը ճանչնայ իր կինը , Նունուշանը , եւ կ'ըսէ ուրախութեամբ . «Դո՛ւն ես Նունուշան» . կը գրկէ իրենները ու կը համբուրէ զանոնք :

Այն ատեն փաշան քրքիջներ կ'արձակէ եւ տանը մուրհակը գրպանէն հանելով , կը յանձնէ Տաքէսին եւ կ'ըսէ . «Բու ըրած բարիքիդ փոխարէնն է այս . կարօտութեանս մէջ զիս չմոռցար . այս տունը քուդ է . խեղճ տես , նոյնպէս ընտանիքիդ ու զաւակներուդ » :

Այս տունն էր ահա մեր Խոսեֆիւղի Գալֆահան Ուրբանոյը :

(Անհիպ գրուած)

Ա Ռ Ա Յ Ն Ե Ր

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԲԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Առաքինութիւնը ընդհանրապէս անոյց բոյր կը ծաւալէ իր շուրջ : Առանց առաքինութեան ինչ կ'արժէ մեծ հաճնար մը :

Ճախողութիւնն առաքինութեան փորձն է : ԿՐԷՍՍԷ

Պէտք է յառաջանալու ջանալ արժանիով եւ ոչ թէ պաշտօնապետութեամբ :

Միշտ առաջին կարգը դասեցէք սրտի ուղղութիւնը եւ հաւատարմութիւնը :

ԿՈՄՓՈՒԿԻՈՍ

Երեք բաներ՝ որոնցմով մարդ կեանքին մէջ կը յառաջանայ . առողջ մարմին , մտակեալ միտք , ազնիւ սիրտ :

ՇՅԱԼ

Չարքանութեանց մարդ աւելի դիւրաւ կը յաղթէ այսօր , քան վաղիս :

ԿՈՄՓՈՒԿԻՈՍ

Շահր դիւրաւ կը դեղելի փափուկ պարագաներու մէջ . առաքինութիւնը ուղղակի դէպ ի նպատակ կ'ըրթայ եւ չիյնար :

ՊՈՒԱՍ

Ինչ յարաբերութիւն որ երեւի նախանձնը դէպ ի բարեմախաճութիւն , անոնց մէջ այնչափ հեռաւորութիւն կայ որչափ մոլորութեան եւ առաքինութեան մէջսեղ :

ԼԱՊՈՒԻՅԷՆ

Դուք այսօր հարուստ եք , կրնաք աղքատ ըլլալ վաղը , ջանացէ՛ք մնալ բարի եւ արդար :

Տեսական կապակցութիւններ չկան մարդոց մէջ , եթէ արժանիքի եւ առաքինութեան վրայ հիմնուած չեն :

ՏԸ ԼԻՎՈՒ

Փափուկ սիրտ մը ոչ այնչափ առած վերբերեն կը տառապի , որչափ անոնցմէ զորս կրնայ յառաջ բերած ըլլալ :

Ուրիշի վրայ ըսուած բարութիւնը գրեթէ սերմանուած բարութիւն է :

Երբ սիրտը խղճի հետ համաձայն ըլլայ , իսկոյն գորութիւն եւ ուրախութիւն լայիկ ըլլայ եւ բարին գործել պիտի դիւրանայ :

ԷՆՆԷՍ ՆԱՎԻԼ

Գեղեցիկ գործոց մասնակից ըլլալ է յօծարութեամբ գովել զանոնք :

ԼԱՌՈՒՅՈՒԳՅՅ

Եթէ պէտք է մեզի փառասիրութիւնը մը , բարիք գործելու փառասիրութիւնը ունենանք , այն միակ առաքինութիւնը :

ԺԻՒԼ ՍԻՄՈՆ

Բարին դանդաղ է , վասն զի վաղէն վեր կը բարձրանայ , չարն արագ է , վասն զի վաղէն վար կ'իյնայ :

Ս. ՏԻՄԵԱ ՉԱՅՐ

Հօր մը իր որդւոյն գրած նամակին մէջ կարդացի սա խառն միտք պահելու յարմար . պարկեւտ եւ յարաւերելի եղիր :

ՕՍԿԱՐ ԳՈՄԲԷԹԱՆ

Ս Ո Փ Ո Կ Լ Է Ս

Մեծ Ողբերգական Յունաց՝ Սոփոկլ՝ ունէր քարսիրտ
զաւակներ,

Որոնք յամող իր ժառանգին տիրանալու անհամբեր,
Տաղտուկ առթող իրենց հօրը մեծ տարիքէն գոհ չէին,
Դիտել տուն թէ ծերուկը, ա՛լ անարժան արուեստին,
Ըստ զիպաց գործ կը տեսնէ, կ'երկնէ, կ'ապրի ըստ
զիպաց.

Կարծել տըին թէ կեանքին հետ կը նըլաղի աղօտցած
Ջահն ալ տօգոյն՝ տարիներէն ծիւրած, ցնդած իր
խելքին:

Եւ ապերախտ իր զաւակներն ամբաստանքի գիմեցին
Սոփոկլի դէմ, ու դատարան տարին վրսեմ ծերունին:
Ունկնդիրներ չա՛տ էին հոն, անոնց մէջէն ինք հան-
դարտ

Առա՛ջ կ'անցնի, փառքի վաթսուն տարիներով է հպարտ,
Եւ երբ հարցում կ'ուզուեն իրեն, ինք վեր կ'առնէ
սիգարաբ

Իր ճակատ, ուր անմահութիւն արդէն փաղփուռն
կը շողար,

«Չաւակներուս եւ իմ միջեւ արդար դրուի թող վճիռ,
«Ո՛վ իմաստուն Աթենացիք, խօսքիս եղէք ունկնդիր»:
Եւ պիտոցեալ դատարանին հոն լսեցուց ողբերգուն
Վերջին երկը, գեղեցկագոյնն իր հոյակապ երկերուն
«Իդիպոս»ը կարդաց այն տեղ, ալեւոյթը ցրտահար
Պահ մը տաքցաւ թարմ տարիքի հըրայրքովը բոցավառ,
Իր ճերմըկած երկար ծամերն ու իր ձայն ալ տիրական,
Յուզուած աղգէն այնչափ յաճախ պըսակ շահած ճա-
կատն այն,

Ամէն սրտի մէջ կը սփռէ սոսկում մը սուրբ եւ անեղ.
Դատաւորը կը գորովի՝ եւ խուժանն է խելայե՛ղ.

Իր տըղաքն իսկ, իր տըղաքը, ծունկի կուգան իր
դիմաց,

Արցունքներն են որ վըճեցին. Սոփոկլ իր դատն է
չահած:

Թարգմ. Հրանտ Ասատուր

ՄԻԼՎՈՒԱ

Ո Ղ Ո Ղ Ո Ւ Մ

Անձրեւաբեր հովեր կը սլանան հիւսիսային ծովէն
եւ որոտագին կը փչեն Իտալիոյ դաշտերուն մէջ. ամ-
պեր կը փախչին անոնց առջեւէն՝ ինչպէս ոչխարաց հօտ
մը՝ զոր կը հալածէ գայլը. վերիվայր կ'ընեն դաշտեր.
Կը տապալեն ծառեր. լճերու եւ գետերու վրայ սառը
կը խորտակուի ամէն կողմէ:

Լեռներու կատարը ձիւնը կը հալի եւ կը գահավի-
ժէ հազարաւոր վտակներով. ամէն ձոր լիճ մը կը ձե-
ւանայ. գետեր կ'ուռնին, կը բարձրանան: Իրենց մե-
ծամեծ ալիքներ կը բաղլսեն եղերքներն եւ կը թաւա-
լեն սառոյցի ստուար հատորներ:

Կոյսածոյ քարէ կամարներու եւ սիւներու վրայ կը
բարձրանայ կամուրջ մը, զոր կատաղի ալիք հիմէն կը
խախտեն, մէջտեղը կայ տնակ մը. հոն կը բնակի կա-
մըրջապահն իր կնոջ եւ որդւոց հետ. ո՛վ կամըջապահ,
Քախի՛ր:

Կամուրջը կը սասանի խուլ դղրդումով, մըրիկը կը
մռնչէ տնակին շուրջ. կամըջապահն կ'երկնէ տանիքին
վրայ եւ կը տեսնէ սոսկալի վտանգը: — «Ողորմա՛ծ

երկինք, գթա՛ ինձ, կորսուեցա՛յ, կորսուեցա՛յ, ո՛վ պիտի ազատէ զիս»։ — Ալիք կը գլորին եւ կը հարուածեն՝ ուժգին՝ կամրջին երկու ծայրերը, ասդիէն եւ անդիէն կը խլեն, կը կործանեն սիւն մը, յետոյ ուրիշ մը. մէջտեղն հաստատ է տակաւին... : « Ո՛վ Աստուած, գթա՛ գթա՛ մեր վրայ » ։ —

Եւ ահա ազնուական կոմս մը կուգայ հոն, իր ձեռքի վրայ հեծած, ինչ կը բռնէ կոմսը իր ձեռքի մէջ, քսակ մը լի եւ ծանր։ « Երկու հարիւր ոսկի կը նուիրեմ անոր՝ որ համարձակի այս թշուառներն ազատել » ։

Եւ միշտ աւելի կը բարձրանան ալիք եւ միշտ աւելի կը մռնչէ հովը, եւ միշտ աւելի կ'ընկրկին քաջեր, սիւն մը կը թաւալի, ուրիշ սիւն մը եւս. կամարները մին գդրգումով կը տապալին։

« Անվեհեր եղի՛ք վտանգին առջեւ », կը գոչէ կոմսը վեր բռնելով քսակը, ամէն ոք կը լսէ, ամէն ոք կ'վարանի եւ ոչ ոք երեւան կ'երնէ. ի դո՛ւր կնոջ եւ որդւոց ձայնը կ'աղաղակէր մորիկներու մէջէն, օգնութիւն

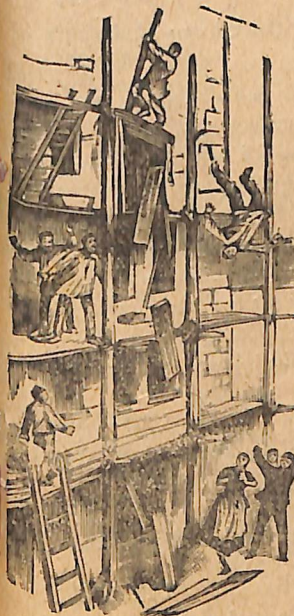
Եւ ահա պարզ եւ հէք շինական մը յառաջ կուգայ ուղեւորի ցուպը ձեռքը, զգեցած խոշոր ասուեայ ըզգեստ մը, այլ բարձրահասակ եւ առոյգանձն. մտիկ'ընէ կոմսին. կը հասկընայ անոր խօսքը. պահ մը վըտանգը կը նկատէ։

Եւ համարձակ, Աստուծոյ անունով, ձկնորսի առաջին նաւակին մէջ կը նետուի։ Ազատարարն յաջողապէս կը հասնի նպատակին հակառակ յորձանքին մըրկին եւ կատաղի ալեաց։ Բայց, աւա՛ղ, նաւակը շատ անձուկ է ամենքն ի միասին ազատելու համար։

Եւ երեք անգամ կ'արձակէ իր նաւակն հակառակ հովերուն, ալեաց եւ մոլեգին մըրկին եւ երեք անգամ յաջողապէս կը հասնի մինչեւ որ փրկութիւնը կատար

եալ ըլլայ։ Երբ վտանգեալներ կ'ազատին ծովեզերք հասնելով, եւ ահա կամրջին մնացած մասն ալիքներուն մէջ կը խորասուզի։

« Փութա՛, կ'աղաղակէ կոմսն, ո՛վ իմ քաջ բարեկամս, ահա մրցանակդ. փութա՛ առնուլ զայն » ։ — Ըսէ՛ք, միթէ լաւ է գործեց։ Կոմսն ազնիւ սիրտ մը կը կրէ, բայց աւելի ազնիւ եւ աւելի վեհ է այն սիրտն՝ որ կը բարախէ գեղջուկին խոշոր ասուեայ կապային ներքեւ։ « Ոսկեով չծախուիր իմ կեանքս. ստոյգ է որ աղքատ եմ, այլ շատ կուշտ եմ. տո՛ւր քու ոսկիդ կամրջապահին՝ որ իր բոլոր ինչքը կորսնցուց », կ'ըսէ գեղջուկը սրտագին եւ իր ուսը դարձնելով կը հեռանայ։

ԱՅՅԱՏՈՒՄ ԲԱՌՆԵՐ. — Կոմսն ծոյ, արած՝ կոկած. — Կողոյ, վերադառնալ։

ԸՆԹԱՏԵՐ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Երկու գործառուներ. — Սեծ (քառասնամայ), Մկրտիչ (քսանամայ), երկուքն ալ հիւսն, կ'աշխատէին լաստակի մը վրայ. (նկարագրեցէք)։ յանրոք լաստակը կը տապալի եւ երկուքը կը մնան փայտի մը վրայ. ստակալի տախտակ այս երկու գործառուներուն մէջ։ Մկրտիչ իր անձը կը նուիրէ Սեծն ազատելու՝ որ ընտանեաց հայր է. կարծ խօսակցութիւն. — Մկրտիչ գահակէժ իյնալով կը մեռնի։ Մեծարանք այս վեհօգի գործառուին։

Ա Ռ Ա Ծ Ն Ե Ր

ԱՇԽԱՏՈՒԹԱՆ ԵՒ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Աշխատութիւնը կեանքի՝ օրէնք է, ամէն սեղծման եւ ամէն յաւաքիմութեան օրէնք է :

Լաւագոյն է մաշիլ բան ժանգոսիլ :

Սեւ ձեռքերը ներմակ հաց կը կերցնեն :

Աշխատութեան պտուղը վայելից բաղքագոյնն է :

Ձեր արուեստը ձեր լաւագոյն բարեկամն է :

Ամէն պարկեօս արուեստ պատուաւոր է :

Ձանձրութեան դէմ դեղն աշխատութիւնն է եւ ոչ թէ հանոյր :

Ճեմարիս փառքը եւ ճեմարիս ազնուականութիւնն այն է որ մարդ կ'ստանայ իր աշխատութեամբ եւ արժանեօք :

Մարդ զոհուակութիւն չզսներ երբ ամէն օրուան համբերաստ աշխատութենէ եւ կատարուած պարտականութեան գիտակցութենէ զատ ուրիշ բանի մէջ կը փնտռէ զայն :

Ժամանակաւ մարդոց մէջ գեղջուկներ եւ ազնուականներ կային, այսօր ամէնքը հաւասար կը ծնին եւ այսուհետեւ ազնուականութեան մէկ նշան կայ. աշխատութիւն : Ճեմարիս ազնուականներն աշխատողներն են :

Չուարճութիւնը կը տալիս լացնէ, հանգիստը կը ձանձրացնէ, աշխատութիւնը կ'զբաղեցնէ :

Քանի մարդ էի զործէ, այնչափ էի կը տեսնէ թէ ինչ կայ ընկի :

Դասարկութիւնը աւելի վնաս կը պատճառէ բան ամենէն աւելի սաժանելի աշխատութիւնը :

Անգործ կեանք մը ժամանակէն առաջ մահ մըն է :

Ձանձրոյթն աշխարհի մէջ մոտ գտած է ծուլութեան ձեռքով :
ԼԱՊՈՒԻՅԷՌ

Ծուլութիւնն՝ որ հոգւոյ թուլութիւն մըն է, անսպառ աղբիւր է ձանձրութեանց :

ՖԵՆԵԼՈՆ

Ձանձրոյթն՝ որ կը մաշեցնէ ուրիշ մարդիկն՝ անձանք է անոնց՝ որ զիսեն զբաղիլ :

ՖԵՆԵԼՈՆ

Ծուլութիւնն անզգայապէս կ'սպառէ ամէն առաքինութիւնները :
ԼԱՌՈՇՅՈՒԳՈՅ

Ով որ բան մը չընէ, բան մը չարծէ, էս մը՝ որ կ'աշխատի, դասարկ մարդուն քով մեծութիւն մըն է :

ՎԱԿՆԷՐ

Առանց բան մը ընելու ապրող մարդուն ձեռուրները խաբէբայի մը ձեռուրներն են :

ՓՈԼԻԿԻԴԷՍ

Մարդ միտ պարապոյ ժամանակ կ'ունենայ, երբ զիսէ զբաղիլը :
ՏԻԿԻՆ ՌՈԼԱՆՏ

Եթէ էի շատ կը սիրէի կեանքը, մի՛ վաճէի կեանքը, վասն զի այն կերպան է, որով կեանքը ճիւղւում է :

ՖՈԱՆՔԼԻՆ

Ժամանակ մի՛ կորսնցնէի : Միտ օգտակար բանով մը պարապեցէի : Հրաժարեցի ամէն գործէ, որ կարեւոր չէ :

ՖՈԱՆՔԼԻՆ

Կարգաւորութեամբ եւ ժամանակով մարդ գաղտնիք կը գտնէ ամէն բան լաւ ընելու :

ՊԻԹԱԳՈՐ

Դուք կարգ հաստատեցէի, սովորութիւնը զայն պիտի պահպանէ :
ԼԷՎԻՍ

ԼԱԳՈՐՏԷՌ

ՏԻՏԸՌՈՅ

ՎՈՎՆԱՐԿ

Ա. ՏԸ ԼԱՍՈՆ

ԹՈՔԸՎԻԼ

ԹՌԻԻՊԼԷ

ՊՈՒԱՍՏ

ԼՈՊՍԹԷՆ

ԼԱՊՈՒԻՅԷՌ

ԿԷՕԹԷ

Փափուկ ու մեղմ բնավորութեամբ, ամենուն վրայ տա-
րածելով անհուն գուրգուրանք մը, չճանչնալով բար-
կութիւնն ու ոխը, այդ տղան երեւոյթի մը տպաւորու-
թիւնը թողած է իր ծանօթներուն վրայ, կարճատեւ ու
գերբնական երեւոյթի մը:

Ա. Զ.

Ա Ռ Ա Ծ Ն Ե Ր

ՓԱՓԱՔՆԵՐՈՒ ԶԱՓԱԻՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՄԵՍՏՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Ինչ որ բլլայ ձեր տղանդը, համես եղիք:

Պէճ է արժանաւ գովեսից եւ խոյս տալ անոցմէ:

ՖԵՆԵԼՈՆ

Թափուն գեղեցիկ գործերն ամենէն աւելի յարգի են:

ՓԱՍԳԱԼ

Համեսու ինն արժանիքն զարդն է, ոյժ եւ բարձրացում կու-
տայ՝ անոր:

ԼԱՊՐԻՅԷՐ

Լոյս մը եղիր առանց այդպէս երեւալ ուզելու:

ԼԱՎԱԴԷՐ

Խոնարհ եղիր, ի՜նչ փոքր
Քեզ գօրեղ, մեծասուն,
Շունչ մը զայն տան շոյս.
Խիստ հրգօր գօրութիւն
Է յաւէս սիրտ անմեղ:

Վ. ՀԻԿԿՈ

Պէճ է մարդուս գոն բլլալ իր ունեցած դիրքով եւ կարելի եղած
բոլոր օգուտը փողել անկէ: Զկայ վիճակ մը, որուն մէջ խոհական
մարդ մը միտքարութիւն մը չգտնէ, որչափ ալ դժուակ բլլայ այն:
Երջանկութիւնը ժամացոյցներու պէս է. ասոնք որչափ բիշ
կննդոս բլլան, այնչափ բիշ կ'աւուրին:

ՇԱՆՅՈՐ

Գոհունակութիւնը հարստութենէն վեր է:

Երբ մարդ կեանքէն կը սրճնջայ, գրեթէ միշտ պատահում այն է
որ անկարելին ուզած է:

Է. ՌԸՆԱՆ

Շարադրութիւնք Պատկերաւ

ՅԱԿՈԲ ԲԱՐԻ ԳՈՐԾԱԻՈՐՆ

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ — 1. Յակոբ տանէր քանդակ քանդակ
(տղա-մեղ) աւակեր է: — 2. Տանեւոր տարեկան եղած տեղաւոր
գործաւոր է. իր վարպետը նախամեծար կը սեպէ խրկել զանի իր
յանախորդաց: — 3. Ամուսնացած է, կիրակէ է, կը կարծէ՛ք որ
յանախորդաց: — 4. Ժուռ կուգայ իրեննե-
լի ժամանակը տան մէջ անցունէ, ո՛չ. — Ժուռ կուգայ պատճենայն
գա-
րուն հետ: — 5. Խնայողական արկղի հիմաւորաց պատճենայն
գա-
րուն հետ: — 6. Իւր գործերը յուսալից են:

Հ Պ Ա Ր Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ծ Ա Ռ Ը

(Հիմն առակ)

«Կաղնի մ'եմ ես յաղթ ու վրսեմ,
Բարձր, հաստարմատ եւ հուժկու,
Գըլուխս հասնի ամպերու սեմ,
Ծաղրէ կայծակն ահարկու :

«Իմ թանձր ու թաւ ստոց մէջէն
— Անյաղթ մազեր Սամփսոնի, —
Վայրագ հովեր ի զո՞ւր փըչեն,
Յորոց աշխարհ սասանի :

Արեւ, անձրեւ, ձիւն ու կարկուտ,
Տարերց զայրոյթն, ոխ ու քէն,
Չեն խորտակեր ոյժս անկապուտ,
Ես չեմ վախնար երկնքէն... :

«Ճիւղերուս մէջ պատըսպարին
Թռչնոց բոյներ բազմաթիւ,
Որոնց զըւարթ երգ ու պարին
Ականջ դընեմ ցայգ ու տիւ :

Շուքիս ներքեւ հովիւք յամեն,
Մոռնան, վիշտ, ցաւ, ամէն բան,
Մինչ փառքս երգեն սարեակք ամէն,
Եւ սոխակներ օրհնաբան :

«Ոտներուս տակ բոյսեր բոլոր,
Թըղուկ, գաճաճ են չնչին,
Որք չուտ կամ վաղ, ոլոր մոլոր,
Կոտրին, փըշրին, կորընչին :

«Ես անսասան եւ պերճ կոթող,
Ապրիմ, տեւեմ ծառ հըսկայ,
Զիս տապալող կամ ինձ յաղթող
Աշխարհիս մէջ ոչինչ կայ : »

— Մար բընութիւնն արդար կիրքով
Անոնց դէմ որ յոխորտան,
Հըպարտ ծառին արմատին քով
Ո՞րդ մը դըրաւ անպիտան :

ԱՂԵՔՍ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ.

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Յօդ. 1, գրաբար հոլովման ձեւ, կը
նշանակէ՝ որոնցմէ. — Յօդ. 2, գիւղեր. — Պէրճ, փառաւոր. — Յօ-
դ. 3, հպարտանալ :

ԸՆԹԱՏՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Այլաբանութիւն մը. — Նայատի
մը արձանը կար երբեմն անտառին մէջ. անոր ստորոտէն աղբիւր մը կը
բղխէր եւ մարդիկ ջուր խմելու համար կը ծռէին եւ Նայատը կը հպար-
տանար, կարծելով թէ իրեն առջեւ երկրպագութիւն կ'ընեն. — Կը ցաւի
նա, երբ ամառը աղբիւրը կը ցամբի. ոչ մէկը կուզայ հոն. բայց երբ
ջուրը կը հոսի, դարձեալ խմողներ կուգան : — Ծերունի փառնայ մը
խրոզութիւնը կը բացատրէ Նայատին : Անոր խորհրդածութիւնները :

ԱՌԱՅՆՆԵՐ ՆՈՒԱՃԵԼԻ ԹԵՐՈՒԹԵԱՆՅ ՎՐԱՅ

Ծերութեան մէջ լիութիւն անձնասիրութեան վիճակեալ բախսն է:

ՊՈՍԻՒՆ

Եսամոլ սիրտ մը չկրնար զերծ մնալ ձանձրոյթի քանջանքէն:

ԿԷՑԹԷ

Մարդ որչափ բիշ խորհի իր վրայ, այնչափ աւելի երջանիկ կ'ըլլայ:

Ա. ՎԷՍՍԻՈՅ

Փոքրոգիները փոքրագոյն բաներէ կը վիճաւորուին:

ԼԱՌՈՇՅՈՒԳՕՅ

Ով որ բանէ մը չվախնար, իր անձին վրայ չափէն աւելի կ'արծիք կ'ունենայ:

Նախանձը դանիւն մըն է որ իսկոյն կը պատժէ իրմէ բռնուողները:

ՍԷՆ ՎԷՆՍԱՆ ՏԸ ՓՈԼ

Ազանութիւն, փառասիրութիւն, նախանձ եւ բարկութիւն աւելի մեծ եւ վտանգաւոր վերեր են հոգիներուն մէջ քան թէ խաղաւարտները եւ կեղերը մարմնոց մէջ:

ՖԵՆԵԼՈՆ

Ով որ ուրիշին վրայ կը խնդայ, պէտք է վախնայ, որ մի' գուցէ ուրիշներն ալ իր վրայ խնդան:

ՍՈԼԻԵՐ

Խ Ա Ր Դ Ա Խ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ՎԱՐՊԵՏ ՏԱՆԿՕ

Էքս քաղաքի փողոցաց մէջ
Զըւարթ յուզում մը կը տիրէր,
Թափուր թողած իրենց տուն տեղ
Այր ու կին դուրս էին թափեր:

Իւր մարդոց հետ պալատական
Կարողոս ինքն ի տես կուգար,
Զի այդ օր Մայր-Եկեղեցւոյն
Շինուածն հասած էր ի կատար:

«Տէրն հաճութեամբ պիտ' ընակի»,
Կայսրն սկըսաւ բարձրաբարբառ,
«Այդ վեհաՎայր տաճարին մէջ
Զոր կանգնեցինք իրեն համար:
Մեր ժիր ձեռաց երկարամեայ
Չանքին փոխան» ձօն երկնային
Առատ չնորհաց պիտի բաշխի
Մեզ այս տան մէջ աստուածային:

«Սակայն պակսի վրճիտ ձայնով
Բերանն որ մեզ այս տուն կոչէ,
Սըրբավայրիս մէջ երկնատուր,
Երբ շընորհաց աղբււրն հոսէ:
Վառ չեշտերովն ու զուարթ թինդով
Չանգակը դեռ մեզ կը պակսի.
Ուստի ձուլիչն վարպետ Տանկօն
Սէն-Կալ քաղքէն բերէք ինծի»:

Ճարտարագործը կոչուեցաւ,
Ում Կարողոս իշխանաբար
Տուաւ առժամայն անխառն հանքէ
Զոր լիար արծաթ երեք հազար,
Ու պըղընձի, երկաթի ձոյլ
Տըւաւ անոր յորդ, լիուլի,
Եւ հրամայեց աշխատանոց
Յատկացունել յարմար տուն մի:

Գործի սկսաւ վարպետն յայնժամ
Ու կ'աշխատէր անխոնջ փութով,
Միայն որ եւ է մարդու առջեւ
Իր դուռը փակ պահէր խնամով:
Ո՛չ վասն զի իր միտքն ու ուշ
Կը խանգարէր դուրսի ժըխոր. —
Չուտ արծաթն էր փոխանակած
Անագին հետ անարգ ըստր:

Եւ երբ անցան շաբաթք երբեակ,
Ի գլուխ ելաւ իւր մեծ վաստակ.
Խորտակուեցաւ կաղապարը.
Ո՛հ, գեղապանձ կ'ժպտի զանգակ:
Պատկերները տեսէ՛ք պայծառ,
Տող տող խօսքեր խորհրդաւոր,
Չինանըչանքն արեգնաշող.
Կեցցէ՛ շինողն արուեստաւոր:

Ժողովուրդը ուրախ դիմօք
Պըսակածեւ չորս դին պատէ,
Բայց մետաղին շողիւնին մէջ
Ոչ ոք կեղծ փայլ մի կը գիտէ:
Ի վեր քարէն զանգակն, ահա՛
Աշտարակին մէջ կը ճօճի.
Ուժգին հնչմամբ անոր բաղխին
Յնծուն գոչիւնք թալ ամբոխի:

Ու դուրս կուգայ Կարոլոս կայսր
Չանգակահարն ըլլալ առջի,
Չեւքըն առած շարժէ պարան,
Չայն չի լըսուիր իր ականջի:

«Մեղքն իմ ուժին չէ բընաւին,
Որ շարժած է քան զայս մեծն ալ.
Գործին մէջն է սորա պատճառ.
Վարպետն ինծի փութայ՝ թող գալ:»

Ու հրապարակ կուգայ Տանքօ,
Մոլեգին հուր մ'աչքին մէջ վառ.
Դողդոջ քայլով կ'առաջանայ,
Չուանէն քարչէ կատաղաբար:
Յանկարծ դղրդիւն ու ճարճափուն
Գերաններէն տան արձագանգ.
Կոչնակի թակն ինայ բարձրէն,
Ու խարդախին ջախջախէ գանկ:

Երբ կը տեսնեն զայն կործանուած,
Արիւնն հոսող գետի նըման,
Կ'ապշի ամբոխն, ու իր աչքեր
Դեռ նոր բացուին ճամարտութեան,
Ու կը լըռեն շուրջն ամէնք.
Կը խօսի կայսրն ալեւորիկ.
«Ուր Աստուծոյ ձեռքն յայտնուի,
Հոն չե՛ն խօսիր այլ եւս մարդիկ»:

Թարգմ. ի Գերմ. բնագրէ
Ու. Յ. Պերպլերեան

ՎՈԼՖԿԱՆԿ ՄԻԻԼՆԵՐ

ՐԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Ու՛հ, գրաբար հոլովման ձեւ, որուն
կը նշանակէ — Սուր, ցած. — Երբեք, երբեք, — Արեւելու, արեւ-
ելն փայլած. — Թալ, (բոցմագ):

ԸՆԹԱՏԻ ԶԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Հերմես եւ փայտահարն. —
Փայտահար մը կը կորսնցնէ իր կացինը. կը տիրի. (ինչո՞ւ). յուսահատ
կ'աղօթէ Արամազդի, որ կը խրկէ անոր զՀերմէս եւ սա իսկոյն կը ներ-
կայանայ փայտահարին եւ կը ցուցնէ ոսկիէ տապար մը. Բայց պարկեշտ

«Փայտահարը կ'ըսէ՝ «Իմա չէ այս» : Յետոյ Հերմէս արծաթէ կը ներկայացնէ և փայտահարը դարձեալ չընդունիր : Վերջապէս աստուածը պարզ երկամէ տապար մը կը ցուցնէ փայտէ կոթով և փայտահարը կ'ըսէ . «Իմա է այս» : Եւ Հերմէս անոր պարկեշտութիւնը վարձատրելու համար երեք տապարներն ալ կուտայ : Անոր ընկերները երբ կ'իմանան զայս , անտառ կ'երթան եւ իրենց տապարները կը կորսնցնեն եւ Արամազդի կ'աղաչեն : Հերմէս անոնց հետ եւս նոյն ընթացքը կ'ունենայ , բայց անոնք խարդախութիւն ի գործ կը դնեն եւ ունեցածնին ալ կը կորսնցնեն :

Շ Ա Ղ Փ Ա Ղ Փ Ը

Խօսքը անհամ , շարժումներն անիմաստ , քիչ մըն ալ չաղակրատ է դա' : Սնամէջ գլուխ մը եւ պարապ սիրտ մ'ունի , չգիտեր խորհիլ ու զգալ . այս է պատճառն որ համ չես առներ անոր խօսուածքէն : Նա չգիտեր թէ ի'նչափ գէշ տպաւորութիւն կ'ընեն իր ըսածներն իր խօսակցին վրայ : Իւր խօսքին իւրաքանչիւր բառը մարգարիտ մըն է իրեն համար . ինք կը կարծէ որ իւր ձեւերն ու շարժումներ զգլխող շնորհ մը , օծում մ'ունին : Նա բան մըն ալ չգիտեր եւ գիտնալ կը կարծէ : Տգիտութիւնն է անոր գիտութիւնը : Մարդ կը զգուի նոյն իսկ անոր ներկայութենէն , ընդհակառակը նա համոզուած է թէ ինքն անհրաժեշտ մըն է : Ուրիշին զգացած սրտնեղութիւնը չկրնար կշռել . սրտի փափկութիւն ըսուածը չէ՝ իրեն համար :

Ընտրող միտք մը , լարուած ուշադրութիւն մը բաւական է քեզ այդ աղտոտ արարածը ճանչնալու համար : Մտացի եւ միանգամայն զգայուն սրտի տէր եղողներ չաղփաղփի չեն ըլլար : Ասոնք անկեղծութիւն են համակ :

ԲԱԲԳԷՆ ՎԱՐԴ.

ԲԱՅԱՏՐԵԱԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Շաղկապ , շաւախօս . — Զգուիլ , հրապուրիչ :

Ա Գ Ա Շ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ՇԵՂՋԱՅ ԴԱՐԸ

Վանայ հիւսիսային կողմը , Դուլաչէն գիւղին մօտերը , կայ Շեղջայ դարը կոչուած հողային բլուրը : Ասոր վրայ հետեւեալ զրոյցը կը պատմուի :

Մէկ հարուստ , բայց ագահ կալուածատէր քաղաքացւոյ ցորենի չեղջ է եղեր : Կալի ժամանակ , ինչպէս սովորութիւն է մինչեւ ցայսօր , Փախինները , Հայոց տէրտէրներն ու վանականները գեղէ գեղ կը շրջին , տէրտէրներն ու վանականները գեղէ գեղ կը շրջին , ցորեն կը ժողվեն , նոյնպէս ամէն կարգի աղքատներն ու չունեցողները , մշակներն ու վարձկանները : Կալնաւս կ'ստանան կալատէրներէն : Մըջիւններու կարաւանը եւ ճնձղուկներու երաւը թիւ ու համար չունին , որոնք կը կրեն ու կը կրեն : Իսկ այս ագահ տանուտէրը ամենայն խտասրտութեամբ կը հսկէ իր ցորենի չեղջին եւ ամենեւին ողորմութիւն չիտար : Խեղճ սարեկներն ու արտոյտներն ալ կը քարոտէ : Աստուած կը պատժէ ասոր խտասրտութիւնը եւ բոլոր այդ ցորեն իր տեղը կը խտասրտութիւնը եւ բոլոր այդ ցորեն իր տեղը կը դառնայ հողի չեղջակոյտ մը : Անոր չուրջը կը ցուցնեն նաեւ այս մարդու սայլը , որ որայները բարձած կուրացար , սայլորդներով ու սայլին լծուած գոմէշներով մէկտեղ քար կտրած , նոյնպէս եւ կալուածատէրը , որուն սիրտն արդէն փայ էր :

Գ. ԵՊԻՍԿ. ՍՐՈՒԱՆՏՏԵԱՆՑ

ԲԱՅԱՏՐԵԱԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Շեղ , դեղ , կոյս . — Կալ , հարման . — Կալնա , կալի մաս . — Կարաւան , խումբ . — Երաւ , խումբ (թրչնոց) . — Բար , փոխաբերաբար գործածուած՝ կը նշանակէ անգութ :

ԸՆԹԱՏԵԱՆ ԶԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ . — Միշտի իղձը . — Բաքոս իր արբանեակներով Փռիւզիա եկած էր : Իր զաստիարակը , Սիդեոս կանգ

կ'առնու աղբիւրի մը քով՝ ուր Միդաս, Փոխգիտ թագաւորը, զինի լե-
նել տուած էր՝ զանի հրապուրելու համար։ Սիդենտո անքան կը խմէ
թմրած գետին կ'իյնայ եւ հովիւներ կը տանին զանի Միդասի արքունիքը
Տանօրեայ խնջոյք ի պատիւ Սիդենտոի եւ յետոյ Միդաս կը տանի զան
Հիւզիս Բաքոսի յանձնելու։ Սա՛ երախտագիտութեամբ կ'ուզէ արքայ-
որ եւէ իղձը կատարել։ Միդաս կ'ուզէ որ ամէն ինչ որուն դպի, ոսկի
փոխուի։ Կ'ընդունուի խնդրուածքը։

Կ'անցնի անտառէ, արտերէ, ամէն ինչ ոսկի կ'ըլլայ։ տուն կուգայ
դռներ, կահեր . . . ոսկի։

Միդաս կ'արձննայ։ սեղանը, ուր ամէն ինչ ոսկիի կը փոխուի
Յուսահատ, կը խնդրէ Բաքոսէն ետ առնուլ այդ պարգեւ։ Բաքոս կ'ը-
ղունի, կը հրամայէ անոր երթալ լուսացուիլ Պազտոլ գետին մէջ, որ
այնուհետեւ կը թաւալէ խիճ եւ աւազ ոսկի։

ՍԻՍԼ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

ԻՄ ՀԱԳՈՒՍՏԸ

Ո՛վ իմ խեղճ հագուստ, անուշ բարեկամ,
Թէպէտ պատուած՝ հին իբրեւ Ադամ,
Բայց յաջող թէ վատ երկար տարիներ
Դուն եղար իմին անբաժան ընկեր։
Սիրեմ յիշատակդ, ո՛վ իմ հագուստ հէք,
Մերկանալ զքեզ չեմ ուզեր երբեք։
Թող սիրահարներ նորաձեւութեան
Անյողդողդ կամքիս վրայ հիմնան։
Անձնական փորձով ես գիտեմ արդէն՝
Այս դարուս մէջ մարդն հագուստէն դատեն,
Սա ազնուականն որ ահա տեսնաս՝
Որ կը հազնի նուրբ եւ հարուստ կերպաս,

Թէ հագուստն առնես՝ կրնա՞ս հաւտալ դուն
Իր շարժուձեւէն ասպետ մ'ըլլալուն։
Ո՛ւր է այն շընորհ, այն նախկին տիպար,
Այն կացը վեհանձն ու քաղաքավար։
Առաջ խեղճ կանանց կանգնէին պաշտպան,
Իրենց կնոջ իսկ հիմա ծեծ կուտան։
Այլք կը սրտմըտին ու հաննա ազմուկ
Թէ չըսեն իրենց «Տէր ազնուաշուք»։
Բայց այս տիտղոսին գէթ արժանաւոր
Ի՞նչ ունին թէ ոչ հագուստ փառաւոր։
Ռամիկն ալ անմիտ քծնի, կոտորտի,
Գիտէ՞ք, ի՞նչ բանի առջեւ, հագուստի՛.
Այսպէս ընդառաջ այն աւանակին
Երբ արձան ոսկի վերայ շալակին
Բեռցած կը տանէր հեղիկն արարած՝
Երկիրպագանէր ամբոխն երկիւղած։
Սիրական հագուստ, երբեք չերեւցար
Ուսերուս վերեւ, սին փառքի համար։
Ոչ փոխան պարտքի քաշկռտուեցար դուն,
Եւ թէպէտ հինցած՝ թէպէտ պատառուն
Բայց քրտանց շահովն իմ օրինաւոր
Ես վճարեցի արժէքդ բոլոր։
Թեւերուս ծայրէն կախուին թիւ դերձան,
Անոնք վաղեմի փառացս են նըշան։
Անոնք մաշեցան երբ խանդով վառուած
Գրէի աշխոյժ տաղեր ու քերթուած։
Հոս ուր ծալուի հագուստն իր վրայ՝
Ստամոքսիս մօտ կոճակ մը չիկայ։
Տասնէն ինը հատ մնացին հիմա,
Ո՛վ անմահ մուսայք, ձեր թիւն է ահա։
Ստակի յուսով՝ դատարկ ու տխուր

Գրպանս որոնեմ ստէպ, բայց ի զո՛ւր .
 Եւ սակայն ասոր համար չեմ ցաւիր,
 Մանաւանդ կրկին աշխուժով ու ժիր
 Կը գրեմ ու դրամ կը շահիմ հաշալ,
 Ի՞նչ աղուոր բան է բանաստեղծ ըլլալ :
 Ո՛վ իմ պատուած հագուստ սիրական,
 Ո՛վ իմ հարազատ ընկեր անբաժան,
 Իմ երջանկութեան դուն եղար պատճառ,
 Ուստի կը սիրեմ ուրախ եւ կայտառ
 Քեզի հետ ապրի՛լ ազնիւ մտերիմ,
 Զի քեզմով ճանչնալ մարդիկը սովորիմ :
 Երբոր վայելուչ եւ դեռ քեզեցիկ
 Դուն կը փայլէիր՝ այն թեթեւսողիկ
 Ընկերութեանց մէջ, ինծի ամէն ոք
 Գլխարկ կը հանէր խորին յարգանք .
 Ուր որ երթայի գլուխ բարձր ու սէք
 Կ'ըսէին ինծի «Սանկ վեր հրամմեցէք» :
 Խօսէին ինծի հետ մեծատունք ալ,
 Ծառայք կոչէին զիս վսեմափայլ .
 Ափսո՛ս իմ հագուստ, բարեկա՛մ ազնիւ,
 Քեզի տրուէին այսքան փառք պատիւ :
 Հիմա քու տեսիլ գունատ՝ պատառուն
 Այլ եւս հրապուրէ աչքեր ոչ մէկուն .
 Շատ տեղ երեսիս պողան կոշտաբար .
 «Ատանկ հագուստով ներս մտնալ չըլլար» :
 Երբ այցի երթամ, ծառան կը գոչէ .
 «Է՛հ ձեզի համար էֆէնտին հոս չէ» :
 Ամէնքն ալ զգոյշ կը փախչին քովէս,
 Զի վախճան թէ փոխ ստակ խնդրեմ ես
 Գնելու համար վերարկու մը նոր .
 Ո՛վ իմ խեղճ հագուստ, հին կտոր կտոր,

Կը տեսնես հիմա, բարեկամ ազնիւ,
 Թէ քեզ տրուէին այն փառք ու պատիւ .
 Ես քեզմէ գո՛հ եմ, բարի՛ մտերիմ,
 Զի քեզմով ճանչնալ մարդիկը սովորիմ :

ԿՈՒԱՏԱՆԵՕԼ

Եսալացի բանաստեղծ

Թարգմ. Իտալերէնէ

Մ. ԱձէՄԵԱՆ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԳԱՆՁ ՄԸՆ Է

Պետրոս անունով գործաւոր մը՝ որ շատ օրերէ ի վեր
 կը ճամբորդէր գործ գտնելու համար, պանդոկ մը մտաւ՝
 կազդուրուելու և հանգչելու, վասն զի շատ յոգնած էր :

Հազիւ նստած էր, տեսաւ պանդոկին առջեւ քեղե-
 ցիկ կառքի մը հասնիլը, որուն մէջ շատ լաւ հագուած
 մարդ մը կար՝ որ բերել տուաւ կտոր մը խորոված եւ
 շիշ մը ազնիւ գինի : Շատ մը խոնարհութիւններով՝
 բերուեցան իրեն՝ ուղածներն իր կառքին մէջ :

Պետրոս հակառակասիրութեամբ եւ նախանձով կը
 դիտէր զանի . «Ա՛հ, մրմնջեց, եթէ միայն ես այս մար-
 դուն տեղն ըլլայի» :

Հարուստ ճամբորդը հասկըցաւ Պետրոսի դժգոհու-
 թիւնը եւ ըսաւ անոր . «Կը յօժարի՞ք ձեր դիրքը իմի-
 նիս հետ փոխելու» :

— Ո՛ր, անշուշտ, պատասխանեց գործաւորը առանց
 վարանելու . Թող պարոնը հաճի միայն իջնել իր կառ-
 քէն եւ ինձ յանձնել ինչ որ ունի, ես սիրով պիտի տամ
 անոր բոլոր ունեցածս : »

Հարուստ մարդը իսկոյն պատուիրեց իր ծառային
 զինքը կառքէն դուրս հանել . Աստուած իմ, ի՛նչ տե-

սարան, իր ոտքերը բոլորովին հաշմ էին, չէր կրնար ոտքի վրայ կենալ, ոչ քայել առանց երկու անթացուպներու. «Տակաւին կը փափաքի՞ս ունեցածդ իմինիս հետ փոխել», հարցուց չարամտութեամբ: —

«Աստուած չընէ, պողաց Պետրոս, լաւ կը սեպեմ իմ սրունքներս հազար ձիւ սրունքէն: Աւելի կը սիրեմ սեւ հաց ուտել եւ իմ տէրս ըլլալ քան թէ անանիւ խորովածով եւ գինիով եւ տեսնել զիս անդադար ուրիշներու ձեռք մատնուած»:

Այս խօսքերուն վրայ իր պայուսակն առաւ եւ ուրախութեամբ նորէն ճամբայ ելաւ:

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ — Հուլ, անգամներ վնասուած, սախար:

ԸՆԹԱՅՔ ԶԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Փոփոխ զարարին հաշածումը: — Աննիկ իր ամուսնութեան առջի տարիներուն մէջ չէր համարձակեր իր ամուսնոյն դիտողութիւններ ընել, (ըսէք թէ ինչո՞ւ). — Պետրոս ամէն առտու զաւած մը օդի կը խմէր. (Աննիկ ինչ կը մտածէր անոր վրայ). կամաց կամաց Աննիկ համարձակեցաւ. (ի՞նչ բան անոր իրաւունք տուաւ այս մասին): Օր մը Աննիկ շատ կանուխ ելաւ լաւ ապուր մը պատրաստելու համար: (Իր խօսակցութիւնն ամուսնոյն հետ): — Աննիկ շարունակեց առտուն ապուր պատրաստել: Այսօր սովորութիւնը բնութիւն եղաւ: Մնաս բարո՞վ, օդի:

Ա Ռ Ա Մ Ն Ե Ր

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ, ԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԽԱՂՈՒ ՎՐԱՅ

Ազահն այն է որ չհամարձակիր դաշիլ իր արծաթին, որ անոր խնայ պահապանն է եւ զայն դիտելու իրաւունքէն զոտ գոգցես ուրիշ իրաւունք չպահեր իրեն: Ի՞նչ օգուտ ձեռք կը բերէ:

ՊՈՍԻԻԷ

Պերհանքը պէտքեր բազմացնելով հարսութիւններու ծառար կը բորբոքէ եւ ցանկութեան արմատ մը արհիւ մէջ կը պանէ. բարուց պարզութիւնը արհիւն քանքէ մարդը բաժնելով իրեն անբախանցելի պարիսպ մըն է. որ կը պաշտպանէ իր առաքինութիւնը:

Դրամը բարի ծառայ մը եւ չար սէր մըն է:

Խաղամուրիւնը պտուղ ազահութեան եւ ձանձրութեան, ունայն մտքի եւ ունայն արհի մը մէջ կը հաստատուի:

Շարադրութիւնք Պատկերաւ

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՔ

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ. — Առաջաստորոն նախ հողմով յառաջ կ'երթան. — *Վաճառարար* ապրիլ, վաճառք տանող ապրիլ: — *Հանրահալ, Թրաւուայք*, Բաղախի մէջ գործածուած մեծ կառքեր, մարդոց փոխադրութեան ծառայող: — *Թրաւուայք* երկաթէ գիծերու վրայէն կ'երթայ: — *Երկաթուղիք*, որոց միջին արագութիւնն է ժամը ութ փարսախ: — *Օդապարիկք*, զանոնք ուղղելու միջոցը գտնուած չէ գարդ: — *Ելեւթրական հոսանք*, ելեւթրականութեան երկաթէ քելերու մէջէ անցնելը: — *Ելեւթրական հեռագիր*, քելին մէկ մի ծայրէն կայ գործի մը՝ որուն ամէն մէկ շարժումը գիր մ'է: — *Հեռաձայն*, ելեւթրական հոսանքի միջոցաւ հեռաւորի մը ձայնը կը լսենք այնպէս, որպէս թէ մեր մօտն ըլլայ նա:

Ա Ռ Ա Ծ Ն Ե Ր

ՄԱՐՄՆՈՅ ՄԱՍԻՆ ՄԵՐ ՌԵՆԵՑՈՒԾ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎՐՈՅ

Գերդաստանի մը համար, անհատի մը համար ժուժկալութիւնը յաշոդութեան լուազոյն պայմանն է:

Ապագան ժուժկալ գերդաստաններու եւ ժուժկալ անհատներու կը վերաբերի:

ՊՈԹՈՒՑԵԱՌ

Իմաստուն բժիշկ մը կ'ըսէ իր հիւանդներուն. «Մարմնակրթութիւն, զուարթութիւն, մանաւանդ ոչ բնաւ ծայրայեղութիւն, եւ պէտք պիտի չունենաք ինծի դիմելու»:

Մարմնոյ աշխատութիւնը մեքի նեղութիւններէն կ'ազատէ մարդը եւ այս է որ աղբասներ երջանիկ կ'ընէ:

ԼՍՈՒՇՏՅՈՒԳՈՅ

Չկայ աւելի մեծ զանն քան հարստութեան զանձը եւ ոչ բերկրութիւն հաւասար ուրախութեան սրտի:

Երկու բաներ միայն լաւ կը զնահասուին, երբ մարդ զանոնք այլ եւս չունի. երեսաւարդութիւն եւ առողջութիւն:

ՍՐԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱԾ

Մարմնոյ կրթութիւնը առողջութեան լուազոյն միջոցներէն մինն է:

ՊԱԳՈՆ

Շատ ուսողներ եւ շատ բնագողներ մեծ բան մը ընելու անկարող են:

ՀԵՆՐԻԿՈՂ Դ.

Անժուժկալութիւնը մահացու բոյներու կը փոխէ կեանքը պանպանելու սահմանեալ սնունդներ:

ԼԱՊՈՒԻՅԵՐ

Մոլութիւն մը սնուցանել աւելի սուղ է քան թէ երկու զաւակներ:

ՅՈՒՆԲԼԻՆ

Հոգւոյ զօրութիւնը, ինչպէս նաեւ մարմնոյն, պատու է ժուժկալութեան:

Մարմնոյ կրթութիւնը նոյնչափ օգտակար են որչափ մտայն կրթութիւնը եւ նոյնչափ կը նպաստեն կամքը կազմելու:

Ժ. ՍԻՄՈՆ

ԳԹՈՒԹԻՒՆ. — Ձեր փչը ձեռն աւելի փչ ունեցողներուն տւե՛հ:

Ե. ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԳԹՈՒԹԻՒՆ

Զ Ա Ր Ե Ր Ը

Խօսիչ եւ վիրաւորեղ, ճշդիւ մի եւ նոյն քանն ե կարգ մը մարդոց համար. անոնք խայթող եւ դառն են. իրենց ոճը խառն է լեզիով եւ օշինդրով. ծաղրաբանութիւնը, թշնամանքը, անոնց շրթունքներէն կը հոսին իրրեւ իրենց չողիքը: Անոնց համար օգտակար պիտի ըլլար համր կամ անպուշ ծնիլ: Անոնք իրենց աշխուժութենէն եւ խելքէն աւելի կը վնասուին, որչափ ուրիշներ իրենց անմտութենէն: Անոնք գոհ չեն ըլլար միշտ հակառակ խօսելու կծու կերպով, կը յարձակին յաճախ շարշարեալաւ. կը հարուածեն ամէն ինչ որ իրենց լեզուին տակ կը գտնուի, ներկաները, բացակա-

ները կը զարնուին ճակատէն եւ կողմնակի՝ խոյրու նման: Միթէ կը խնդրուի՝ խոյրէն որ եղջիւր չունենան. նոյնպէս յուսարի չէ այս նկարագրութեամբ բարոյքել այնքան խիստ, վայրագ եւ խեղ բնաւորութիւններ: Երբ անոնք տեսնուին, որչափ եւ հեռուէն ալ ըլլայ, մարդուս լաւագոյն ընելիքն է բոլոր ուժով փախչիլ անոնցմէ, առանց դէպի հաեւ նայելու:

ԼԱՊՈՒԻՅԷՌ

ՐԱՅԱՏՐԵԼԻ ՐԱՌԵՐ, Օգոստ, փետր. — Լոյս-Քէ-Ն, լրբութիւն:

Խ Ե Ղ Ճ Մ Ը Կ Օ

Լոյս առաւօտէն մինչեւ երեկոյ
Անդուլ բա՛ ու բրի՛ ամէ խեղճ Մըկօ.
Այսպէս աշխատիլ սորվել է կանուխ,
Անդուլ կը փորէ ու քաշէ մէկ ծուխ:

Անխոնջ նա տքնի, պեղի ու մաղէ,
Հողերը դիզէ յաջէ ու ձախէ.
Քրտինքն հոսէ հոծ, չապկկն ըլլայ թաց,
Եւ ապա նստի ուտէ սոխ ու հաց:

Շատ օրեր թափեց հոն քիրտ ու վաստակ,
Մինչեւ որ հարթեց նոր չէնքին յատակ.
Եւ երբ դարկին հիմն ու վէմն առաջին,
Մէկ արծաթ պարգեւ տուաւ չաշապին:

Եւ Մըկօ խրժեց իր ծըրարին խոր
Այն նախկին պարգեւ՝ փայլուն մէծիտ նոր.
Միտք դնէր օր մը իւր մօրը պառաւ
Գնել մէկ խորոճ գօտի կամ հաշաւ:

Պատեր կը հիւսուին, տակաւ առ տակաւ
Շէնքը բարձրանայ, Մըկօ շալակաւ
Բար, աղիւս, շաղախ կրէ փոխն ի փոխ
Եւ միշտ գոհ ծխէ, ուտէ հաց ու սոխ:

Բայց ոտքը խեղճին սահելով մէկ օր՝
Շէնքին կատարէն վար թաւալգըրոր
Ինկաւ դղրդմամբ եւ վիրապատառ՝
Անդամներ փչրած՝ մընաց չնչասպառ:

Պահ մ'ապա բացաւ աչերն անճանաչ,
Եւ ոչ արձակեց մէկ ճիչ՝ մէկ հառաչ.
Ծուկն էր ջախջախած, ա'լ չուներ օգուտ,
Ուղարկեցին զինքն հիւանդանոց շուտ:

Սըրունքն յօշոտել հարկ եղաւ՝ եւ վեց
Ախիս հոն անհուն տառապանք քաշեց.
Չոր կմախք դարձաւ այն մարդըն՝ աւաղ,
Եւ փայտէ ոտքով չըջէր կաղն ի կաղ:

Դռնէ դուռ երթար անյոյս թափառիկ,
Խեղճուկ երգելով իբրեւ մուրացիկ.
Ա'լ իր պառաւ մօր՝ որ մեռնէր նօթի,
Ո'վ պիտի գնէր խորոտիկ գօտի:

Շէնքն աւարտած էր, եւ ճօխ՝ բազմածախ
Կահով զարդարուած, ուր տեղ կեանք ուրախ
Կը վարէր հարուստ բայց ցուրտ չաղապին,
Անհոգ Մըկօյին կըրած տազնապին:

Թէ Աստուած կամէր՝ եւ նա հաշմանդամ
Կըլլար կամ ձեռնատ, ու թերեւս յայնժամ
Խղճար Մըկօյին կաղ եւ վշտակիր,
Սիրտը չինելով ուղարկէր երկիր:

Հոյս առաւօտէն մինչեւ երեկոյ
Դռնէ դուռ չըջի, մուրայ խեղճ Մըկօ.
Բայց Աստուած՝ որպէս աղքատ Ղաղարու
Անշուշտ իւր ցաւոց կ'ըլլայ վրիժառու:

Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ԲԱՅԱՏԵՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Աստուած, անդադար. — Աստուած, ա-
ռանց յոգնելու. — Պէտէ, փորել. — Խորոք, գեղեցիկ. — Հաւատ,
զգես:

ԸՆԹԱՅԻՆ ԵՄԲԱՐՈՒԹԵԱՆ. — Վերոգրեալը արձակի վերածեցէր:

ԱՌԱՅՆՆԵՐ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Արդարութիւնն ընկերական բոլոր առաքինութեանց աղբիւր է:
Հոգոյ սնունդը հեմարութիւնն եւ արդարութիւնն է:
Միայն պատիւն եւ ուղղութիւնն է մեծ եւ զովիկի:
Ես չեմ կարող յանձնառու ըլլալ չարեաց ակամաստ ըլլալու,
եւ ոչ ալ զայն կրելու:

ՕԶԱՆԱՄ

Երանի՜ այն ոսկերուն, որ արդարութեան եւ հեմարութեան մէջ
ուղիղ կ'ընթանան:
Կասկածեալ անմեղը լռելեայն կը հանդուրժէ ամբաստանութեան
եւ ոչ զոք կ'ամբաստանէ:

ՏԷԶՏՈՒԿԷ

Մարդ իրաւունք չունի ուրիշներէն պահանջելու այն կասարե-
ւութիւնը՝ զոր իր անձին պարտ է չլինել:

ԲՈԼ ԺԱՆԷ

Չարերը տեսնել եւ մտիկ ընել անոնց, արդէն չարութեան սկըզ-
բնաւորութիւն մըն է:

ԿՈՄՓՈՒԿԻՈՍ

Երբոր քափուն հանոյք մը կ'զգաս փու բնկերդ սխալանաց մէջ գտնելով, դուն անկէ աւելի լաւ չես :

ՇՅԱԼ

Մէկուն մի' վնասէք ո՛չ անիրաւութիւն գործելով, ո՛չ զանց առնելով այն բարիքը գործելէ, որուն զնեզ կը ստիպէ ձեր պատրիք :

ՅՈՒՆՔԼԻՆ

Մարդ այնչափ անիրաւ կ'ըլլայ, չգործելով ինչ որ պէ՛տք է գործել, որչափ գործելով ինչ որ պէ՛տք չէ ընել :

ՄՍՐԿՈՍ ԱԻՐԵՂԻՈՍ

Ուղղութիւնը կրնայ ուրիշ շատ մը բարեմասնութեանց տեղը բռնել, բայց առանց անոր եւ ոչ մէկ յատկութիւն արժէք ունի : Պէ՛տք չէ երբեք վստահիլ ուղղութիւն չունեցողներուն, ինչ տաղանդ ալ որ կարենան ունենալ :

ՎԱՇԽԵԿՔՈՆ

Պէ՛տք չէ փոքր մեծին զոհել անոր աւելի մեծութիւն կազմելու համար : Ամէն ոք քող իր մասն ունենայ, արդարութեան օրէնքն է այս :

ԷՕԺԷՆ ՓԷԼՅԱՆ

Ուղղութիւնն այնքան փափուկ եւ խղճամիտ առաքինութիւն մըն է, որ կասկածի մը նշմարանքէն անգամ կը խոսչի :

ՊԱՌՌՕՅ

Մենք ամենքնիս չարութիւն գործած կամ խորհած ենք . քող այս մտածութիւնը զնեզ աւելի ներողամիտ ընէ մեզի մեղանշողներուն համար :

ԱԵՆԷԿԱ

ԵՐԱԽՏԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԳԻՒՂԱՑԻՆ ԵՒ ՕՁ

(Ա. Ռ. Ս. Կ)

Գեղացի մը, որ արտեր ունէր եւ ջաղացքներ եւ գեղացւոց մէջ բաղդաւոր ու հարուստ մէկն էր, իր յաջողութեան բաղդը կը պարտէր այն սեւ օձին, որ ասոր տան մէջ կը բնակէր : Մէկ հատիկ զաւակ մը կ'ունենայ այս գեղացին, եւ որովհետեւ օձը սովոր էր տան մէջ համարձակ չըլլելու, երախան օր մը օձին հետ խաղալով՝ անոր պոչը իր ափին մէջ սաստիկ կը ճզմէ . որքան կը ջանայ օձը՝ կարող չըլլար իր պոչը աղատելու տղուն ձեռքէն : Ընտրել հատած կը խայթէ տղուն թաթիկը . տղան կը թողու պոչը, ու կը թռնաւորուի միանգամայն . օձը իր խայթածին ու թռնաւորածին հետեւապէս . օձը իր խայթածին ու թռնաւորածին հետեւապէս գիտնալով՝ կը փախչի տան մէկ անկիւնը կը կծկի . ժամեր կ'անցնին, եւ տղան վերջապէս կը մեռնի :

Տղուն հայրը սաստիկ կսկիծէն ուրազը կը վերցնէ օձին կը զարնէ, օձին պոչը կը կտրի եւ օձն իր գլուխն ու մնացեալ մարմինն առած կը փախչի տնէն ու գեղէն դուռը քարերու մէջ կ'ապրի : Օրեր կ'անցնին, բայց հետզհետէ այդ գեղացւոյ բաղդը կ'աւելի . օր մը իր կնոջ հետ կը մտածեն թէ «Երթանք մեր օձը նորէն մեր տունը հրաւիրենք բերենք, որպէս զի մեր բաղդը դառնայ վերստին» : Եւ կ'երթան քարերու մէջ կը կանչեն իրենց օձը . ան պատասխան կուտայ թէ, «Ինչպէս ձեզ իրենց օձը . ան պատասխան կուտայ թէ, «Ինչպէս ձեզ նոյնպէս ինձ փափագելի է այդ . բայց ա՛յ անկարելի է . նոյնպէս որ դուք ձեր զաւկին մահը յիշէք եւ ես իմ պոչը, իրարու հետ չենք կրնար հաշտ ապրիլ » :

Գ. ԵՊԻՍԿ. ՍՐՈՒԱՆՁՏԵԱՆՑ

ԸՆԹԱՅՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Երախտագիտ քղան. — Երկա-
ծուղւոյ պաշտօնէի մը տղան հօրն աշխատութիւններուն կ'ուզէ մաս-
նակցիլ անոր օգնելու համար, մանաւանդ լրագրի մը բաժանորդներուն
հասցէները գրելու, զորս հայրը զիշերները կը կատարէր հօրիւրին 1
ֆրանք վարձքով: Տղան հօրմէն զաղտնի կ'ընէ այդ գործը բաւական
ժամանակ մը եւ երբ զիշեր մը կ'առքի մը հանած աղմուկէն հայրը կ'ար-
ժընայ, կը տեսնէ իր զրատեղանին առջեւ իր տղան՝ որ նստած հասցէ-
ներ կը գրէ. այն ատեն կը հասկընայ անոր բարի սիրտն եւ իր ջերմ
համբոյրներով կը ծածկէ անոր ճակատը:

Ա Ռ Ա Ծ Ն Ե Ր

ԻՐԱՒԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԵՐԱԽՏԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Նախ հանձն գերանց որ քու աչիդ մէջն է եւ յետոյ պիտի նայիս
թէ ինչպէս պիտի հանես զայն՝ որ քու եղբորդ աչիքն մէջն է:

Մեծագոյն զժբախտութիւններն անոնք են՝ որոնց մարդ արժանի է:

ԼԸՄԻՔՈՒ

Ճեմարիս չէ թէ ոյժն իրաւունքէն գերազանց է, ամպարիւս խօսք
մըն է այդ. ճեմարիս չէ թէ յաջողութիւնը ամէն բանի վերջին բառն է.
ճեմարիս չէ թէ արդարութենէն վեր բան մը կայ:

ՊԻՒԻՍՈՆ

Ո՛րքան մարդ ուղիղ բլրայ, այնչափ դժուարաւ կը կասկածի այ-
լոց վրայ թէ չեն:

ԿԻԿԵՐՈՆ

Ուրիշներէն մի՛ սպասե՛ր, երբեք մի՛ պահանջե՛ր բան մը որ բիշ
մը պակաս չըլլայ քան զայն զոր անոնց համար պիտի ընէիր:

ԳՈՆՏՈՒՍԷ

Առաքինութիւններն ուրիշներուն վրայ փնտռէ՛ եւ մոլորութիւննե-
րը քու վրայ:

ՅՈՒՆՔԼԵՆ

Քննէ՛ թէ խոստացածդ արդա՞ր է եւ կարելի՞ է քեզի. վասն զի
խոստումը պարտք մըն է:

Ապերախներ զսնելու երկիւղը պէտք չէ որ արգելի բոլոր բարիք
գործելու:

Չկայ աւելի գեղեցիկ չափազանցութիւն մը քան երախտագի-
տութեան չափազանցութիւնը:

ԼԱՊՈՒԻՏԷՐ

Բարիք մը յիշել նոր բարիքի մը արժանի ըլլալ է:

Ով որ լաւագոյն ըլլալ կ'ուզէ, ինք իր մէջ կը փնտռէ իր լոկա-
նաց պատճառը. ով որ փոքր չընէր այս մասին, այլոց վրայ կը
փնտռէ զայն:

Երբ ծառայութիւն մը կը մատուցանեմ, կ'ըսե՛ր իմաստուն մը,
չեմ համարիր ճշմարիտ ընել, այլ պարտք մը վճարել:

ՊԱՌՈՅ

Ասացումը բարիք մը պատճառով ամենէն նուիրականն է:

ՏԻԿԻՆ ՆԵՔԷՐ ՏԸ ՍՍՍԻՒՌ

Երբ քու երախտագիտիդ կը հանդիպիս, ջանա՛ մոռնալ անոր
պարտքը. բայց երբ քու բարեբարիդ կը պատահիս, յիշէ՛ քու պարտքը:

ԿԵՐԷ

Մէկ պատուաւոր սրկութիւն միայն կայ, երախտագիտութեան
սրկութիւնն է այն:

ՍՈՎԱԺ

Բ Ա Ր Ե Կ Ա Մ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Շ Ո Ւ Շ Ա Ն Հ Ո Վ Տ Ա Յ

(Նմանողաբար)

— «Ո՛ր կապուտակ չուշանդ հովտաց,
նոնար՛ բաժակէդ կիսաբաց

կը բուրբուրէ հոտ մ'անուշակ.

Սիրո՛ւն ծաղիկ, զայն ո՛ւստի առիր դու:

— «Փռնը՛ մը կապելու համար, այս առտու
«կոյս մը քաղեց զիս, եւ մեխակ,

«Յասմիկ ու վարդ եւ մանիշակ

«Ընկերքս եղան հոն շարունակ :

«Բոյրս — ոյր ուստի գալն հասկըցար արդէն —

«Առի մեխակէն, յասմիկէն, վարդէն : —»

Ի միտ առէ՛ք թէ մարդ կ'օգտի ամէն անգամ
երբ կը ջանայ ընտրել իրեն լաւ բարեկամ :

ԱՂԵՔՍ. Գ. ՓԱՆՈՍԵՍՆ

ԸՆԹԱՅՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Սուխաս. — Սուրբաս իր հօրմէն
մեծ ժառանգութեան մը տիրացած էր. բայց նա չհաճացործեց զայն, այլ
վատեց չար ընկերներու անսալով : Խեղճը տխուր վախճան մը ունեցաւ :

ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ

Բարեկամութիւնը սրտի ու հոգիի ամուսնութիւն
մըն է, որ իրեն համար ծէս կամ արարողութիւն չունի
բնաւ : Ո՛չ մէկ օրինագիրք կարող չպիտի ըլլայ օրէնք-
ներ գծել անոր կազմութեան ու բնոյթի մասին. այլ
միայն անոր արդիւնքը կը մատնանշէ : Բարեկամութեան
օրինագիրքը մարդն իսկ է. Ս. Աւրրոսիոս, բարեկա-
մութեան վրայ խօսած ատեն, սապէս կը գրէ. « Այս
կեանքի մէջ մեծ միտիթարութիւն է ունենալ մէկը, ո-
րուն կարող ըլլաս սիրտդ բանալ, եւ պատմել գաղտ-
նիքներդ. ունենալ հաւատարիմ անձ մը, որ քեզի հետ
ուրախանայ ուրախութեանդ ատեն, եւ լայ՝ տրտմու-
թեանդ ժամուն : Նոյն իսկ այն ըմբռնումով Միլանու-
եկեղեցիին խօսանակը կ'ըզացնէ մեզի մեր կեանքի բոլոր
օրերուն մէջ բարեկամի մը անհրաժեշտ կցորդութիւնը :

Բարեկամութիւնն է, որ կրնայ մէջտեղէն վերցնել
մաններու հանդէպ ի յայտ եկած արհամարհանքն եւ
իրքի անհաւասարութիւնը : Շահագէտ մտածումներ
են կրնար բարեկամութեան կապը յօրինել : Աշխարհի
բոլոր մեծագործութիւններուն եւ դիւցազնութիւններուն
պատմութիւնները երբ վերլուծենք, պիտի տեսնենք որ
անոնց հիմունքը կազմող ամենազօրաւոր ազդակն է բա-
րեկամութիւնը : Այս զգացումն այնքան բնական է մար-
դու, որ ամենքէն արհամարհուած մը պիտի փնտռէ
էթ չունի մը բարեկամութիւնով մեղմել իր կեանքին
սխառող դիպուածները : Դուք պիտի կրնաք՝ թերեւս՝
ունենլ շատերը, որոնք աւելի նախընտրած են չէզոք
կեանքն ապրիլ աշխարհին, թաղուած իրենց նիւթական
աշխիւներուն մէջ, մարդեր՝ որոնք կ'ապրին իրենց ու
այն իրենց համար. հարցուցէ՛ք այդ մարդերու թէ
ունին այն հոգեկան վայելքները, զորս բարեկամու-
թիւնը կ'արտադրէ. զարկէ՛ք անոնց կուրծքերուն, ու
պիտի տեսնէք որ անոնք տարբերութիւն չունին բնաւ
այն մարմիններէն, որոնք մեր գերեզմանները կը զար-
նարեն :

«Ուշ ընտրէ՛ բարեկամդ ու զանի մի՛ թողուր բնաւ» :
Լաւ ընտրուած բարեկամ մը, երկրորդ եւ մըն է
իր դու :

ՄՈՒՇԵՂ ԵՊԻՍԿ.

ԸՆԹԱՅՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Նախակ. — Ուժ օրէ ի վեր սըր-
ած էք ձեր ընկերոջ հետ, արդ զրեցէք անոր թէ մոռնայ անցեալն եւ
տուրի :

Ա Ռ Ա Ծ Ն Ե Ր

ԱՆԽՈՂԵՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԶԱՐԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Խօսիլը ցանկել է . մտիկ ընելը բաղել է :

ԿՈՍՓՈՒԿՈՍ

Լուե՛ կամ այնպիսի բան մը թո՛ւ, որ լուրքենէն աւելի արժէ :
Լաւ խօսելու համար քիչ խօսիլ պէ՛տք է :

ՔՐԻՍՏԻՆԷ ՅԱԳՈՒՀԻՆ ՇՈՒԷՏԱՅ

Բնութիւնը մեզի երկու ակամօքներ եւ մէկ բերան տուած է, սո՛ր
վեցնելու համար քէ աւելի մտիկ ընել պէ՛տք է քան քէ խօսիլ :

ԶԵՆՈՆ

Մարդ երբեք լռելուն համար զոչացած չէ . բայց յանախ զոչա՛
ցած է խօսելուն համար :

ՅԼԷՇԻԷ

Ով որ չարախօսութիւն լռելէ կ'ախորժի , չարախօսներու կար՛
գէն է :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՐՈՅԱԳԷՏՔ

Կարծել քէ փոքր չարախօսութիւն մը չէ կարող վնասել , համա՛
րիլ է քէ կայծ մը չկրնար հողեն պատահուել :

Մտիկ չընողին առջեւ չարախօսութիւն չրլար :

Ա. ՕԳՈՍՏԻՆՈՍ

Զարախօսութիւնը բաջալերել ժպիտով մը կամ մինչեւ անգամ
լուրքեամբ՝ անոր մասնակից ըլլալ է :

Զգրպարեցիւ համար պէ՛տք չէ երբեք չարախօսել :

ՏԻԻԳԼՈՍ

Ա Ռ Ա Ծ Ն Ե Ր

ԲԱՐԵԿԱՍՄՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Պարկե՛տ մարդոց ընկերակցութիւնը գանձ մըն է :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՐՈՅԱԳԷՏՔ

Սիրելի անձանց համար աշխատիլ երբեք տաճանելի չէ :

Բարեկամաց դժբախտութիւններուն վրայ արգահատիլ աղէկ բա՛
նէ , բայց անոնց օգնութեան հասնիլ աւելի աղէկ է :

ՎՈԼԴԵՐ

Պէ՛տք չէ ձեռնառնալ ըլլալ բարեկամին . երբ անհրա՛ւ է :
Երբեք պարտուցդ եւ ոչ մին մի զոհներ բարեկամիդ :

ՍԷՆ-ԼԱՄՊԷՐ

Մի՛ շատաբար բարեկամներ ստանալու եւ մի՛ ունեցածներէդ զատ-
ուելու :

ՍՈԿՐԱՏ

Երջանիկ ընող բանը հարուստ ըլլալ եւ գեղեցիկ խաղաղիկներ
ունենալ չէ , փապալ սիրող քրքրներ շրջապատուիլ : Ուրեմն աղքատ-
գոյնները կրնան այնչափ երջանիկ ըլլալ , որչափ ամենէն հարուս-
տներ :

Անոնք որ ամէն մարդոց բարեկամ են եւ ոչ մէկուն են բարեկամ :
Երբ մարդ հետամուտ կ'ըլլայ ուրիշի մը օրինակով իր անձը կա-
նոնաւորելու , պէ՛տք է գեղեցիկ կողմերէն նմանիլ անոր :

ՄՈԼԻԷՐ (Գիտուն կամայ)

Երբ բարեկամս քուտաւ է , կ'երբամ զինքն զսնել . երբ երջանիկ
է , ես անոր կ'սպասեմ :

ՓԷԹԻԷԼ

Վ Ե Հ Ա Ն Զ Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ՏՂՈՒ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.

Եօթնամեայ մանուկ մ'էր դեռ : Տարի մը յառաջ
կորուսած էր իւր հայրը . որը էր : Իւր միակ պաշտպանն
էր մայրն , այրի մանկամարդ , այլ առաքինի , որ , իւր
յոյսն իւր զաւակաց վրայ դրած , իւր ձեռաց աշխա-
տութեամբ կը սնուցանէր զանոնք : Բայց մօրկան մե-
ծագոյն ակնկալութիւնն այս տղան ինքն էր : Արդէն
իսկ կը կարդար նա եւ կը գրէր : Դեռ իւր հայրը չմե-
ռած , Սաղմոս սկսած էր , որ այն ատեն Հեզարանէն

վերջ կը տրուէր տղայոց իբրեւ ընթերցանութեան դասագիրք: Հեթ հայրն, հիւանդութեան անկողնոյն վրայ գամուած, դրացւոյ մը յանձնարարած էր գնել շուկայէն այդ գիրքն, զոր Թախանձագին կը խնդրէր իւր որդին, եւ երբ երկկոյին տեսած էր մանկան ուրախութիւնն այն գիրքը տեսնելով, հառաչ մ'արձակած էր, վշտի եւ յուսոյ հառաչ մը միանգամայն, եւ ըսած էր իւր կնոջ. «Ես չպիտի տեսնեմ, այլ դու պիտի տեսնես այս տղուն ապագան եւ ուրախ պիտի ըլլաս իրմով»: — Հօր գուշակութիւնը կատարուեցաւ արդարեւ մօտաւոր ապագայի մը մէջ. երբ ինք վաղուց մեկնած էր աշխարհէ. մայրն խնդաց այդ զաւակէն, թէեւ, աւա՛ղ, եւ այն կարճատեւ ժամանակի մը համար. իւր այրիութեան հանդերձներուն, զորս կրած էր տարիներով, սեւութիւնը մեղմացուց եւ իւր ուրախութեան մէջ կը յիշէր յաճախ իւր դժբաղդ ամուսնոյն խօսքերը: Բայց դառնանք այն ժամանակին՝ ուր տղան օթնամեայ մանուկ մ'էր տակաւին:

Նա երկու բան ամենէն առեւի կը սիրէր իւր մայրն
ու դպրոցը:

Երեկոյան իւր մօր հետ կ'արտասուէր եւ կը մխիթա-
րէր զայն խոստումներ ընելով ապագային համար, յոյ-
սեր տալով անոր. եւ առաւօտուն, մայրիկին համբոյր-
ներով թրջուած, կը փութար դպրոց: Թէեւ մանուկ,
ոչ մի զուարճութիւն աւելի հրապոյր ունէր իւր համար
քան զասառութիւնն եւ ոչինչ կարող էր արգիլել զինքն
դպրոց երթալէ. — իր ուսանողութեան ամբողջ չրջանին
մէջ հազիւ քանի մը օրեր միայն բացակայ գտնուած էր
դպրոցէ, եւ ա՛յն՝ հիւանդութեան պատճառաւ միայն: Աղքատիկ,
այլ մաքուր հագուած, կը մեկնէր կանուխ
իւր տնէն. տեսնողներ քարեկեղիկ ընտանիքի մը զաւակ

Վեր կարծէին զինքն. իւր դէմքին տմբուռութիւն միայն
դիտող աչաց կը պատմէր թէ արտաքին այդ կոկ ու
վայելուչ կերպարանքին տակ ի՞նչ դժնդակ շրկումներ
կը ծածկուէին: Բայց այդ մանկան համար մարմնային
զրկումները չէին ամենէն դժնդակները:

P.

Այս տղան առաւօտ մը ըստ սովորականին կ'անուր
դուրս ելած էր սնէն դպրոց երթալու համար. բայց
անսովոր յուզում մը կը տեսնուէր իւր վրայ. տրտմու-
թիւն մը կը պատէր իւր գէմքը։ Աչերն ուռած ու
կարմրած էին, յայտնի էր թէ շատ լացած էր տան մէջ.
Փողոցին մէջ ծանր եւ իբր դժկամակ կը քալէր, եւ
ահա՛ դարձեալ կուլար եւ արցունքը կ'առատանար
իւր աչաց մէջ եւ սպիտակ դէմքէն ի վայր կը հոսէր։
Սկսաւ հեկեկալ։ Շուկայ գացողներ, անտարբեր իւր
վշտին, կ'անցնէին արագ իւր քովէն։ Բայց անդգայ
բազմութեան մէջ յանկարծ իւր քով մօտեցաւ մարդ
մը, դուրս ելնելով սափրիչի խանութէ մը։ Իւր խորթ
հօրեղբայրն էր նա, ոյր սիրտ յուզուեր էր մանկան ար-
ցունքէն։ — « Խնչ ունիս, տղա՛ս, ըսաւ. ըսէ՛ ինձ.
Ի՞նչ կ'ուզես։ Նօթի՞ ես, չնախաճաչեցի՞ր. եկո՛ւր ներս,
կաթ խմցնեմ քեզ, տամ քեզ աղնիւ ճերմակ հաց որ
մէջը թաթխես »։ — « Ո՛չ », պատասխանեց մանուկը,
« Լուսը դէպ ի վեր չարժեւոյ՜ եւ չարունակելով ար-
տասուել։ — « Ուրեմն տանիմ քեզ չաքարավաճառին
տասուել։ — « Ուրեմն տանիմ քեզ չաքար քաղցրահամ », եւ տես-
քով եւ առնում քեզ չաքար քաղցրահամ, կը շարունակէր,
նելով տղուն մերժողական ցնցումը, կը շարունակէր,
աւելի գորովելով. « Տե՛ս, սա խանութին մէջ գեղեցիկ
խաղալիկներ կան զանազան, թմբուկ, շունչան, սու-

9

չիչ, գաւազան. սրտիդ փափաքը գնեմ քեզ, մի' լար» :
Եւ մանուկը միշտ կուլար : — «Ա'լ հիմայ կը հասկնամ
թէ ինչ կ'ուզես. հինցիր են կօշիկներդ, քեզ պէս ման-
կան չեն վայելեր անոնք : Ահա մօտն է կօշկավաճառը.
զոյգ մը փայլուն կօշիկ առնում քեզ որ ա'լ չարտաս-
ուես, ե'կ» : Եւ քարչելով մանկան ձեռքէն կ'ուզէր
տանիւ զինքն դէպ ի մօտակայ կրպակ մը՝ որոյ ապակե-
եաց ետին կարգ կարգ շարուած կային սիրուն մոյկեր :
Տղան յետս ընկրկեցաւ. տեսնելով սակայն հօրեղբօր
սիրայօժար պնդումը, յաղթեց իւր բնական հպարտու-
թեան, որով իւր մօրմէն զատ ոչ մէկու մը կը յայտնէր
իւր կարօտութիւն եւ ըսաւ. « Բարետախտա՛կ մը առ
ինծի » :

Ռ. Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Մանկաբոյժ, դեռահաս կին կամ աղջիկ
— Վաշտ, Երեսնեց. — Բարեկէսի, լաւ ապրող, — Գնդա՛ն, գէտ :

ԸՆԹԱՑԻ ԾԱՌԱՂՈՒԹԵԱՆ. — Վերոգրեալը համառօտելով նկա-
րագրեցէք :

Գ Յ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Գ Ո Ւ Թ Ը

Բոլոր բարոյական առաքինութեանց մէջ գութն է
միակը որ անշահախնդիր ըլլայ. որովհետեւ գութը միշտ
իրմէ վարին, տկարին, անպաշտպանին վրայ սաւառ-
նող զգացում մըն է. և նոյն իսկ թշուառութեան մատ-
նուած բացարձակ անկարողութեան մը տառապանքին
գիտակցութենէն ծնունդ կ'առնէ. անձնուիրութեան մը
խուլ ըղձանքն է, որ զայն փոխարինելու անկարող էակ-

ները կ'ընդգրկէ : Գութը սրտիդ աղբիւրէն յորդող այն
ակամայ, անգիտակից եւ անբռնարարելի հրաշքն է,
մտքէ խելքէ վեր, անպատում զօրութիւնը, դժբախ-
տութեան մը տեսարանին առջեւ զքեզ անհանգիստ
ընող բողբօ մը, որուն խօսք չես կրնար հասկցնել : Ոչ
տենչանք է, ոչ վայելք է, ոչ ալ տաբոս մէկ յոյսը
անոնց. քեզի համար ոչինչ, ուրիշին համար ամէն բան :
Հոգիիդ մութին մէջ ճառագայթի թել մը որ զքեզ
գերեկրային աննիւթ զգացումներու կը կապէ, եւ կամ
թերեւս ինքն իսկ է հոգիդ, որ իր գոյութիւնը կ'ըզ-
գայնէ քեզի :

Երկինքի արքայութիւնը մեր խղճի անդորրութիւնն
է երկրի վրայ, ուրկէ յաւէտ զուրկ պիտի մնան անոնք
որ անգութ եղան :

ԶԱՊԷԼ Ն. ԱՍԱՏՈՒՐ

Մասիս

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Հրէ, կրակ (սրի). — Գեթեհեմ :
բարձր, գերազանց :

ԸՆԹԱՑԻ ԾԱՌԱՂՈՒԹԵԱՆ. — Գրաստուրիւն. — Հայրն թա-
ղոս ձեր է եւ տկար. կը մօրայ. (Իր խրճիթը, ցնցոտիքը, պարկը). —
Տիկին Նարդիկ, հարուստ վարձակալուհի, զժկամակումեմք կուտայ ա-
նոր մօտ կտոր մը հաց (Ըսէք, ինչպէս կը կատարուի տեսարանը). —
Բաղդատեցէք ոչ հարուստ Տիկին Աննայի մարդասիրական ընդունելու
Թիւնը. նա կը նստեցնէ հայր թաղոսը, կը խօսի անոր հետ, կուտայ
անոր կսկում. — Քաղցր տպաւորութիւն հայր թաղոսի :

ԲԱՐԵԳՈՐԾ ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԸ

Ծեր եւ պարկեշտ պարտիզպան մը աղքատներուն շատ բարիք կ'ընէր։ Այն զանազան փոքր գումարները՝ զորոն կրնար գործածել իր հաճոյքին համար, իրմէ նպաստ խնդրող թշուառներուն կը տրուէին։ Այն ատեն կ'ըսէր. «Ահա ցանկին վրայէն նետուած խնձոր մըն ալ»։ Հարցուեցաւ իրեն թէ ինչ կը նշանակէր այդ խօսքը։ «Օր մը, կ'ըսէ նա, քանի մը աղաքներ մըգաստանս կանչեցի եւ թոյլ տուի իրենց որ ուղածնուն չափ ուտեն ծառի մը վրայ գտնուած պտուղները, արգիլելով սակայն անոնցմէ իրենց գրպանը դնելը։ Տղաքներէն մին շատ պտուղներ ցանկին վրայէն նետեց, որպէս զի դուրս ելնելուն զանոնք առնէ։ Այս խաբէութիւնը կրթիչ դաս մը տուաւ ինձ։ Կ'ըսեմ ինքզինքս. ինչ որ այս աղոց պատահեցաւ պարտիզիս մէջ, խիստ շատ անգամ մարդոց կը պատահի երկրի վրայ։ Աշխարհի բարիքները կը վայելենք առանց անոնցմէ բան մը մեղի հետ տանելու. ինչ որ խեղճերուն կուտանք, զայն կը նետենք պարտէզի մը ցանկին վրայէն, որպէս զի զայն նորէն գտնենք յաւիտենականութեան մէջ»։

ԸՆԹԱՑԻ ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ. — Երկու որդեր. — Գիշեր, ծովեզրին վրայ հովը զայրագին կը փէ։ Եւգինէի անհանգստութիւնը իր ամուսնոյն վիճակին վրայ, դուրս կ'ենէ, կը տեսնէ լոյս մը մօտակայ խըրճիթին մէջ. հոն ծղուառ հիւանդ այրի մը կը բնակի իր երկու որդիներով. Եւգինէ ներս կը մտնէ. — Այրին մեռած է, մինչդեռ որդիքը կը քնանան անոր քով. — Եւգինէ իր տունը կը բերէ հէք փոքրիկները. — Ամուսինը կուգայ, ձկնորսութիւնը գէշ եղած է. — Եւգինէ կ'իմացնէ անոր իր դրացուհւոյն մահը. — Ի՞նչ ընէ որդիքը. ձկնորսը թէպէտ աղքատ, պահ մը վարանելէ յետոյ որբերն ընդունիլ կ'առաջարկէ, այն ատեն Եւգինէ խնդարին կը ցուցնէ անոր անհայր, անմայր այդ մանկիկները։

Ս Ի Ր Ե Յ Է Ք Զ Մ Ի Մ Ե Ա Ն Ս

Վարդակարմիր Գողգոթային վեհ գագաթ,
Միշտ փալիւղ սիրոյ անշեջ ճառագայթ,
Դեռ կ'ըսպասե՞ս թափել սրտից լուսւղբ,
Զո՞վ կը հսկես, վրձն եւ անդունդ թէ կրմախք,
Որ սեւ ժայռից մէջ մարեցաւ այն քնկրեկ
Բարբառն վըսեմ թէ «ըզմիմեանս սիրեցէք»։

Տնանկին դամբանը կ'անհետի ոռնակովս,
Տընակին մէջ մարի առկայծ կանթեղն հող.
Այն մութին մէջ նօթի տըղեկք կը հեծեն.
Դըղեակն խախտ մինչեւ լոյս ջահք կը հիւծեն.
Հարուստին կառք ժխորով կ'անցնի սըրարչաւ,
Հէգին դագաղն իւր գերեզմանն լուռ իջաւ։

Գեթսեմանին իջնող հրեշտակն դարձանար՝
Որ գեղ՝ ծաղիկ՝ արցունք ու փառք չը ճանչնար.
Նորա ցուրտ գոգն աղքատը սոսկ կ'ըսփոփի,

Ճոխն եւ արնանկ պատանքին մէջ կ'ըլլան մի.
կայծակնաթեւ թէ մըռնչեն մըրրիկներ,
թէ «Սիրեցէք զիրար»։ Նէգն հոս չես սիրեր։

Պ. ԴՈՒՐԵԱՆ

ԲԱՅԱՏՐԵԱԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Վէհ, բարձր, փառաւոր. — Աշխշ
անմարելի. — Բէկէկ, սկար. — Տնւկ, աղլաս. — Աւլայշ, մարած.
— Խշի, ուրախ զուարթ. — Ժշի, աղմուկ. — Դւլհաշ, դեղնած։

Ա Ռ Ա Ծ Ն Ե Ր

ԲԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԳԹԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Առանց գրասիրութեան առաքինութիւնը սոսկ անուն մըն է։
ՆԵՒՏՈՆ

Բանականութիւնը կրնայ մեզի իմացնել թէ ի՞նչ բանէ պէտք է
զգուսանալ, սիրք միայն կ'ընէ թէ ի՞նչ պէտք է ընել։

ԺՈՒՊԷՐ

Ուրիշին երջանկութեան մէջ կը փնտռեմ իմ երջանկութիւնս։

ԳՈՒՆԷՅԼ

Բոլոր մարմիններն ի միասին առնելով եւ բոլոր միտքերն ի միա-
տին առնելով եւ անոնց բոլոր արտադրութիւնները, գրասիրական
դոյզն շարժում մը չեն արժեր։

ՓԱՍԳԱԼ

Պարկեց մարդն այն է որ կրցած ամէն աղէկութիւնը կ'ընէ եւ
մէկու մը չ'ընես։

ԹԷՌԱՍՍՆ

Երբ խնդիրն երախտի գործելու վրայ է, հարկ է մտածել թէ
կեանքը կտրն է եւ ժամանակ չկայ կորսնցնելու։

ՎՈԼԴԷՐ

Ամէն բանէ վեր բարի եղէք. բարութիւնն է որ ամէն բանէ աւելի
զինաթափ կ'ընէ զմարդիկ։

ԼԱԳՈՒՏԷՐ

Պէտք է խոնարհիլ տաղանդին առջեւ, այլ պէտք է երկրպագել,
բարութեան առջեւ։

ԿՈՒՆՈՅ

Գրասիրութիւնը արտի բարի շարժումէ աւելի լաւ բան մըն է,
իրաւասիրութեան եւ ողջմտութեան գործ մը։

ՍՈՎԱԺ

Կամաւոր զոն մը յանձնառու եղողին հոգւոյն մէջ միտք կը բո-
ղու իր ետեւէն զօրացուցիչ բան մը։

ԼԸԿՈՒՎԷ

Երբոր մէկը ինծի նախասինքն մը կ'ընէ, կը ջանամ իմ հոգիս այն-
չափ վեր բարձրացնել որ բեմամանք մինչեւ առ իս չհասնի։

ՏԷՔԱՐԺ

Մեծ հոգի մը անարգանքէ, անիրաւութենէ եւ ցաւէ զերիվերոյ է։

ԼԱՊՈՒՅԷՐ

Կ'ուզէ՞ք մէկ վայրկեան միայն զոն ըլլալ, վրէժ լուծեցէ՞ք. կ'ու-
զէ՞ք երկար առնել զոն ըլլալ. ներեցէ՞ք։

ԼԱԳՈՒՏԷՐ

Ո՛վ որ չարիքի վրայ խնդայ, ինչ որ ալ ըլլայ այդ չարիքը,
չունի կատարեալապէս բարոյական զգացում. չարիքի վրայ ծիծաղիլ՝
ուրախանալ է։

ԺՈՒՊԷՐ

Երբ բռնաւ մը ողորմութիւն մը կամ բարի խորհրդոյ մը նպաս-
տը կը խնդրէ, երբեք վաղը չըսենք։

Առաստանութիւնն աւելի յարմար ժամանակին տալուն մէջ
կը կայանայ, քան թէ շատ տալուն։

ԼԱՊՈՒՅԷՐ

Ով որ յարմար ժամանակին բարի խորհրդոյ մը, իմաստուն խրատ
մը, օգտակար հրահանգ մը կուտայ, ոսկի տուածէ աւելի կ'ըլլայ։
Չկայ տառապանք որ համակրութեամբ չընթեցնայ։ Կենաց տխու-
րութիւններն եղբայրական սիրոյ նառապայտով կը փառաքին, ինչ-
պէս առնանային եղեամքներ առ առօքներ կը հային արեւը ծագած
ժամանակ։

ԼԱՍՏԸՆԷ

Գրութիւնը՝ լաւագոյն եւ ազնուագոյն կիրքն է մարդկային
տեղին։

ՉԻՒՄ

ԲԱՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

ՍՐԲՈՒՅԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏ ԳԱԼՖԱՆԱՆ

Երեսուներեմէկ տարիներ առաջ կը պատահի որ գրեթէ փողոցը մնացած որբուհի մանկիկ մը Սրբուհի Մայրապետին գուրդը կը չարժէ: Կ'ընդունի եւ կը հիւրընկալէ զայն. եւ որովհետեւ, բարեկեցիկ պայմաններու մէջ չէր գտնուեր, բարերարաց աջակցութեան կը դիմէ իւր

ինքնատուր — կամ երկնատուր — աւանդն ըստ արժանւոյն հոգալ կարենալու համար: Ինքզինք բարեգործական ձեռնարկութեան մը նուիրելու համար բնաձիր կուտ մ'ունէր այս կին՝ որ կենդանի հաւատքի մարմնացումն էր կարծես, և ուխտելով ամուսնական կենաց մէջ չմտնել, բողոքանուէր կ'ընդգրկէ այս նոր պաշտօն — որբուհեաց խնամակալութիւն: Քաջալերուած Շահնազարեան լուսահոգի կարապետ վարդապետէն, հոգելոյս Ներսէս Պատրիարքէն, որ այն ատեն իսաղիւղի քարոզիչ էր, ծերունազարդ Արծրունի քահանայէն եւ ուրիշ անձերէ, Սրբուհի Մայրապետ հանգանակութեան կը ձեռնարկէ, անոր հասցիւթով որբանոց մը կազմելու համար. իւր կրօնական եւ բարեգործական զգացմանց հաւասար ճարտարութիւն եւ գործնական յաջողութիւն ցոյց կուտայ սոյն ձեռնարկութեան մէջ: Շատ դժուարութիւններէ և մաքառումներէ ետք, Սրբուհի Մայրապետ իսաղիւղի մէջ օգասուն տեղ մը կը գնէ իւր նորահաստատ Որբանոցին համար բաւական ընդարձակ եւ յարմար չէնք մը, պարտէզով եւ առատ ջրով, իբր 1000 ոսկւոյ ծախքով, եւ կանոնադրապէս կազմակերպեալ հաստատութեան մը նիւթական և բարոյական պայմանաց մէջ կը դնէ իւր ԳԱԼՖԱՆԱՆ ՈՐԲԱՆՈՅ: Միշտ 20—30 կամ աւելի որբուհիներ կ'ունենայ, ընդհանրապէս ձրի, զորս կը կրթէ, ձեռագործներու կը վարժեցնէ, և մինչև իսկ կը յաջողի իւր ձեռաց տակ մեծցած ու կրթուած քսանէ աւելի աղջիկներ ամուսնացնել ու իւր հաստատութեան մէջ, որբուհիք, ուսուցիչք կամ վարժուհիք, միշտ 30—40 եւ աւելի անձինք կային. եւ կը հասկցուի թէ այսչափ բազմութեան մը ծախքերն հոգալ դիւրին գործ չէր: Բայց Սրբուհի Մայրապետ ինզիմիկ կը բազմապատկէ: Երբ մարդ սիրէ գործը, աշխատութիւնն շատ

անգամ մինչեւ անձնուիրութեան կը հասնի։ Եւ զարմանալի եռանդեամբ Սրբունի Մայրապետ փարած էր իւր գործին։ Յերեկ եւ գիշեր դադար չունէր։ Միշտ քան մը կ'ընէր, բան մը կը խորհէր իւր որբունեաց պէտքերն հոգալու համար։ Անոնց համար կը մուրար, վաճառու էր ալ, չէր վնասեր, եւ գիտենք թէ նա ուր վնասիջ չգիտէր՝ կը վնասեցնէ։ Եւ հետեւապէս Սրբունի Մայրապետին օգնել կը հարկադրուէին այնպիսիք անգամ որք ի սկզբան չէին հաւատացած որ կարենար ինք միայնակ ի գլուխ հանել արդիւնաւէտ գործ մը։

Միայն ազգային շրջանակներու մէջ չէ որ կը գործէր Սրբունի Մայրապետ յոգուտ իւր Որբանոցին։ Զարմանալի հաստատամտութեամբ մը միջոց գտած էր կառավարական ակմբոց մէջ եւս համակրելի ընծայելու իւր մարդասիրական գործ։ Վեհ։ Սուլթանն հաճեցաւ օրական հացի եւ մսի կանոնաւոր պարէն յատկացնել Գալֆայեան Որբանոցին։ Վեհ։ Սուլթանն, Որբանոցին աշակերտունեաց գեղեցիկ ձեռագործներն եւս գնահատելով, մանաւանդ յատկապէս Նորին Վեհափառութեան համար բանուած մետաքսեայ գորգ մը, բտրեհաճեցաւ դրամական կարեւոր նպաստով մը քաջալերել անխոնջ Մայրապետն։ Իւր համբաւ վերջին տարիներս Վասիլորէն դուրս ալ ելած էր, եւ մանաւանդ մեր ռուսահայ եղբարց մէջ հանրածանօթ անուններ դարձած էին Սրբունի Մայրապետ եւ իւր Խառնիկի Որբանոց։

Գալֆայեան Որբանոցը տարեկան հոթն կամ ութ հարիւր ոսկւոյ ծախք ունէր, զոր Սրբունի Մայրապետ կը հոգար հանգանակութեամբ, իւր որբունեաց ձեռագործներուն վաճառմամբ, կառավարական մնայուն նպաստով եւ այն կալուածոց հասոյթով զորս քիչ քիչ խնայողութեամբ գնած կամ չինած էր։ Իւր ճարտար

մատակարարութեան իբրեւ ամենէն չօչափելի ապացոյցը կրնանք համարիլ որ այսօր Ազգին կը թողու իբր երեք հազար ոսկւոյ արժէք ունեցող շարժուն եւ անշարժ ստացուածք։ Եւ իրօք, այս զարմանալի կին ներկայն միայն չէր խորհեր։ Իրեն հետ խօսողներ միշտ կ'զգային թէ ապագային հոգը կը մաշեցնէր այս գործունեայ կինն։ Կ'ուզէր մնայուն հաստատութիւն մ'ընել Որբանոցն։ Այս նպատակաւ օրինական ո եւ է ձեւակերպութիւն թերի չթողուց։ Որբանոցին բարոյական գոյութիւնն եւս անվրաս պահելու համար, 1876ին Սրբունի Մայրապետ կտակ մը չինած էր ձեռնհաս ազգայնոց խորհրդակցութեամբ, զոր հոգեւոյս Տ. Ներսէս Պատրիարք վաւերացնել տալով Ազգային Ժողովոյ՝ օրէնքի ոյժ տուաւ անոր։ Այդ կտակին համեմատ, Որբանոցն իւր մէջէն պատրաստուած մայրապետներու տնօրէնութեամբ պիտի կառավարուի Պատրիարքարանի հսկողութեան տակ, պարբերաբար հաշիւներ պիտի հաւտարարուին եւ Որբանոցն եւ յարակից կալուածք իրենց էական նպատակէն տարբեր նպատակի չպիտի կրնան գործածուիլ երբեք։ Սրբունի Մայրապետին նպատակն էր ո'չ միայն որբունիներ ընդունիլ, դաստիարակել եւ ընկերութեան մէջ վայելուչ կերպով հաստատել, այլ եւ մայրապետներ հասցնել, կուսութիւն ուխտող եւ իրենք զիրենք բարեգործութեան նուիրող անձնուէր աղջիկներ, զարուակեն կանգուն պահել Որբանոցն, և Ազգին որք շարունակեն կանգուն պահել Որբանոցն, և Ազգին մէջ վառ պահեն իգական բարեգործութեան ոգին։ Այս եւս շատ բեղմնաւոր խորհուրդ մ'է, որ կը յուսանք թէ հանգուցեալ Մայրապետին բաղձանաց համեմատ կ'արդիւնաւորի։

Սրբունի Մայրապետ շատ ծեր չէր, հազիւ 66 տարեկան, բայց, ինչպէս ըսինք, իւր որբանոցին հոգերը

կը մաշկեցնէին զինք, մինչ իրեն պէս ժուժկալ եւ քաջառողջ կին մը կրնար խոր ձերութեան հասնիլ: Եթէ իւր բոլոր կեանք անընդհատ յոգնութեանց եւ մտածութեանց չարք մ'եղաւ, իւր իննամսեայ հիւանդութեան անկողնոյն մէջ քիչ շատ սփոփանք գտաւ: Տեսա՞ որ իւր կատարած մեծագործութեան համբաւը տարածուած է ամենուրեք ուր Հայ կայ, այսինքն աշխարհի ամէն կողմն, եւ ամենուստ ընդունուած մեծ թէ փոքր նպաստներ՝ իւր Որբանոցին նիւթական կարօտութիւնները թեթեւցնելէ զատ՝ զինք եւս կրցան սփոփել եւ ապահովցնել թէ Ազգն երեսի վրայ չպիտի թողու իր քառորդ դարու անձանձիր աշխատութեանց պտուղը:

Բ. ՔԷՁԵԱՆ

ԸՆԹԱՏՔԻ ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ. — Մանկուքիւն Սրբունի Մայրապետի. — Սրբունի Մայրապետ, 1822 ին ծնած բնիկ Գարթալցի էր, զուտոր Գալֆաեան Նշան աղայի, տեղական հին ընտանիքէ մը: Տասը տարեկան եղած ատեն Սրբունի ժանտախտէ կը բռնուի, եւ այս անագորոյն հիւանդութեան միջոցին երազ մը կը տեսնէ, յորում իրեն կ'ազգարարուի Մայրապետ ըլլալ. կ'ուխտէ ըստ այնմ, կ'աղէկնայ, Շատ գեղեցիկ աղջիկ մ'էր, եւ 18 տարեկանին մէջ վերջապէս կ'որոշէ կոյս մնալ:

Շատ զործունեայ աղջիկ մ'էր Սրբունի: Այն ատեն մեծ յարգ ունէին ոսկեթել բանուածք՝ որոնցմէ ինք եւս կը բանէր, եւ կը բանեցնէր տեսակ մը արհեստանոցի մէջ, զոր ինք կազմած էր: Այս կերպով 180 ոսկոյ չափ զուճար մը խնայած էր, որ կ'ըլլայ Որբանոցին առաջին եւ միակ զրամագլուխը:

ԲԱՏԱՏՐԵԱԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Անգլո-թուրք, անվնաս. — Անգլո-թուրք, չձանձրացող:

ՍՐԲՈՒՀԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏ ԳԱԼՏԱՅԵԱՆ

ՏԱՊԱՆԱԳԻՐ

Որբունիներուն հէք, անպատասպար
Որբունի մայրիկն եղար դու տիպար,
Աղնիւ անձնուրաց.

Եւ անոնց վըրայ, վառ՝ սիրագորով
Աչքերուդ հետ սիրտդ ալ, տարիներով,
Հսկեց, գուրգուրաց:

Ու տարիներով, անխոնջ, անձանձիր
Ամէն նեղութեան, ցաւի տոկացիր,

Ձեռքերդ ամբարձրիկ
Հայցելով երկնէ — գերագոյն շընորհ —
Որբերուն համար ձորձեր քիչ մը նոր,
Պատառ մ'ալ հացիկ . . . :

Աղաւնիներու թեւին պէս ճերմակ,
Հոգիդ դըրախտին մէջ կը ժպտի հիմակ,
Մինչ, ա'լ յաւիտեան,

Աղթթ ու երգով չրթունքներ ծաղիկ
Պիտի գան խնկել, օրհնել՝ խաղաղիկ
Շիրիմդ հանգստեան:

ԱՂԵՐՍ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԱՌԱՔԵԼ ՏՍՏ

Մահտեսի Առաքել Տատ Ամիրայ՝ ցեղի հնութեամբ եւ ազնուականութեամբ հռչակաւոր, նաեւ ի բնէ արամիս եւ մեքենական արհեստն կատարելագործելու ընդունալ՝ Օսմանեան մեծազօր տէրութեան մէջ զանազան արհեստից գործարանաց առաջին հաստատողն եղած է։ Ծնած է 1753ին, Ակնայ կամարակապ գիւղը։ Իւր մանկական հասակի խաղալիկները կ'ըլլան շինել փայտէ մեքենաներ, մոմէ արձաններ, եւայլն։ 1788ին երբ Գաղղիացի մը կայսեր հրամանաւ կ'արտօնուի վառօդը դիւրութեամբ պատրաստելու համար ճախարակ մը շինել Այստէֆանոյի վառօդարանին մէջ, եւ ասոր մէջ չկրնար յաջողիլ, այն ատեն Մահտեսի Տատը կը կոչուի իբրեւ ճարտարագործ արդէն հաւմարտեալ՝ որ իւր կորովի մտքով կը հասնի առաջադրեալ նպատակին։

Այս եւ ասոր նման երեւելի գիւտերով սիրելի կ'ըլլայ կայսեր՝ որ 1795ին կը շնորհէ անոր՝ վառօդապետութեան իշխանութիւն Ազատը գիւղը։ Այնուհետեւ սա կը կատարէ հետզհետէ օգտաշատ գիւտեր, զոր օրինակ, կը հնարէ վառօդի նիւթեր դիւրութեամբ պատրաստող մեքենայ, անուաւոր նաւակ, ջրհան մեքենայ, նոյնպէս գլան ըսուած մեքենայն՝ որ պղինձը տափակեցնելով՝ տախտակ կ'ընէր արքունի նաւուց յատակը պատելու համար։

Այս ամէն գիւտերէն աւելի զարմանալու արժանի այն եղաւ, որ ասուի գործելու համար հինգ գործիք չինեց, եւ այնպէս ընտիր առուի կը գործէր, որ մինչեւ իսկ Սուլթան Սէլիմ Վեհափառ կայսրը իւր արուեստա-

գէտ ծառային հանձարը եւ ճարտարութիւնը զնահասելով՝ անոր շինած ասուիէն վերարկու հագած Ազատը գնաց 1805ին, եւ շատ զմայլելով հրամայեց, որ ասուելիինաց գործարան հաստատուի։

Այս մեծանուն անձին մտաց ձիրքերն հաւասար էին իւր հոգւոյ կատարելութեան։ Իրիստոնէական պատուց մէջ հաստատուն, եւ աստուածպաշտութեան մէջ ջերմեանդ ըլլալով՝ ծանր զբաղումներ արգելք չէին ըլլար իր սովորական աղօթից եւ բարեպաշտութեանց։ Գործի մը ձեռնարկելէ առաջ անոր յաջողութիւնը նախ երկինքէն կը խնդրէր։ Թէպէտ ի բնէ խոնարհ եւ մարդասէր, բայց մոլի անձերէ չէր արտօծեր։ Անզբաղ ժամանակը հոգեւոր գրքեր եւ պատմութիւն կարդալով կ'անցունէր։ Կը սիրէր կենակցիլ առաքինի եւ գիտնական մարդոց հետ։ Զաւակներուն կրթութեան եւ աստուածպաշտութեան համար ունեցած ջանքը յայտնի կ'երեւի ցարդ անոնց բարեսրտութեամբ եւ ուսումնասիրութեամբ՝ զորոնք իբրեւ հայրենի ժառանգութիւն ընդունելով հաստատուն կը պահէ այս պանծալի ցեղը։

Մահտեսի Տատ մեռաւ 1812ին Ազատը գիւղը, իր տունը, եւ թաղուեցաւ Օրթագիւղի գերեզմանատունը տաճնեօթը տարի վառօդապետութեան պաշտօնով երեք մեծազօր կայսրերու հաւատարմապէս ծառայելով։

ԱՅՏԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Սբ. Գր., միտք սուր. — Ընդունիլ, յարմար, — Հմբտեւ, հռչակաւոր. — Գնահատել, յարգը գիտնալ։

Շ ՈՒ Ա Յ Տ ՈՒ Թ Ի Ի Ն

Մ ՈՒ Ր Ա Յ Կ Ա Ն Ը

Ողորմեցէ՛ք, ողորմեցէ՛ք,
Տեսէ՛ք վիճակըս խղճալի.
Կարեկցաբար հիքիս տըւէք
Դանկ մը եւ կամ պատառ մ'հացի:

Երկու օր է, որ բերանս դըրած
Չեմ կերակրոյ, ա՛խ, մէկ փըշուր,
Բարերն ինձ բարձ էին եղած,
Ու անկողին՝ գետինն ամուր:

Ո՛հ, ի՞նչ հարուստ էի, երբոր
Ծնողքէս սիրուած մանուկ մ'էի.
Սակայն, վա՛յ ինձ, մինչ մահուանն օր
Ցաւ ու թախիծ իրենց տըւի:

Կ'անդոսնէի իրենց խընամ,
Սէրն ու խըրատ, էի ես հետս.
Քրմացս էին ունայն, անհամ
Իմաստութիւն, ուսում, արուեստ:

Իմ բարք էին մեղկ ու թեթեւ.
Միշտ միտք եւ սիրտ թափուր մնացին.
Ծնողացս աղերսն էր ի դերեւ,
Եւ խուլ էի իրենց ցաւին:

Նոքա մեռան, եւ ես փոխան
Խընայելու, շըռայլ շըռայց
Եղայ, լ'արդէն երրորդ ամռան
Տուն, ագարակ էին անյայտ:

Ու խոյս տըւի ինչպէս Կայէն
Կը թափառիմ անօթելան.
Ձիս մարդկութիւն դո՛ւրս իր մէջէն
Թըքած է: Ո՛հ, ո՛վ ինձ նման:

Արդ իմ բաժին քաղց ու զրկանք.
Սիրո՛ւն մանկունք, ձեզ օրինակ. —
Չըւառութիւն, ողբ, տառապանք
Են յիմարին չահն ու վաստակ:

Թարգմ. ի Գերմ. բնագրէ

ՏԱՆԻԷԼ ՇՈՒՊԱՌԴ

Ռ. Յ. ՊԵՐԱԿԵՐԻԱՆ

ԲԱՅԱՏՐԵՒԻ ԲԱՌԵՐ. — Հէտ, անհնազանդ. — Ծառայ, զեղխ.
— Անօթէլ, անանց բնակարանի:

ԿՈՐՈՎԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿԻՐ ԵՐԿԻՐ

— Ի՞նչու համար այնչափ տխուր ու ծփոյն ես, փերտինա՛նտ: Անշուշտ գէշ լուրեր ինձ կը բերես:

— Տէ՛ր, ալ չեմ կրնար նաւաստիքը բռնել. թէ որ ծովեղերքը չերեւայ, ամէն բան լմացած է. վասն զի ամէնքը մէկ բերան քու արիւնդ կ'ուզեն:

Դեռ խօսքը բերանն էր, եւ ահա կատաղի ամբոխը հասաւ:

Անոնց աղաղակը, խաղաղ նաւահանգստին մէջ թափուող խռովայոյզ ալիքներուն ձայնին կը նմանէր: Մատենի՛չ, դաւաճա՛ն, կը գոչէին, ո՛ւր են մեզի ըրած խոստումներդ: Ազատէ՛ զմեզ անօթութենէ, հաց տո՛ւր մեզի որ ուտենք. եւ թէ որ չունիս, արիւնդ տո՛ւր որ խմենք:

Վսեմախոհ Գոլոմպոս անոնց կատաղութեանը դիւցաղնական քաղցրութեամբ մը պատասխան տուաւ.

— Թէ որ արեամբս կրնաք երջանիկ ըլլալ, ձե՛րն է առէք, բայց թողէք, կ'աղաչեմ, որ արեւուն իր նուիրական ճառագայթներովը արեւելքն ոսկեղօծելը մէկ մըն ալ տեսնեմ: Թէ որ վաղը աղատաբար ափունք մը չերեւայ, այն ատեն ես ձեզմէ մա՛հս պիտի խնդրեմ. բայց մինչեւ այն ատեն նոյն ճամբուն հետեւեցէք եւ վստահ եղիք Աստուծոյ:

Դիւցաղին հանդարտ ու անխռով կերպարանքովը նորէն կը հանդարտին:

— Տէ՛ր, ըսածիդ պէս ըլլայ, կը կանչեն միաբերան, բայց թէ որ արեգակը առանց մեզի փրկութիւն

ցուցնելու ելնէ, անոր լոյսը վերջին անգամ տեսած պիտի ըլլաս:

Եւ արեգակը հորիզոնէն վար կ'իջնար, վերջալոյսը գիշերուան տեղիք կուտար, եւ նաւապետին կուրծքը ճնշուած չէր կրնար հանգիստ չունչ առնուլ:

Նաւուն ողնախայքը շայնածաւալ ծովը կը պատռէր կ'անցնէր, աստղերը մէկիկ մէկիկ կ'երեւային. բայց, աւա՛ղ, որ յուսոյ աստղը բնաւ չէր երեւնար. երկիրն ու փրկութիւնը չա՛տ հեռու էին: Տխուր գիշերն անքուն կ'անցնէր Գոլոմպոս, հեռադիտակը ձեռքն եւ աչուրներն անդադար արեւմուտք դարձուցած:

— Դէպ ի արեւմուտք, դէպ ի արեւմուտք թռի՛ր, ո՛վ նաւը իմ հաւատարիմ: Դուն ես իղձերուս եւ ալ կրնկաղութեանցս նպատակը. օրհասական մտածմունքս ու սիրտս կ'ողջունեն զքեզ:

Բայց ի՞նչ ոտնաձայն է:

— Փերտինա՛նտ, ինչո՞ւ աւելի տխուր ու դեղնած ես, ի՞նչ լուր կը բերես:

— Տէ՛ր, բանդ լմացած է, ահա արեւը նուիրական ճառագայթներովը դրօշակնիս լուսաւորեց:

— Հանդարտ կեցիր, այս ճառագայթները Աստուծոյ ձեռքէն ելած են, որ մէկ բեւեռէն միւսը կը հսկէ, եւ որոնք որ իրենց յոյսը իւր վրայ դրած են՝ գիտէ ա՛նոնց առջեւ վերջին ճամբան բանալ: Մնաս բարով, բարեկամ, անդին ալ կը տեսնուինք:

Թուրերու շկահիւնը օդը կը թնդացնէր, շղթաներ մեծաշառաւ կը պատրաստուէին. Գոլոմպոս անխռով զինքն երկնքի ճամբորդութեան կը պատրաստէր, եւ ահա յանկարծ չորս կողմէն այս ցնծալից ձայնը միայն լսելի եղաւ.

— Երկիր, երկիր:

Չոր ոչ ոք կրցեր էր գուշակել, եւ Գոլումպոսի հանձարը համարձակեր էր յուսալու, նորածագ արեւուն ճառագայթներովը լուսաւորուած կ'երեւար, եւ նաւաստիք այն մեծ մարդուն ոտքն ինկած՝ իրենց շնորհակալութեան պաղատախառն ձայներն ամենակարողն Աստուծոյ կը բարձրացնէին :

ԲԱՅԱՏՐԱՆԻ ԲԱՌՆԵՐ. — Տէ՛գն, զուհս. — Ու՛սէ՛յ, ցաւուն տակի զեւանը. — Լա՛յնա՛ւ, ընդարձակ. — Ախ՛աւ-ի՛ն, յոյս. — Մէ՛շա՛ւ, մեծ աղմուկով :

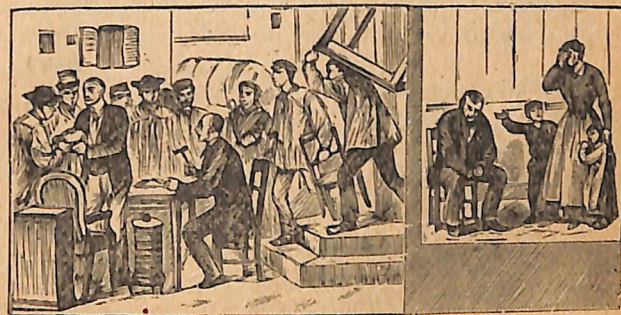
ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԽՐԱՏՔ

ԶԻ՛ ԼԻՆԻՐ

Չէ՛, չի՛ լինիր, անուսում անձ կատարեալ մարդ չի՛ լինիր, Մի քանի բան ուսանելով ուսումնական չի՛ լինիր, Լայն ըզգեստով, թանկ չորերով դիւանագէտ չի՛ լինիր, Ո՛չ մօրուքով, ո՛չ ակնոցով գիտուն ըսուիլ չի՛ լինիր, Անաղնիւ հօր որդին հագուով մարմնով աղնիւ չի՛ լինիր, Առանց ցեղի, առանց ուսման աղնուական չի՛ լինիր, Հայրե՛ր, զաւակ չի կրթուած վայելուչ մարդ չի՛ լինիր, Հիւանդ մարդու որդին առողջ՝ երկայնակեաց չի՛ լինիր, Ո՛չ, անպարկեշտ երիտասարդ՝ ութսունամեայ չի՛ լինիր, Անբարեխառն երես՝ կարմիր, աչեր՝ փայլուն չի՛ լինիր, Արեւ չտեսած ծառ, բոյս, ծաղկին ինչպէս հոտ, գոյն չի՛ լինիր,

Դայեակի կաթ հարազատ մօր կաթի պէս քաղցր չի՛ լինիր, Տըզի համար մօր գրկաց պէս հանգիստ մի տեղ չի՛ լինիր, Արմատացած ծուռ համողում նորէն փոխել չի՛ լինիր, Ինչպէս կ'ըսեն հաստացած ճիւղ ուղղել, թեքել չի՛ լինիր,

Երկու ծաղկով, մէկ կանաչով երբեք գարուն չի՛ լինիր, Անդաստանին անձրեւ պէտք է, ցօղով ջրուիլ չի՛ լինիր, Առանց արտը սերմ ցանելու, պըտուղ յուսալ չի՛ լինիր, Տըգեղ ագռաւ կարմիր վարդին ջերմ սիրերգակ չի՛ լինիր, Կատղած ծովուն աղաչելէն գութ եւ օգուտ չի՛ լինիր, Եւ անպատիւ ընկերներէ բարիք յուսալ չի՛ լինիր :

ԸՆԹԱՅՑ ԵԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ. — Վաճառում առդարձիւսն կողմէ. — Սարգիս, ունայնամիտ եւ անխոհմ մէկն ըլլալով շահածէն աւելի կը ծախէր : Իւր պարտատէրները իւր կարասիները ծախել կուտան (զուռը փակցուած ազդեր). — Ծախուելու օրը. վաճառումը կ'սկսի (բազմութիւնն որ կ'սպասէ. խորհրդակցութիւններ իրարու մէջ). — Վերարկու մը կը ծախուի մունետիկին կողմէ (մունետիկին կատակաբանութիւնները). — Սարգիս, իւր կինն եւ որդիքն այս տեսարանին ներկայ են տան ներսի կողմը (իրենց տխրութիւնը). — Տղաքննէն մին կը հարցունէ իւր մօրը թէ ամէն բան պիտի ծախուի (խօսեցուցէք զանոնք). — Յայտնեցէք ձեր վշտակցութիւնն այս ժողաւունքուն համար :

Ա Ռ Ա Ծ Ն Ե Ր

ՍՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՆԿԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Ճեմարսութիւնն ինչպէս եւ լոյսն անայլայելի է, անմահ է :

Պ ՏԸ ԱՆԷ ԲԻԷՌ

Ճեմարսաւոր հոգւոյ մը մէջ ամէն բան իրար կը բռնէ, ինչ որ նա կը սիրէ խօսեցնու մէջ, կը սիրէ նաեւ կեանքի մէջ :

ՎԻՆԷ

Երբեք նուազ եւ անօգուտ բան մը չէ անկեղծ ըլլալ, որչափ ալ փոքր ըլլայ այն բանն՝ որուն մէջ մարդ իր անկեղծութիւնը կ'երեւցնէ :

ՆԻԿՈԼ

Համարձակ եւ անկեղծ ըլլանք, մենք կ'որոնենք ինչ բան մը չունինք պարկեւտ մարդոց երեւոյթ յայնպէս ինչպէս ենք :

ՄԻՈՒՊՈՑ

Արդար փոխարէն, պարոն, այս աշխարհի իրաց . դուք չէիք ուզեր հաւատալ եւ անհաւատիկ ձեզի չեն հաւատար :

ՄՈԼԻԷՐ (Թառքիւժ)

Ով որ լաւ վարմունք ունի, ոչ բողոքում, ոչ պէտք, ոչ առիթ ունի ստելու :

Ա. ՎԷՍՍՈՒՅՑ

Ոչ մէկ առաքինութիւն ստութեան ձեռնադրութեան չղիմք :

Ստելն անխնայ մոլութիւն մըն է . մենք մարդ ենք եւ իրարու կապուած ենք միայն խօսով :

ՄՈՆԹԱՆԵՐ

Ես կ'ուզեմ որ մարդիկ անկեղծ ըլլան, եւ իբրեւ պատուաւոր անձինք բերենեմուն չիսնեն բառ մը՝ որ սրէ չըլլիր :

ՄՈԼԻԷՐ (Մարդասեաց)

Անկեղծութեամբ մարդ չկոտորիր, այլ անուշտ անպատիւ կ'ըլլայ ստութեամբ :

ՎԻՅԷՅԱՌ ՏԸ ՊՈՒՍՍԱՌԹԷՆ

Ես ոչ խաբել գիտեմ, ոչ կեղծել, ոչ ստել եւ մինչեւ իսկ եթէ ձեռքէս զար, չպիտի կրնայի հանիլ :

ՊՈՒՍՍԱՌԹԷՆ

Այն մարդն՝ որ ստութիւններ կը փէ իբրեւ ճեմարսութիւն . յանձնուրէ, նման անոր՝ որ աղէկ դրամի փոխարէն կեղծ դրամ կուտայ :

ՊՈՒՍՍԱՌԹԷՆ

Թուճաւոր օծի նման շողոքորթը մահացու թոյն կը կարծեցընէ :

Ա Ռ Ա Ծ Ն Ե Ր

ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՄԵՐԱՇՆՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Մարդիկ իրարու համար եղած են . ուրեմն ուղղէ՛ զանոնք կամ համբերէ՛ անոնց ըրածին :

ՄԱՐԿՈՍ ԱՌԵՂԻՈՍ

Փութացէ՛ք զձեզ ուղղել, որպէս զի օգտակարապէս աշխատիք ուրիւններն ուղղելու :

ՏԵՆԵԼՈՆ

Կեանքի կանոնը փոխադարձութիւնն է :

ԿՈՄՓՈՒԿԻՈՍ

Չիմաստանի իմաստնոյն Կոմպուկիոսի մէկ առակէտն օր մը թարգմանք կ'ըսէր. «Ամէն մարդիկ եղբայր ունին, միայն ես չունիմ » : — «Բոլոր մարդիկը եւ եղբայրներդ նկատէ՛, ըսաւ իմաստունը, սիրէ՛ զանոնք, աշխատէ՛ անոնց համար եւ պիտի մխիթարուիս » :

Մարդու համար իր նեղութիւնները մեղմելու բուն միջոցը ուրիւններուն նեղութիւնը թերեցնելն է :

ՏԻԿԻՆ ՏԸ ՄԵՆԹԵՆՆՈՆ

Ես մարդ եմ եւ մարդոց վերաբերեալ եւ ոչ մէկ բան ինձ օտար է : ՏԵՐԷՆՏԻՈՍ

Սիրել իր նմանները, միակ հնարք է ունայնութեան, մտայնութեան եւ ձանձրութեան դէմ :

ՄԻՈՒՊՈՑ

Ձեր երջանկութեան վրայ մի՛ խօսիք մարդու մը հետ՝ որ ձեզմէ նուազ երջանկի է :

ՊԻԹԱՎՈՐ

Մարդ իր երջանկութիւնը կը յարգարէ այլոց երջանկութեան հոգ անելով :

Պ. ՏԸ ԱՆԷ ԲԻԷՐ

Շարագրութիւնք Պատկերաւ

ԴԱՇՏԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲՆՈՒԹԻՒՆ. — Արդար մարդը հոգ կը տանի իր անասուններուն, չարն անսիրտ է անոնց համար :

Զ. ԲՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒՈՒՆ ԾԱԳՈՒՄԸ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կ'արթըննայ այդ պահուն անտառը : Ճամբուն եղերքին վրայ պարզուած այդ մեծ կանանչ վարագոյրը կը սարսուռայ բոլորովին : Ճռուողիւններ, մնչիւններ, դայլայիկներ իրարու կը պատասխանեն ցանկին զըր-վարդերէն մինչեւ դարաւոր կաղնիներուն : Ուղէշներն իրարու կը շփուին . կը խոնարհին արագ թեւաբախումներու տակ եւ ինչ որ ստուեր կը մնայ օդին մէջ, կը ցնդի : Մինչդեռ լռին եւ ծանր թռիչով գիշերային հաւեր իրենց խորհրդաւոր պատասպարանները կը դառնան, դաշտին երեսէն արտոյտ մը կը բարձրանայ թեւատարած եւ հնչուն թրթռումներով կ'ելնէ մինչեւ մթնոլորտին բարձրագոյն խաւերը, ուր կը տիրէ յաւիտենական խաղաղութիւնն, որ գոգցես կը յանդիմանէ մեր երկրի անտանելի շշուկները :

Ա. ՏՈՏԷ

ՏԵՂԵՎՈՒԹԻՒՆՔ. — Գետինը պինդ է . բայց մտակին բազուկը գորաւոր է. ամու կ'աշխատի ան . — 2. Յորեմք հատուցած են, հասկեր կ'իյնան հնձողին սուր մանգաղին տակ . — 3. Երկաթը ձեւի կուգայ դարբինին մուրին տակ . — 4. Մայրը խոսիմ վրայ ծուր դրած, ջրոյն եզրը, կտաւ աւելի կը ներմկցնէ . — 5. Երեկոյին, հայրը օրուան աշխատութենէն յոգնած կը հանգչի՝ վերսին տեսնելով իրենցները . — 6. Կիւրակէներ կ'գրծնուն . — 7. Մեծ հայրը, քեպէտ ալեւոր, սակայն մտէն կեանք առած կ'զգայ զինք իր բոռանց մէջ :

ԴԱՇՏԵՐՈՒ ՀԱՃՈՅՔԸ

Ամէն տեղ շքեղ եւ վեհափառ տեսք մը ունին կանաչ դաշտեր: Մարգերու թարմութիւնը, արօտներու պարարտութիւնը իրենց սիրուն դալարով կը հրապուրեն, կը հրճուեցնեն մարդու էութիւնը: Հովուական կեանքի, մարդկային ամենէն առաջին եւ ամենէն նախկին այդ վճիռ եւ առոյգ կեանքին բարգաւաճած օրրանն են դաշտերն ու մարմանդները: Հովիւ ժողովուրդներու հարստութեան գանձերն էին ատոնք եւ են հիմայ ալ: Բարիքներով պարարտած գեղեցիկ հովիտներ, ականակիտ հոսանքներ գրկող ձորեր, որ ընդհանրապէս ընդարձակ, կանաչագեղ դաշտերու կը տանին՝ հաւասարապէս հրապուրիչ են: Դիտող մարդը ո՛չ միայն կը հրապուրուի, իւր վրայ կազդուրում մը կ'զգայ, ո՛չ միայն նորոգութեամբ կ'ոգեւորի, այլ նաեւ կը տեսնէ հոն ընդարձակ աշխատութիւն մը: Մարդիկ միայն չեն վայելեր դաշտերը, երկնքի թռչուններն ու երկրի մըջիւնները, անասունները, բուսաբանութիւնն ու փտացումը, կանաչութիւնն ու դեղնութիւնը հաւասարապէս կը գործեն: Հապա խլուրդներն, ա՛յդ ակնապարտ, հոգեզուարճ դաշտերուն ներքնաբնակ վարպետները, բառիչներով, գաւիթներով, սրահներով, դահլիճներով իրարու կապուած փոքրիկ լաբրիւնթոսներու ա՛յդ կոյր ճարտարապետներն ու գործաւորներն իրենց ներկայութիւնը կը ցուցնեն քեզ մաղուած հողի բլրակներով:

Ո՛րչափ մեծվայելուչ է ա՛յն հզօր ներդաշնակութիւնն, որ մեր չորսդին կը պարզուի ամէն օր. դարերէ ի վեր բովանդակ մարդկութեան աչքին պարզուող ներդաշնակութիւնը:

Մեծագոյն եւ ամենէն շինիչ հաճոյքն այս չէ՞ միթէ. այսինքն՝ զգալ տիեզերքը շարժող Զօրութեան ամենարուեստ արտայայտումը — Մայիսեան դաշտերու կենդանութիւնը եւ ձմրան դաշտերուն սպիտակափառ ամբողջութիւնն, աշնանային դաշտերու գործունէութիւնն եւ ամրան դաշտերուն արգասաւոր արդիւնաբերութիւնը կ'երկնեն ու կը ծնին անսպառ հաճոյք մը, զոր ոմանք անյագաբար կը վայելեն, ոմանք ալ չեն գիտեր թէ ի՞նչ է վայելումը: Ո՛րչափ ալ մղուած մխրճում ըլլաս զբաղումներու մէջ, ո՛րչափ ալ հարստութիւնը պարարէ յղփացնէ քեզ քաղքենի պերճ հաճոյքներով, անհունապէս վեհ մէջ ա՛յն հրապուրիչ, զոր մարդ կը գտնէ դաշտերու մէջ:

Դաշտերն ալ երկինք մըն են, բիւրաւոր լոյսերով: Անոնք ալ Աստուծոյ փառքը կը պատմեն:

ԲԱԲԳԷՆ ՎԱՐԴ.

ԲԱՏԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Այնպէս, աչք պարտող, հրապուրող. — Բառ, լաբրիւնթոս. — Արտիստ, պայծառութիւն. — Միջոց, մխրճում:

Մ Ե Ր Կ Ա Տ Ո Ւ Ն

Զարմանք կը շարժեն իր ճոխ ու սահուն Մազերը երկայն, նայուածքը խոհուն, ինչպէս իր հպարտ կերպարանքը լուրջ, Որ հիացողներ բոլորեն իւր շուրջ. Փափուկ ձեռքերով շոյեն ու գգուեն Սիրուն կենդանին, որ այս պատիւէն Շրժացած կ'ուռի, ու իր մետաքսէ

Թուշը փայփայող ձեռքին կը քսէ,
Երբեմն ալ պառկի, ցոյց տալով ճերմակ
Փորիկ մը կակուղ, փորիկ մը բամբակ:
Երբ կուշտ է ու գոհ՝ բազմոցին վերայ
Փռւում օրն ամբողջ ծոյլ ծոյլ քննանայ.
Թէ անուներ տաս՝ մարմրած ու կէս
Աչքերը բանայ, ճօճանակի պէս,
Պոչը խաղցընէ իրեւ պատասխան,
Բայց երբ ըսեն թէ պատրաստ է սեղան,
Իրարանցումով, ցատկուտէ ուրախ,
Կանչ ու մշուներ ուղղէ ալ ու ձախ,
Նուրբ ճաշակի տէր, պատառը զատէ,
Լափելէ առաջ ստէպ հոտոտէ,
Յետոյ կշտացած՝ ամէնուն դիմաց
Սրունքը տնկէ ու կամաց կամաց
Կարմրուկ լեզուին ծայրովն անդադար
Մազերն յարգարէ, սանտրէ վերէն վար,
Յանդիմանութիւն, գովեստ կամ կատակ,
Խորապէս կ'զգայ, կ'ըմբռնէ յստակ.
Աչքին մէջ կարդաս ամէն զգացում,
Ինչ, սրամտութիւն եւ կամ գոհացում:
Բայց երբ մօտենայ գարուն, ան ալ իր
Կեանքը կըսկսի արկածախնդիր:
Աշխոյժ պատէ պատ, ճարպիկ ծառէ ծառ
Նետի պէս սուրայ՝ վազվառէ կայտառ.
Սակայն գգուանքի ու ճաշի համար
Ստեղծուած միայն՝ մեղկ ու խղճահար
Մեր կատուն չունի համբաւ որսորդի,
Թէ մուկ մը տեսնայ, լեղին կը փրթի:

Մ. ԱՃԵՍԵԱՆ.

ՋԱՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԴԱՆԵԱՑ

Դու, որդեա՛կ իմ, երբ մըջիւնի բունէն կ'անցնիս՝
Կեցի՛ր պահ մը ու գննե՛, տե՛ս ու զարմացի՛ր թէ քանի՛
աշխոյժ է այդ նկուռն կենդանին. իւր բունէն մինչեւ
քառասուն քայլ աւելի ուղղադիժ ճամբայ կը բանայ,
Կարաւան կարաւան անդադար կ'երթայ կուգայ. միշտ
մի հատիկ պարէնով կը բեռնաւորի, կը բերէ կ'ամբարե
իւր բոյնը: Եթէ պատահմամբ կոխես ու ճմլես զինք
գետնին վրայ, եթէ սայլին անիւն իւր ճամբուն վրայէն
անցնի, հազարներով ջախջախուին, նա տակաւին աշ-
խատութենէն չի կասիր և երեք չի թողոր իւր բացած
արիւնոտ ուղեգիծն, այլ դիակներու վրայ կը կոխէ ու
կ'անցնի իրեւ աշխատութեան աննկուն շահատակ:

Մըջիւն՝ մարդ չէ, բայց կը նախատեսէ. ամառուան
մէջ կը ժողվէ, կ'ամբարէ իւր պաշարը, եւ ձմրան ատեն
կը վայելէ ազատ մնալով սովէն: Մարդ մըջիւն չէ,
նախատեսող միտք ունի եւ երբ չի նախատեսեր, անգործ
կեանք կը վարէ. անոր ձմեռն անշուշտ սովամահն է:

Թողունք մըջիւնին բոյն, երթանք դէպ ի մեղուն.
Դիտէ՛ ու տե՛ս թէ ո՛րչափ գործասէր է. երամ երամ
կապելով կ'երթան, ծաղկաւետ հովիտներ կը շրջին,
մեղրանիւթ կը ժողվեն եւ կուգան փեթակին մէջ կը
գործեն, որոնց արդիւնք մեծամեծաց սեղան կը զար-
դարէ և մեղրամոմն Աստուծոյ սեղանին վրայ կը վառ-
ուի:

Հապա չտեսնա՞նք մեր պատերու աւորի գործու-
նէութիւն, որուն համար կ'ըսեն թէ կտաւագործու-
թեան արուեստին հեղինակ ըլլալով՝ օրինակ տուեր է
մարդուս. տե՛ս ի՞նչպէս անդուլ կը ճգնի իւր աշխատու-

թեան մէջ, անդադար կը մտնէ կը հիւսէ իւր որսական ցանցը պատրաստելու համար: Եւ ինչ է իւր նպատակը, միայն ճանճիկ մը որսալ եւ իւր կեանք պահել:

Խ. Լ.

ՔԱՅԱՏՐԵԼԻ ՔԱՌԵՐ. — Զնեւ, դիտել, — Նիւն, ընկճուած, սկար. — Ուղեւոր, շիտակ զօնուած. — Աւերել, ժողովել. — Երբեք, խուսի խուսի. — Սուր, մամուկ. — Աւերել, անգաղար:

Շ Ո Ճ Ի Ն

Բոլոր ծառերուն մէջ շոճիին ցեղը ամենէն աւելի տարածուածը եւ ամենէն աւելի օգտակարն է: Անոր տեսակները բազմաթիւ են ու կը գտնուին այլ եւ այլ կլիմաներու տակ: Կան ծառեր ու բոյսեր որոնք իրենց յատուկ կլիման ունին, եւ միայն իրենց սեփական երկրին մէջ կ'աճին:

Ասանկ չէ՛ շոճին. գրեթէ ամէն տեղ կը գտնուի նոյն իսկ անանկ տեղեր ալ կան, ուր շոճիէն տարբեր ծառ չի գտնուիր: Ինչպէս որ արմաւենին տաք երկրներու խորհրդանշանն է, շոճին ալ ցուրտ երկրներու խորհրդանշանն է: Արմաւենին աշխարհի ամառուան մէջ կ'ուռճանայ, շոճին աշխարհի ձմեռուան մէջ: Արմաւենին կը ներկայացնէ գեղեցկութիւն եւ պողաբերութիւն, շոճին կը ներկայացնէ զօրութիւն եւ համբերատար տոկունութիւն: Իրաւ է որ գրեթէ ամէն տեղ կը բնակի, բայց ամենէն աւելի ցուրտ երկրները կ'սիրէ:

Շոճին է որ լեռնային տեսարաններուն մասնաւոր շքեղութիւն մը կուտայ ու կը գեղեցկացնէ զանոնք: Բնութեան մեծ Արուեստագէտին, այսինքն Աստուծոյ երկնած ամենէն շքեղ պատկերներէն ոմանք շոճիին շնորհիւ այնքան գեղեցիկ եւ ուշագրաւ եղած են: Բայց այս ծառը տեսարանի փառաւորութեան մէջ չէ՛ միայն՝ որ իր գերը կը կատարէ: Անոր մէջ կը տեսնենք ծառերուն ամենաբարձր բարոյական իսկաւրը: Այդ իտէալն է կատարել իրեն սահմանուած գործը ամենամեծ տոկունութեամբ:

Հարուստ հողի, մեղմիկ զեփուռներու եւ տաքուկ ճառագայթներուն մէջ չէ՛ միայն որ կ'աճի ան, այլ ժայռերու շէրկ կողերուն վրայ, մութ ամպերու տակ եւ գոռացող կծու հովերու մէջ:

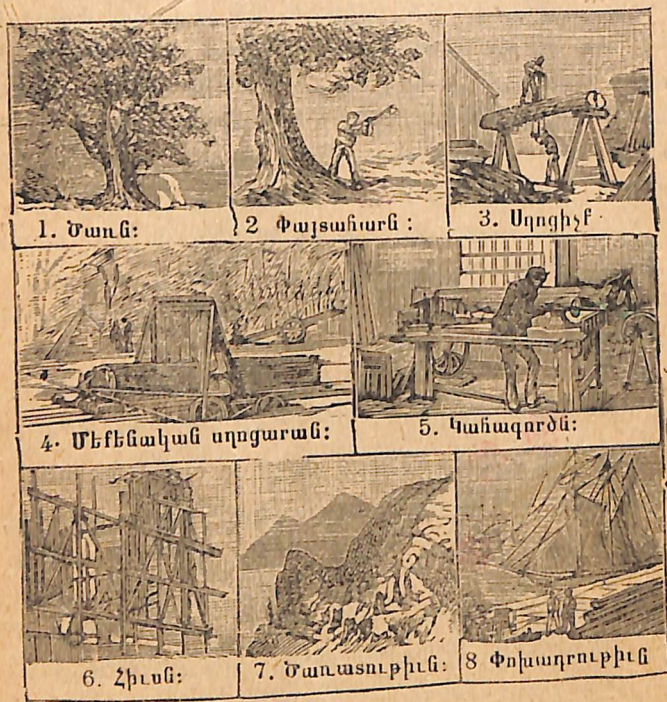
Աղքատ, անօթի եւ հողմակոծ՝ անիկա կը պահէ իր արժանապատուութիւնը, աւելի կը զօրանայ տոկալով, եւ համբերատար մաքառումով:

ԲՐՈՑ. Յ. Լ. Ճէճիճեան

ՔԱՅԱՏՐԵԼԻ ՔԱՌԵՐ. — Շոճի, (յամ աղանձը). — Իրեւ, գաղափարական. — Լեւ, մերկ, անբոյս:

Շարադրութիւնք Պատկերաւ

Ա Ն Տ Ա Ռ Ն

ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՔ. — Օգտակարութիւնք անասոց. — Նոցա մօ-
տաւորութիւնը կրնազգեցնէ սաստիկ տաք եւ սաստիկ ցուրտ: Անասոց
անձեռնի ջուրերը կը պանեն: Սղոցեալ ծառերը կը մտակարարեն
սախտակներ եւ աստղաներ: — Մեքենական սղոցարանք կը շարժին
տոգով: Շատ մը սղոցի կտրոցներ վերէն վար կուգան կ'երթան: Կոնդ մը
սղոցներու վրայ կը դուռի, որք զայն սախտակներու կը բաժնեն: — Ճա-
խարակագործը արագօրէն կը դարձունէ փայտի կտր մը եւ կը կտրէ զայն
սուր գործիքով: — Ծառատնքիւն է անասու մը բոլոր ծառերը կտրելը:

ՎԵՅԱՇՈՒՔ ԿԱՂՆԻՆ

Ագարակին շէնքերէն ոչինչ հեռու կը ըստարմատ կաղնի մը. երկու մարդ անոր քով են,
մին աշխատաւորի զգեստով, ձեռքն ունի տապար մը,
եւ դիւրին է գուշակել թէ մտադիր է կործանել ծառը,
միւսն՝ որ այն ինչ եկած է, կը խօսի անոր. հեռուէն

Նախազգաց ըլլալիքը եւ վազեց. ի՞նչ կրնայ ըսել. ի՞նչ
պիտի ըսէինք անոր տեղ: «Եղբայր, ի՞նչ է նպատակդ»: —
«Պիտի կործանեմ այս կաղնին, արմատէն պիտի
կտրեմ հաստատուն գերաններ, ճիւղերէն պիտի հանեմ
ատաղձներ եւ ոտները պիտի տան լաւ վառեղափայտ:
Մօտ է քաղաքը, եւ ծառէն պիտի արտադրեմ մեծ շահ
մը»: — «Ճշմարիտ է ըսածդ, բայց չկայ բան մը՝ որ

ստակէն տեւի գոհունակութիւն պիտի պատճառէ քեզ : Այս կաղնիին ներքեւ նստիլ քաղցր էր մեր մեծ հայրերու : Հոն կը խաղայինք մենք մանկուոնքս մեր մօր չուրջ , թռչուններ կը ճռուողէին ճերեւակոյտին մէջ , եւ մենք ուրախութեամբ աղաղակներ կ'արձակէինք անոր զօրաւոր արմատին չուրջ դառնալով . ընտանեկան հանդէսներու ժամանակ անոր ոստերուն հովանիին ներքեւ կը խմբուէինք եւ հոն մամուռին վրայ մեր համեստ տօներու սեղանը կը դնէինք : Կը յիշե՞ս դու , երկար բացակայութենէ մը վերջ կ'երեւէր մեզ հեռուէն իբրեւ հինաւորաց բարեկամ , եւ իր լայն ձիւղերը կարծես մեզ կուգային . նա իր տեղը կը գրաւէ մեր լաւագոյն յիշատակաց մէջ : Եթէ դուն զայն գետինը ձգես , ի՞նչ պիտի դնես քու բացած լայն խորխորատիդ մէջ : Ամէն ոք քենէ պիտի խնդրէ կաղնին . գարնան զայն պիտի խնդրեն փոքրիկ թռչուններ՝ որոնք կը սիրէին անոր տերեւներն . ամրան աշխատաւորներն , երբ արեգակը տաքցնէ այն միշտ պաղ քարերն՝ ուր կը նստէին անոնք հանգստեան ժամուն անոր բարերար հովանիին տակ : Այնան՝ մանկուոնք պիտի հառաչեն , այն կը պաշտպանէր իրենց խաղերը եւ երբ ձիւնը տեղայ , դաշտաց հիւրերը չպիտի գտնեն ապաստան անոր դարաւոր արմատին փապարներուն մէջ : Թող որ ապրի՛ նախնեաց կաղնին » :

Ունկնդրին նայուածքէն կը մակաբերեմ որ այն ծառը դատը չահած է . երկա՛ր կեանք վսեմաբերձ կաղնիին :

ԲԱՅԱՏՐԵՒԻ ԲԱՌԵՐ . — Այս էւլ , դեռ նոր . — Վառեւոյտ , վառելու փայտ . — Արտաբե՛ր , հաճեմ . — Տրեւոյտ , տրեւեմ . — Հեւոյտ , հիմ . — Փայտ , ծակ . խոռոչ :

ՎԱՐԱԳԱՅ ԼԵՌՆ

Վարագայ լեռն՝ որ լի է զանազան ծաղիկներով , պաղորակ աղբիւրներով , երեւերով եւ ոչխարաց հօտերով , իւր մէկ կողին վրայ ունի Քեշիշ ֆօշը , եւ անոր շուրջը Սուրբան Եայլաին , արքայական հովանոց , տեղի դրախտանման : Հոն է Ոսկերակ գեղը : Վարագայ լեռան գլուխն է Հռիփսիմեանց խաչին պահուած ու յայտնուած կարմիր ապառաժը , Գալիլիա անուամբ : Զակատին վրայ է վերին Վարագը կիսափուլ , եւ այս փլածի շուրջը առուակներ , վտակներ , մարգեր , դալարիք՝ հողէն չատ , Բրիստոսի աղբիւրը , կաթնաղբիւր , խաչաղբիւր , անմահացուցիչ ջրեր : Մէկ կողմը ձորամէջ եւ զառիվայր կուգայ մինչեւ Վարագայ եօթնագմբէթ տաճարը , միւս կողմը Սուրբ Գրիգորի աղօթատեղին եւ վանքը , նոյնպէս ձորամէջ պրակներով զարդարուն . Զառնապատայ ջուրը խնջալով լեռնէն վար կը հոսէ , եւ այս տեղերը Ս . Գրիգորն ու Վարագ , գառն ու մաքին , հաւքն ու ճեճը , կովն ու հորթիկ , ուխտաւորն ու տարփաւորը , սերն ու մածուն , եղն ու կարագ , ժամն ու պատարագ ամէնը տեղի կ'ունենան գարնան կենաց օրերուն մէջ , բարեպաշտներուն եւ վայելչասիրաց միանգամայն ցանկալի եւ գոհացուցիչ : Այս լեռը՝ բոլոր քաղաքացւոց ինչպէս զբօսանաց , նոյնպէս եւ բանաստեղծական երգասացութեանց առարկայն եւ նիւթն է : Ունի հրապուրիչ եւ աղդեցիկ բնութիւն վայելչական , Սերովբէից , մուսայից վայր ճանչցուած է նա : Պղնձէ քաղաքը Վարագայ դաշտին մէջ եւ ամէն կողմերէն շէն .

քով, նշանաւոր անուններով պարփակուած այս լեռն,
ամէն կողմէն իրեն կը նայուի, ու ինքը կենսատու օդ
եւ առատ ջուր կը բաշխէ երկրին:

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Երբ, որսի ամատուն. — ձեռք, հաւու ձագ:

Ի Ա Ղ Ո Ղ Ր

Երբ խաղողին դեղին ողկոյզ
Տերեւներուն տեսնեմ մէջէն
Թէ տխուր եմ կամ մըտայոյզ,
Պարտէզ բացուի սրտիս մէջ չէն:
Ոսկեհատիկ, օրհնա՛ծ խաղող,
Տեսքն ալ կ'արժէ հազար ներքող:

Հատիկները լուսով լեցուն,
Դուրսը շաղ է, մէջը շաքար,
Եւ թափուած են կըլոր՝ սահուն՝
Կարծես մանրիկ բերնի համար.
Ոսկեհատիկ, օրհնա՛ծ խաղող,
Դեղն ալ կ'արժէ հազար ներքող:

Խաղողն օրհնեալ է ամէն տեղ,
Բայց հո՛ս բուսնի միակեքն անուշ,
Եւ հոս միայն հրաշագեղ
Կ'աճի մերին թեղի չափուշ.
Ոսկեհատիկ, օրհնա՛ծ խաղող,
Գոյնն ալ կ'արժէ հազար ներքող:

Խաղողն առատ՝ ամբողջ աշուն
Աղքատին ճաշն է պիտանի.
Աստուածածին կ'ընէ հասուն,
Եկեղեցին կ'օրհնէ զանի.
Ոսկեհատիկ, օրհնա՛ծ խաղող,
Համն ալ կ'արժէ հազար ներքող:

Գարնան վարդեր թէ զիս դիմեմ,
Խաղողն ընէ սրտիկըս զով,
Անոր հոտէն, ասոր հիւթէն
Սիրեմ ըլլալ ստէպ գինով.
Ոսկեհատիկ, օրհնա՛ծ խաղող,
Հոտն ալ կ'արժէ հազար ներքող:

Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌԵՐ. — Ներքալ, գովես, — Հրաւիրել, հրա-
ւարել, գեղեցկութեամբ. — Գեղ, գեղեցկութիւն: — Դիմել, սիր-
գրուել, հրապուրել:

Վ Ի Ս Պ Ա Տ

Վիսպատ ենք, վայրն է գեղեցիկ ու հանդարտիկ,
հոս ջուրը ծիծաղ մ'ունի, օգը ծիծաղ մ'ունի, երկինք
ծիծաղ մ'ունի, որ անմեղ աղջկան ծիծաղին կը պա-
տասխանեն: Անտառն իր գօս տերեւոց խօշիւնն ունի,
իր մաւնապատ ծառերը ու ծառի կոճերը, իր քարան-
ձաւն, իր սահանքը, իր թաքսկայրն եւ իր հովուաց
հովիտը: Կը մխիտ անտառին մէջ, կը խորասուզիս, եւ

ԵԶՆԱՀԱՒԻ ԲՈՅՆԸ

Մեր պարտեզներու թուփերուն, հաղարջենիներուն եւ սրափուշներուն մէջ բոյն կը դնէ եզնահաւը. իր հաւկիթները թերթաքարի գոյն ունին, ինչպէս իր կռնակի թիկնոցը: Մենք կը յիշենք այդպիսի բոյն մը գտնելնիս վարդենույ մը վրայ, գաղսակրեայ կոնֆետի մը կը նմանէր, որուն մէջ չորս կապոյտ մարգարիտներ կային: Վարդ մը կը կախուէր անոնց վերեւ բոլորովին ցողաթուրմ: Արու եզնահաւը անշարժ կը կենար մօտակայ թուփին վրայ իբրեւ ծիրանի եւ յրջագոյն ծաղիկ մը: Այս իրեր կը ցոլային լճակի մը ջուրին մէջ, ընկուզենիի մը հովանւոյն հետ մէկտեղ՝ որ պատկերին յետակողմը կը կազմէր, եւ որուն ետեւէն կը տեսնուէր արշալոյսին ծագիլը:

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌՆԵՐ. — Եզնահաւ, քաղցրահամ քուլու մը. — Գաղսակրեայ, քաղցր, ցափարի ձեւով ծովային խեցի. — Յօւլեւար, ցօղէ քրջած. — Լիւլեւար, կապոյտ:

ԱՇՆԱՆ ԼԵՌՆԵՐԸ

Տեսայ սոխակով լեռները Մայիսի մէջ. լեռներ դեռ կանաչ էին, թարմ եւ պայծառ:

Տեսայ լեռները, սաստիկ տաքերուն, զով էին եւ կանաչութիւնը թանձր գունով մը պատած էր ամէն կողմ:

Տեսայ լեռները Աշնան մէջ: Այդ տիրող կանաչութիւնը տեղ տեղ կարմրած էր պղնձագոյն: Բնութիւնն իւր սքանչելիքը կը պարզէր այս փոփոխութեամբ:

Անտառներու մէջ տերեւներ գալարուած ընկած էին գետին. խշխշացող, կակուղ յատակ մը կը կազմէին ատոնք. եւ ծառերէն շատեր իրենց պղնձի կարմիրով բուսական կանաչութիւնը գունաւորած են. գալարուած ընկած ա՛յդ տերեւներն ալ պղնձացած են:

Ճարտար վրձիններ պիտի դիտէին, պիտի ուսումնասիրէին շարունակ, աչքերը շլացնող նկարներ ընդօրինակելու եւ յօրինելու համար: — Արուեստին հրաշալի նախանձն է այդ:

Ձիու վրայ երբ կ'անցնէի անտառի ճամբաներէն, այդ վիթխարի եւ ճարտարարուեստ հովանաւորութեան մէջ, կը հիանայի սքանչելագործ մատին վրայ:

Ի՛նչ գեղեցիկ են անտառները: Ծառեր ճամբու կրկին եղերքներուն վրայ դէմդիմաց կանգուն՝ զիրար զրկած կը համուրեն. յաղթական կամարներ կը ձեւացընեն ատոնք՝ որոնց տակէն ժամերով կ'անցնիս ուռած կուրծքով. ամէն կողմ գեղեցկութիւն, գեղարուեստ, ոտքիդ տակն ալ այդպէս: — Խոնջանքն այն ատեն միայն կը հանգչէր:

Հանդիպեցայ ա՛յնպիսի ոստերու, որոնց վրայ ծառերու հիւսած պսակները, գիծերն ու աղեղները՝ ամէն ձեւով ու մեծութեամբ, սքանչելիք էին:

Եւ ատոնք խոկմունքի եւ սքանչացում միայն տուին ինձ:

ԲԱՐԳԷՆ ՎԱՐԴ.

ԲԱՅԱՏՐԵԼԻ ԲԱՌՆԵՐ. — Խօւլեւար, յոգնութիւն. — Խօւլեւար, մեամմունք:

« Լոյս, աւելի լոյս », այս եղաւ Կէօթէի վերջին բառն, օրհասական հանճարին այս բառը ընդհանուր աղաղակն է եւ կը թնդայ աշխարհէ աշխարհ: Ինչ որ կ'ըսէր այն հզօր մարդը, Աստուծոյ անդրանիկներէն մին, ամենէն խոնարհ տղայք, չնչաւորներու կարգին մէջ յետնեալները, կակղամորթները կ'ըսեն զայն ծովուց խորերուն մէջ. անոնք չեն ուզեր բնաւ ապրիլ ամէն տեղ ուր լոյսը չ'ասնիր: Ծաղիկը լոյս կ'ուզէ, անոր կը դառնայ եւ առանց անոր կը թօշնի: Մեր աշխատակիցներն, անասունները մեզի պէս կը զուարթանան կամ կը տրտմին, երբ լոյսը գայ կամ երթայ: Իմ թոռս, որ երկու ամսու է, երբ մութը կոխէ, կուլայ:

Այս ամառ, պարտէզիս մէջ շրջագայած ատենս լսեցի, տեսայ ճիւղի մը վրայ թռչուն մը՝ որ արեւուն մարը մտնելու ատեն կ'երգէր. կ'ողողուէր դէպ ի լոյսն եւ յայտնապէս յափշտակուած էր . . . : Ես ալ յափըտակուեցայ զայն տեսնելով: Մեր ընտանի տրտում թռչունք երբեք ինձ տուած չէին այն գաղափարը զոր տուաւ այդ ուշիւմ եւ հզօր արարածն, այնքան փոքրիկ, այնքան խանդակաթ . . . : Կը թրթռայի լսելով անոր երգը, նա դէպ ի ետեւ կը ձգէր իր գլուխն, իր ուռուցիկ լանջը: Եւ ոչ մէկ երգիչ եւ ոչ մէկ բանաստեղծ այդչափ անկեղծ վերացում ունեցած էր. տուընջեան

հմայքն էր որոշակի, որ զինք կը յափշտակէր, քաղցր արեւուն հմայքը:

Արտասուօք ըսի անոր. հէ՛ք զաւակ լուսոյ, որ զայն կը ցոլացնես քու երգիդ մէջ, որքան իրաւունք ունիս ուրեմն զայն երգելու: Քեզի համար վտանգներով եւ որոգայթներով գիշերը լի, շատ մօտէն կը նմանի մահուան. պիտի տեսնե՞ս արդեօք վաղուան լոյսը. յետոյ մտքովս անոր բախտէն անցնելով բոլոր այն էակաց բախտին, որ արարչութեան խորերէն այնչափ դանդաղութեամբ կ'եննեն դէպ ի լոյս, ըսի կէօթէի և փոքրիկ թռչունին պէս. « Լո՛յս, աւելի լո՛յս »:

ՄԻՇԵԼԷ

Մ Ի Ո Չ Օ Թ Ի Ս

Նոր կը լըռէր ծառոց ետին
Սոխակին երգն այն գիշեր,
Հով մը թեթեւ թերթեր վարդին
Իւր թըփոց տակ քըշէր:

Ծառն ունէր շուք, լուսնակ նըշոյլ
Այն լըճակին մէջ փայլուն,
Ուր կը պարէր զեփիւսն ի սոյլ
Հետ եթերին աստղերուն:

Հեռուն գիւղին լոյսերուն փայլ,
Հոն քաղաքին խուռ չըշուկ,
Մարգաց վրայ հազիւ իմ քայլ
Կը գըծէր ձեւ մը անշուք:

Եւ միայնակ եւ երազուն՝
Չէի խորհեր ես զաշխարհ,
Թէ ես անոր մասն էի խուն.
Սիրտս այն պահուն էր ըգգար:

Կ'ըղձայի վեր ելնել ի վեր,
Ամպէն ալ վեր, եւ աստղէն
Կը խնդրէի լուսոյ թեւեր
Հասնիլ երկինքն հըրեղէն:

— «Ո՛հ, ի՞նչ կայ հոն, միայն արե՞ւ,
Միայն հուր, բոց, կայծ ու շող,
Այդ միօրինակ տարերց ետեւ
Չըկա՞յ դէթ սիրտ մը սիրող »:

— «Սիրտ մը սիրող, ունիս դու զայն
Մելամաղձոտ հոգւոյդ մօտ.
Հընչեց քովէս անոյշ մի ձայն,
Այդ սիրտ սիրոյդ է կարօտ »:

Եւ տեսայ քոյրս՝ այն կոյս մատաղ
Գեղով, բոցով կեանքով վառ.
Ճերմակ ձեռաց մէջ իւր չըքնաղ
Փունջ մը ծաղկանց կը ցոլար:

Բոլորն էին միողորթիս,
Կապոյտ, փօքրիկ ծաղիկներ,
Ուր բնութիւն «մի՛ մոռնար զիս»
Անոյշ գոյնով է գըրեր:

— «Փորկեք մի նօք, ա՛ւ պահէ՛ դու,
Յարեց իւր ձօնն ինձ տալով,

Գեղ մօտ լինիմ կամ թէ հեռու .
Միշտ պահէ՛ ինձ դու գորով .» :

Գրքի մը մէջ պահեցի զայն
Իբրեւ մի գանձ թանկագին ,
Այն եռանդուն սիրոյն վերկայն
Ուր ամփոփուած էր հոգին :

* * *

Դեռ կը լըսուէր ծառոց ետին
Սոխակին երգն այս գիշեր ,
Հով մը թեթեւ թերթեր վարդին
Իւր թըրիոց տակ կը քըշէր :

Եւ միայնակ եւ երազուն
Գունն աչերէս կուտար խոյս ,
Միտքըս կ'երթար չըրջիլ հեռուն ,
Հոն՝ ուր կ'երթան սըրտեր կոյս :

Գրքի էջ մը բացի իսկոյն ,
Գիրք մ'էր այն շատ լաւ պահուած ,
Եւ լեցուեցաւ հոգիս անհուն
Հեղեղներով արտասուաց :

Փունջը տեսայ , ո՛հ , փունջն այն սուրբ
Այն պաշտելի ձեռաց ձօն ,
Եւ կարդացի զբերով նուրբ
Ճորկիք մի նօր գըրուած հոն :

Այլ ո՛ւր այն ձեռք , ո՛ւր այն պատկեր ,
Ո՛ւր սիրող սիրտն այն բոցեղ ,

Ո՛ւր այն հրեշտակ , ո՛ւր իւր աչեր ,
Ո՛ւր քաղցրաձայն իւր գեղգեղ :

Արդ կը ծածկին ցուրտ չիրմին տակ
Ձեռքեր՝ որ փունջն ինձ տուին ,
Սիրտն որ զգաց , ո՛հ , այնքան շատ ,
Չոր հողն ունի իւր բաժին :

Եւ դու հոս ես , Միողորմ ,
Ո՛ սին պատկեր սիրոյն իւր .
Անոր սըրտէն ինձ կը խօսիս ,
Մինչ իւր չըրթունք մընան լուռ :
ՋԱՊԷԼ Ն. ԱՍԱՏՈՒՐ

Ե Կ Ք Ա Ն Ի Կ Ի Ն

Սիրուն երջանիկ
Ձըւարթ եկքանիկ ,
Որ աղմըկալից ձայնիկդ ես ձըգեր
Ու կը ձըռուողեա գարունի երգեր
Ձե՞ս յիշեր բնաւ
Թէ այս անիրաւ
Կեանքին մէջ չիկայ Ժպիտ մը քաղցրագին ,
Որ արյունք թափել չիտայ մեր աչքին :

Թարգմ. ԱՂԵՔՍ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գ Լ Խ Ա Կ Ա Ր Գ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա . Ը Ն Տ Ա Ն Ի Ք

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ	ՎԵՐՆԱԳԻՐՔ	ՀԵՂԻՆԱԿՔ	ԷՁ
Ընթանեկան բաղադրութիւն	Ընտանեկան յարկ		
	Ռ. Յ. Պերպերեան		7
Ընթանեկան պատկեր	Ընտանիք		9
" "	Հօրը տունը	Յ. Ոսկան	10
Որդիական սէր	Նուէր երախտագէտ սրտի		13
Մայրական սէր	Մայրը	Զապէլ Հ. Ասատուր	14
" "	Դարձեալ մայրը		
	Թ. Թերզեան		15
	Յլորանսի առիւծը		
	Միլլուա		18
Մայրական դաստիարակութիւն	Ծրձեռնակ	Միշիկ	19
Մասալ աղջկան պարսէր	Անտիոպէ	Յենեղոն	20
Պապիկն ու հանին	Մեծ մայրեր	Անայիս Սեկալա	22
Որդիական հնազանդութիւն	Աւանդաժէպ	Գ. Եպիսկ. Սրուանձեանց	24
Ընթանեկան երջանկութիւն	Նորեկ հոգին	Ռ. Յ. Պերպերեան	25
	Արփիկէ	Մ. Աճեմեան	27
	Որբը	Ռ. Յ. Պերպերեան	29
Պանդխտութիւն	Պանդխտին դարձը		
	Գ. Եպիսկ. Սրուանձեանց		32
"	Նշտնիկ	Մ. Կիւրճեան	33

Բ. Դ Պ Ր Ո Ց

Ուսման դժուարութիւններ	36
Ուսումնասէր զգաց	37
Պատկարակութեան բարիքները	40
Պարտիզպանը	41
Պիտութիւն	42
Բարի դպրոցակիցը	46
Կրթութեան օգուտը	49
	51

Գ. Ե Կ Ե Ղ Ե Յ Ի

Աստուած	Ա. Գ. Փանոսեան	54
Ուր պիտի երթան հոգիք արդարոց	Զ. Ղ. Աղիշան	56
Խաչ օգնեան ինձ	Մելք. Արքեպ. Մուրաշեանց	58
Գիւղի եկեղեցին եւ անոր քահանան	Խ. Հ.	59
Աւագ Ուրբաթ Մ. Աճեմեան		60
Զատիկ	Օ.	61
Զատիկ	Մ. Աճեմեան	63
Աղօթք	Բ. Պրանչիկեան, Թրգմ. Ա. Գ. Փ.	64
Նոյնեղ	Խ. Կօրիկե	66
Աստուծային մեծութիւն		
Արծիւ եւ Արեւ	Համարդին, Թրգմ. Հ. Բ. Բ.	67
Աւետարան մը Ֆրանսուա Գոթե		69
Կալու մասը	Ա. Գ. Փանոսեան	71

Դ. ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԲԱՐԵՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

Արժանապատուութեան զգացում	
Կնգում եւ մուկ	
Հաշմանդոսի	72
Հրդեհ	74
Հողմազարդն ու Աբեղան	
(Ձուիցերական առակ)	
Ա. Գ. Փանոսեան	75
Խոնամութիւն եւ դասողութիւն	80
Դասողութիւն	Մանկիկն իր Կատուին
	Ա. Գ. Փանոսեան
Աւխտաւորութիւն	Կախարդանք
	Հողագործն ու Որդիները (Առակ)
	Ա. Գ. Փանոսեան
Բարիքի փոխարէն բարիք	
Հացագործ Տարէս	86
Սոփոկլէս Միլլիւն	
Թրգմ. Հ. Ասասուր	90
Ողորում	91
Համեստութիւն	Շուշանը, վարդը եւ Թաթին
	Տիկինը Տիեռանդիկոն
	Պետրոս Դուրեան
	Ա. Չ.
Հպարտութիւն	Ծառը (Հին առակ) Ա. Գ. Փանոսեան
Խաղախութիւն	Վարպետ Տանկօ
	Վոլֆկանկ Միլլիկոն
	Թրգմ. Ռ. Յ. Պետրոսեան
	Շաղիաղիլը
	Թարգմ. Վարդ.
Ազա մութիւն	Գ. Եպիսկ. Մուրաշեանց
Սխալ դասասան	Իմ հազուադէպ Կոնստանտին Թրգմ. Մ. Ա.
	Առողջութիւնը Թանկագին զանձ մըն է

Ե. ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԳԹՈՒԹԻՒՆ

Չարութիւն	Չարերը	Հայդիւշեռ	116
»	Խեղճ Մըկօ	Մ. Աճեմեան	117
Երախագիտութիւն	Գիւղացի եւ Օձ (Առակ)		
	Գ. Եպիսկ. Սրուանձեանց	121	
Քարեկամութիւն	Շուշան հովտաց (Նմանողարար)		
	Ա. Գ. Փանոսեան	123	
»	Քարեկամութիւնը		
	Մուշեղ Եպիսկ.	124	
Վեհանձնութիւն	Տղու մը պատմութիւնը Ա. Բ.		
	Ռ. Յ. Պերպերեան	127	
Գթութիւն	Գռութիւն	Չապէշ Հ. Ասատուր	430
»	Քարեղբոր պարտիզպանը		132
»	Սիրեցէք զժմեանս		
	Պ. Դուրեան	133	
Քարութեան օրինակներ	Սրբուհի Մայրապետ Գալֆեան		
	Բ. Բեյեան	136	
	Սրբուհի Մայրապետ (Տապանագիր)		
	Ա. Գ. Փանոսեան	141	
»	Առաքել Տատ	142	
Շուայտութիւն	Մուրացիկը	Տանիկի Շուպառ	
	Թրգմ. Ռ. Յ. Պերպերեան	144	
Կորովամտութիւն	Երկիր, երկիր	146	
Քարոյական խաւս	Չի լինիր	148	

Զ. ԲՆՈՒԹԻՒՆ

Արեւուն ծագումը անտառին մէջ		
Ա. Տօսե	153	
Դաշտերու հանոյքը		
Քարքեմ Վարդ.	154	
Մեր կատուն Մ. Աճեմեան	155	
Ջանապետութիւն կենդանեաց Խ. Հ.	157	

Շոճին	Բոթ. Ե. Հ. Ճեմեմեան	158
Վեհաշուք կաշիին		161
Վարագայ լեռն		183
Խաղողը	Մ. Աճեմեան	164
Վիսպատ	Օ.	165
Ճանճահաւ		167
Եղնահաւը		168
Աշխարհ լեռները		
Քարքեմ Վարդ.		168
Աշուն	Չապէշ Հ. Ասատուր	170

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ

Լոյս աւելի լոյս		
Միտքութիւն	Չապէշ Հ. Ասատուր	173
Եկրանիկին	Թրգմ. Ա. Գ. Փանոսեան	174

ԱՌԱՄՆԵՐ

Քննանիքի վրայ	34
Դպրոցի վրայ	52
Կրօնի վրայ	71
Պղնի եւ արժանապատուութեան վրայ	77
Պարտուց վրայ	79
Խոհանութեան եւ դաստիարակութեան վրայ	82
Առաքիլութեան եւ բարութեան վրայ	88
Աւելանութեան եւ կարգապահութեան վրայ	94
Փափանքեմը չափաւորութեան եւ համեստութեան վրայ	98
Շուանիկի բերութեան վրայ	102
Պնայողութեան, ազատութեան եւ խաղու վրայ	113
Մարմնոյ մասին մեր ունեցած պարտուց վրայ	115
Արդարութեան վրայ	119
Իրաւասիրութեան եւ երախագիտութեան վրայ	122
Անխոհեմութեան եւ չարախօսութեան վրայ	126
Քարեկամութեան վրայ	126
Քարութեան եւ գրասիրութեան վրայ	134
Ստութեան եւ անկեղծութեան վրայ	150
Յղբայրութեան եւ համեստութեան վրայ	151

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆԻ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԻ
ՆՈՐ ԲԱՌԱԳԻՐՔ
ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԳՈՐԾ ՎԱՐՁԱՏՐԵԱԼ ԻԶՄԻՐԵԱՆՑ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԱԻ

Բառք Գախնեաց. — Նորաբանութիւնք. — Գաւառական
բառք. — Հանրագիտական ծանօթութիւնք :

ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ Բառագիրքը ամէն անհատի ուսումնական զարգացման անհրաժեշտ, պիտանի գործի մըն է :

ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ Բառագիրքը Հայերէն լեզուի միակ Բառագիրքն է պատկերազարդուած, այս կերպով ինչ ինչ բառերու ծանօթութիւնը դիւրացնող :

ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ Բառագիրքը փոքրիկ հանրագիտակ մըն է, կենցաղագիտական տեղեկութիւններու լաւագոյն առաջնորդ մը, հմտալից ուսուցիչ մը :

ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ Բառագիրքը բազմապատիկ առաւելութիւններ ընդգրկող սիրելի հատորն է, իր էջերուն մէջ խտացած բառական ճշգրտութիւններով գնահատելի, նախնեաց բառերուն քով գաւառականն ու աշխարհիկն կը ծանօթացնէ :

ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ Բառագիրքը իր գործնական եւ ընթացիկ ուղղութեամբ արժանացած է ընդհանուր համակրութեան, պաշտօնական գնահատման . . .
ԻԶՄԻՐԵԱՆՑ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻՆ :

Հրատարակուած է Ա. Հատորն, Գին 20 Դան.
Ա. Լ. Բ. հատոր ի միասին Թղթակազմ 30 »
Կաղմեալ 35, Լաթակազմ 40 »

ԳԱԲԱՄԱՃԵՍՆ ԲԱՌԳՐՔԻ ՄԱՍԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆՔՆԵՐ
ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅ ՄԱՍՈՒԼԷՆ

«Երկարաշունչ աշխատութիւն մը՝ այս Բառագիրքը, դատելով Ա. Հատորէն, 800 էջերով, պատկերազարդ ու խնամոտ տպագրութեամբ . . . : Ի՛նչ որ ալ ըլլայ գրքին արժէքը, գոհացուցիչ է տեսնել որ Բառգիրք մը պատրաստելու հափ համբերութիւն ունեցող հեղինակներ ունինք, որոնք տարիներով կ'աշխատին՝ մի եւ նոյն ժամանակ տպագրութեան դրամական միջոցներն ալ հայթայթելու հետամտելով : Այս կրկնակ տեսակէտներով գնահատման արժանի է Ս. Գաբամաճեան » :

ԳԱՄԷՐ (Արեւելի 1907 Մաւրս 10
24 Տարի, Թիւ 6436)

«Հաճոյքով ողջունենք Լի Սիմոն Գաբամաճեանի ձեռնարկը, Հայերէն լեզուի նոր Բառարանի մը հրատարակութեան համար : Ուրախութիւնս կրկին է, երբ կը տեսնեմ գրքին առաջին մասին տպագրութիւնն աւարտած, երկսիւն 800 էջնոց խոշոր հատոր մը, խնամեալ տպագրութեամբ եւ պատկերազարդ : Հեղինակին առաջին ձեռնարկը մեծ քաջալերութիւն գտաւ : Նոյնը կը մաղթեմ այս բառարանին համար ալ, որուն մեծ աշխատանք տուած է, առանց, զոր օրինակ, Վիեննական վաճառարի մը դիւրութիւններն ունենալու առձեռն պատրաստ . . . : Գաբամաճեան Բառարանը առօրեայ պէտքերու գոհացում տուող մոդովրդական ձեռնարկ մ'է, տեսակ մը կաշիէ կամ կառուս. նորութիւն մ'են հանրագիտական ծանօթութիւնները, որոնք գրքին շահեկանութիւնը աւելցնելով հանդերձ, անոր հանրային օգտակարութեան նպաստ կ'ընծայեն : Գաբամաճեան իր Բառարանին մէջ ներմուծած է բաւական թուով նոր բառեր, որոնք այլ եւս ընդհանուր գործածութեան արժանացած են » . . . :

ՊԱՐՈՑՐ Բ. ՔԵՉԵԱՆ
(Բիւզանդիոն, 1907 Մաւրս 26,
ժԱ. 3189)

«Հայերէն լեզուի նոր եւ լաւագոյն Բառագիրքի մը պէտքը, որ շատոնց զգալի եղած էր, կը լրացնէ ծանօթ ուսուցիչ Սիմոն Էֆ. Գաբամաճեան իր պատկերազարդ երկհատոր Բառարանով. — Խնամեալ գործ մը, զոր կը յանձնարարենք մեր բոլոր ընթերցողներուն :

ԲԻԻՐԱԿՆ, Բ. ՇԵՂԱՆ, Թիւ 15

«Տպարանատէր Ռ. Էֆ Սագաեանի ջանքերուն շնորհիւ, հրապարակ ելաւ Ա. Հատորը՝ Սիմոն Գաբամաճեանի հեղինակած Հայերէն լեզուի նոր Բառագիրքին, որ վարձատրուած էր Իզմիրեանց Գրական մրցանակով :

«Ամբողջ հատորը ուր խտացուած են նախնեաց բառեր, նորաբանութիւններ, գաւառական բառեր եւ հանրագիտական ծանօթութիւններ, խնամուած գործ մըն է, արդիւնք յագնաշան աշխատութիւններու, որ պատիւ կը բերէ Հեղինակին : Պատկերներով ճոխացած եւ զարդարուն, զգալի պէտք մը կուգայ լրացնել, եւ յանձնարարելի է ամէն Հայու համար » . . . :

ՄԱՂԻԿ ԿԱՌԱՅԵՐ ԵՍՏՈՒԿ (677) Ի Տարի
Բ. ՇԵՂԱՆ Թիւ 27, 8 Մաւրս 1907

«Այս Բառարանը՝ որ գրական անհրաժեշտ պէտք մը գոհացնելու կոչուած է, վարձատրուած է Իզմիրեանց Գրական Մրցանակով եւ կը բովանդակէ Հայերէն լեզուի հին եւ նոր բառերը : Դիւրութեան համար բազմաթիւ պատկերներ զետեղուած են՝ որ կը դիւրացնեն առարկային ճանաչողութիւնը : Ամբողջ գործը պիտի բաղկանայ 1600 էջերէ, որոնք խտացած են մանր տառերով : Դպրոցականներու, գործի մարդոց եւ հանրութեան համար եզակի առիթ մը » :

ՍԱՆՋՈՒՄԷ, Թիւ 1753

«Հաճոյքով կ'ողջունենք երեւումը գրական եւ բանասիրական աշխատութեան մը՝ որ կոչուած է գոնացում տալու կարեւոր պէտքի մը: Այդ պէտքը երկար առնէ եւ կը շնորհէր. — Բառարանի մը, Հայերէն լեզուի Բառարանի մը պէտքը: Ահա այդ նպատակը կ'իրականացնէ Միմոն Գաբամաճեանի յօրինած ՆՈՐ ԲԱՌԱՐԱՆԻՔ ՀՅՅՅՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ աշխատութիւնը, ստուար, յոգնաւորաստակ ու կարեւոր գործ մը՝ որուն երեւումը արժանի է շնորհաւորութեան: Գաբամաճեանի այս աշխատութիւնը՝ իբր գեղեցիկ զանազանութիւն, պատկերազարդուած է. եւ անոր մաքուր ու խնամուած տպագրութեանը ջանք չէ խնայուած» . . . :

ԵՆՈՎՔ ԱՐՄԷՆ, Մասիս, 53րդ. Տարի
1907, Նոր Ծրցան էջ 320, Թիւ 16

1. Փնջիկ, Նախապատասխան սարի Հայերէն արտասանութեանց, զարդարուած բազմաթիւ սիրուն պատկերներով, հետեւողովն մը ՄՈՒՅԻ Վերտասանութեան Ա. Տարի. դասագրքին: — Կը պատկերակէ բացի արձակ եւ ոտանաւոր հատուածներէ՝ Նիւթոն ամփոփումներ, բարոյականներ, առածներ, քերականական հրահանգներ: Սոյն դասագիրք ոչ միայն նախնական ընթերցարան մ'է, այլ եւ գործնական բարոյագիտութիւն մը իր յարմար հատուածներով: Տպ. 1902, Գին 3 զրշ:

2. Փոքրիկ Ընթերցարան, Ընթերցում եւ Գիր. — Մանկական Հանդիպումներ, Իրադրութիւն բազմաթիւ պատկերներով. — Հետեւողովն մը ՆԷԼԻ Ընթերցարանին. Տպ. 1901 էջ 76: Գին 3 զրշ:

3. Նոր Ծաղկաւաղ, Հաւաքածոյ աշխարհիկ լեզուաւ. Բազմաթիւ Նոր պատկերներով զարդարուած այս դասագիրք իր ամենէն Թարմ հատուածներով սիրական զիրքն է աշակերտին: Ունի նորութիւն, գեղեցկութիւն, ճարտար յօրինուած՝ մանկավարժական վերին ըմբռնութեամբ եւ Ազգ. Կազմական Կանոնադրի համաձայն: Տպ. 1898, էջ 128, Գին 4 զրշ:

4. Բարեկիր աղջիկը, Պատկերազարդ Ընթերցարան Աղջկանց Վարժարաններու համար. Թարգմանութիւն Ի Փռանաբէնէ. — Դեղնեցիկ նորութիւն մըն է այս Ընթերցարան՝ որ կը խօսի առողջապահութեան եւ բարեկիրութեան վրայ: Շատ լաւ մտածուած ծրագրով մը այս գործ չոր ու ցամաք տեսութիւններ չպարունակէր, այլ գործնական ուղղութիւն մը ունի այն պատմութիւններով՝ որ իր առնչական կանոններուն ու տեսութիւններուն կը յաջորդեն: Տպ. 1900, էջ 200:

Կիսալամ
Ամբողջ լամպակով
Լամպակով ոսկեգօծ

Գին 5 զրշ.
Գին 7 1/2 զրշ.
Գին 10 զրշ.

5. Հաւաքածոյ ընտիր գրուածոց ազգային եւ օտար մասնագրաց. արձակ եւ ոտանաւոր, աշխարհիկ լեզուաւ, Ա. Մասն. Ե. տպագրութիւն (Բարեկիրութեան) Բարեկիրութեան ծրագրի հաճածն կը պարունակէ հետեւեալ զուխներն. Ա. Ընթերցում, Բ. Կարգ, Գ. Եկեղեցի, Դ. Անհատական պատմութիւն, Ե. Ընկերական պատմութիւն, Զ. Բնութիւն: Բացի ասոնցմէ Առածներ, Շարադութիւններ, եւ այս ամենը զարդարուած բազմաթիւ նոր պատկերներով: Տպ. 1907, էջ 190: Գին 5 զրշ:

6. Հաւաքածոյ Բ. Մասն, Դ. տպագրութիւն պատկերազարդ, կը պարունակէ մեծ մասամբ անտիպ գրուածքներ, զրական զանազան ճիւղերու գեղեցիկ օրինակներ, որոնց միացած են զրացիտական կանոններ, գեղեցիկ խօսքեր, առածներ, կենսագրութիւններ, եւ այլն: Տպ. 1906, էջ 320: Գին 7 1/2 զրշ:

7. Պատկերազարդ (Նոր) Հայերէն գրաբար լեզուի. Բովանդակութիւն. — Նախաշարիչ. — Մասունք բանի. — Համաձայնութիւն. — Քերականական ձեւեր. — Կետագրութիւն. — Արմատ, առածնք եւ բարդ բառեր. — 260 հրահանգ. — 64 զրարար հատուած: Այս դասագիրք իր գործնական յօրինումով եւ բազմաթիւ առաւելութիւններով արժանի է ջերմ ընդունելութեան բոլոր հայ վարժարանաց մէջ: Տպ. 1897, էջ 369: Գին 8 զրշ:

8. Նամականի առձեռն. — Այս գործ՝ որ տասներկու զուխներով 200 նամակներու օրինակներ կը պարունակէ սահուն աշխարհաբարով մը գրուած, իբր նամակագրութեան լաւագոյն դասագիրք կրնայ ծառայել Թէ մեր զարդներուն մէջ եւ Թէ առանձին ուսանողներու: Տպ. 1902, էջ 272: Գին 7 զրշ:

Նուէրի համար յատուկ կազմով 9 եւ 12 զրշ:

ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ ՀԱՍԵՆ

درعلاءه حاجوبولو خاندۀ ٢٤ نومروده سيمون قاپچيان

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Հաճօրույց Խան, Թիւ 24

SIMON KAPAMADJIAN

20631

2013

